

VÅR ARVEDEL

*Kortfattad historik över
Jesu Kristi Kyrka av Sista Dagars Heliga*

VÅR ARVEDEL

*Kortfattad historik över
Jesu Kristi Kyrka av Sista Dagens Heliga*

Utgiven av
Jesu Kristi Kyrka av Sista Dagens Heliga
Sverige

Sidan 50: *Joseph Smith i Liberty-fängelset*, av Greg Olsen. © Greg Olsen
Sidan 68: *Slutet av Parley Street*, av Glen Hopkinson. © Glen Hopkinson

© 1996, 2004 Intellectual Reserve, Inc.

Med ensamrätt

Printed in the USA

Engelskt original godkänt: 5/96

Godkänt för översättning: 4/97

Originalalets titel:

Our Heritage: A Brief History of
The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints

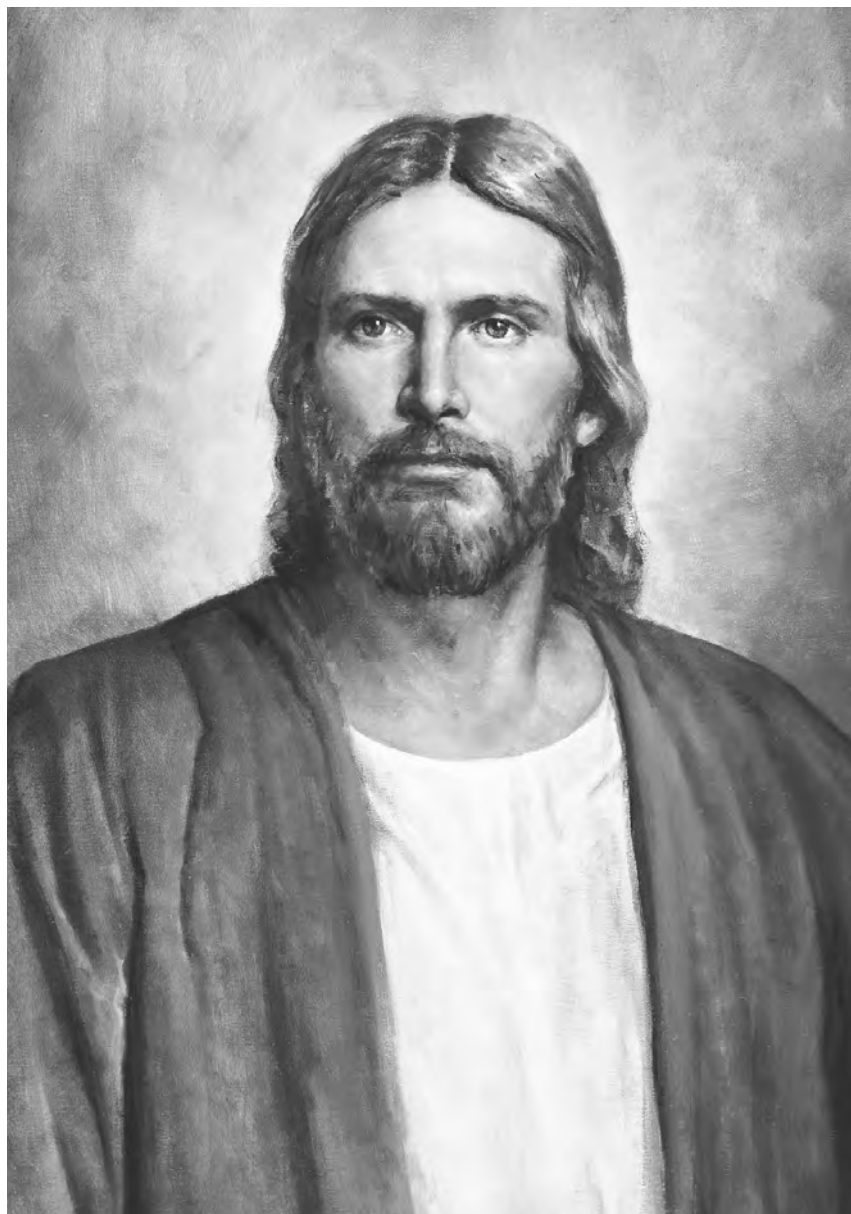
ISBN 91-86880-50-0

35448 180

Swedish

Innehåll

Introduktion	V
Kapitel 1: Den första synen	1
Kapitel 2: Kyrkans grundvalar upprättas	5
Kapitel 3: Riket byggs upp i Kirtland, Ohio	21
Kapitel 4: Sion upprättas i Missouri	37
Kapitel 5: Uppoffringar och välsignelser i Nauvoo	55
Kapitel 6: Varje steg ett steg i tro	69
Kapitel 7: Ett baner för nationerna upprättas	81
Kapitel 8: En period av umbäranden och prövningar	93
Kapitel 9: Kyrkan expanderar	105
Kapitel 10: En världsomspännande kyrka	121
Kapitel 11: Kyrkan av i dag	133
Sammanfattning	145
Slutnoter	147

*Varje profet i denna tidsutdelning har burit vittnesbörd om
Frälsarens, Jesu Kristi, gudomliga mission.*

Introduktion

Det centrala budskapet i denna bok är det budskap som har förkunnats av Jesu Kristi Kyrka av Sista Dagens Heliga alltsedan dess begynnelse. Joseph Smith, den förste profeten i denna tidsutdelning, lärde:

”De fundamentala principerna i vår religion äro apostlarnas och profeternas vittnesbörd om Jesus Kristus: att han dog, begravdes och uppstod på den tredje dagen, och uppsteg till himmelen.”¹

Varje profet, efterträdare till Joseph Smith, har härtill lagt sitt eget vittnesbörd om Frälsarens gudomliga mission. Första presidentskapet intygade:

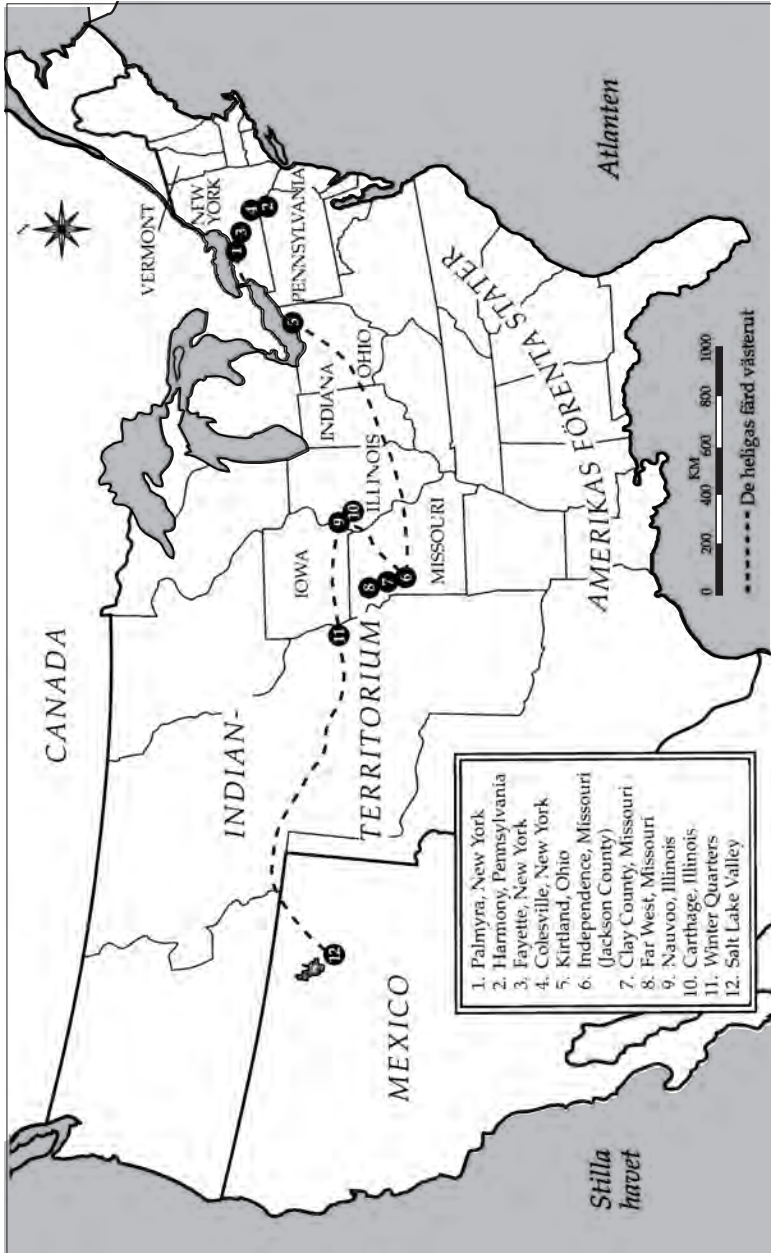
”Som kallade och ordinerade till att bära vittne om Jesus Kristus inför hela världen vittnar vi om att Han uppstod den där påskmorgonen för nästan två tusen år sedan, och att Han lever idag. Han har en förhärligad, odödlig kropp av kött och ben. Han är Frälsaren, världens ljus och liv.”²

Miljontals trofasta heliga har också haft vittnesbörd om Jesu Kristi gudomlighet. Denna kunskap har motiverat dem att göra de uppoffringar som varit nödvändiga för att bygga upp Jesu Kristi Kyrka av Sista Dagens Heliga, Guds rike på jorden. Berättelsen om kyrkans grundande är en berättelse om tro, helgelse och glädje. Det är en berättelse om levande profeter som lärde vår tidsålder sanningen om Gud. Det är berättelsen om män och kvinnor från alla livets områden som sökte efter Jesu Kristi evangeliums fullhet och som, när de hade funnit den, var villiga att betala priset för att bli Frälsarens lärjungar. Dessa ståndaktiga heliga kämpade sig igenom lidanden och umbäranden, och

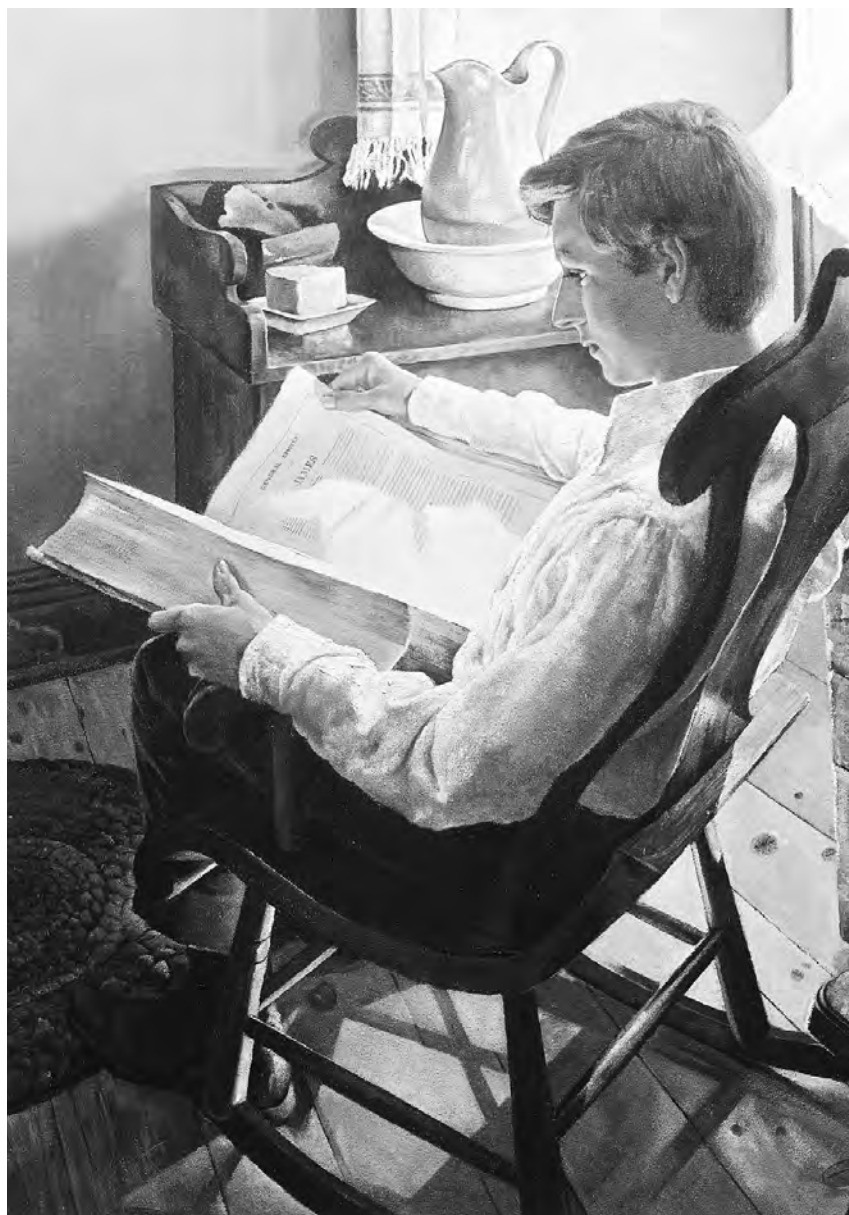
vittnade till och med under de mörkaste stunderna om Guds godhet och glädjen i hans kärlek. De har lämnat en arvedel av tro, mod, lydnad och uppoffringar.

Trons arvedel lever än idag. Sista dagars heliga över hela världen är nutida pionjärer i sina egna hemländer, där de lever med tro och mod i en tid som är fylld med nya utmaningar och möjligheter. Historiska sidor återstår att skriva. Vi har var och en möjligheten att åt kommande generationer lämna en arvedel som hjälper dem förstå glädjen i att leva efter och dela med sig av Jesu Kristi evangelium.

När vi lär oss mer om deras tro som har gått före oss, känner vi större samhörighet med dem som vi har förenat oss med för att vittna om Frälsaren, och för att upprätta hans rike. Vi kan besluta oss för att leva mer rättfärdigt som trofasta lärjungar till Herren Jesus Kristus.

Amerikas Förenta Stater år 1847. Denna karta visar platser och färdleder som var viktiga i kyrkans tidiga historia.

Studier i skrifterna fick den unge Joseph Smith att fråga Herren vilken kyrka som hade rätt.

Den första synen

Behovet av en återställelse

Efter Jesu apostlars död togs prästadörets kraft och många av evangeliets sanningar bort från jorden, vilket utgjorde inledningen till en lång period av andligt mörker som kallas "det stora avfallet". Profeten Amos hade profeterat om denna förlust och förkunnade att tiden skulle komma då det råder "hunger i landet: inte en hunger efter bröd, inte en törst efter vatten, utan efter att höra Herrens ord" (Amos 8:11). Under de långa seklerna av avfall sökte många ärliga män och kvinnor fullheten av evangeliets sanningar men kunde inte finna den. Predikanter från många trosuppfattningar predikade skilda budskap och uppmanade män och kvinnor att förena sig med dem. Även om de flesta hade ärliga avsikter hade ingen av dem sanningens fullhet eller myndighet från Gud.

I sin barmhärtighet hade Herren emellertid lovat att hans evangelium och prästadömes kraft en dag skulle återställas till jorden för att aldrig mer tas bort. När det nittonde seklet grydde var hans löfte på väg att uppfyllas, och avfallets långa natt närmade sig sitt slut.

Den unge Joseph Smiths mod

I början av 1800-talet bodde Joseph och Lucy Mack Smiths familj i Lebanon, New Hampshire, i Amerikas Förenta Stater. De var enkla, obemärkta människor som arbetade hårt för en låg inkomst. Deras femte barn, Joseph d y, var sju år när han överlevde en tyfusedemi som förorsakade mer än 3000 dödsfall i New England-området. När han återhämtade sig utvecklades en

svår infektion i benmärgen i hans vänstra ben, och den nästan outhärdliga smärtan varade i mer än tre veckor.

Kirurgen på platsen fastslog att benet behövde amputeras, men på begäran av Josephs mor skickade man efter en annan läkare. Nathan Smith, en läkare vid det närliggande Dartmouth College, sade att han skulle försöka rädda benet genom att använda en relativt ny och mycket smärtsam procedur som gick ut på att avlägsna en del av benet. Doktorn tog med sig rep för att binda pojken, men Joseph vägrade och sade att han skulle uthärda operationen utan dem. Han vägrade också att dricka konjak, det enda smärtstillande medel som fanns tillgängligt för honom, och hans enda önskan var att hans far skulle hålla honom i sina armar under operationen.

Joseph utstod operationen på ett mycket modigt sätt, och doktor Smith, som var en av de mest kunniga läkarna i landet, kunde rädda Josephs ben. Joseph fick lida under lång tid innan hans ben läktes och innan han kunde gå utan smärta. Efter Josephs operation flyttade familjen till Norwich, Vermont, där de tre år i rad drabbades av missväxt, varefter de flyttade till Palmyra, New York.

Den första synen

Som ung man hjälpte Joseph Smith sin familj med att röja mark, flytta stenblock och utföra en mängd andra plikter. Hans mor, Lucy, berättade att pojken Joseph hade fallenhet för djupa funderingar och att han ofta tänkte på sin odödliga själs välfärd. Han var särskilt mån om att få veta vilken av alla de kyrkor som missionerade i Palmyra som hade rätt. Som han själv uttryckte det:

”Under denna oroliga tid stämde mitt sinne till allvarliga betraktelser och stor oro. Även om jag sjönk i djupa och ofta pinande tankar, höll jag mig dock på avstånd från alla dessa partier, även om jag besökte deras olika möten så ofta tillfälle erbjöd sig. Efter någon tid började jag dragas åt metodisterna och kände begär att sluta mig till dem. Striden och oenigheten mellan de olika trosåskådningarna var emellertid så stor att det var

omöjligt för en person så ung och med så liten erfarenhet av människor och ting som jag att bilda sig ett säkert begrepp om vem som hade rätt och vem som hade orätt ...

Medan jag kämpade mot dessa stora svårigheter, som voro en följd av striden mellan de olika religionspartierna, läste jag en dag i Jakobs brevs första kapitel och femte vers: *Men om någon av eder brister i vishet, så må han utbedja sig sådan från Gud, som giver åt alla villigt och utan hårda ord, och den skall bliva honom given.*

Aldrig har något skriftställe gjort större intryck på en människas hjärta, än vad detta den gången gjorde på mitt. Det tycktes med stor kraft tränga in i mitt hjärtas innersta känslor. Jag begrundade det om och om igen, vetande att om någon människa behövde vishet från Gud, så var det jag, ty jag visste ej, vad jag skulle göra, och om jag ej fick mera vishet än jag då hade, skulle jag aldrig få veta det. De olika sekternas religionslärare tolkade nämligen samma skriftställe så olika, att allt hopp om att avgöra frågan genom att vädja till Bibeln tillintetgjordes.

Omsider kom jag till slutsatsen, att jag antingen måste förbliva i mörker och villrådighet eller ock följa Jakobs råd att bedja till Gud" (Joseph Smiths skrifter 2:8, 11-13).

En vacker vårmorgon år 1820 knäböjde Joseph Smith ensam i en lund i närheten av sitt hem. Han började uppsända sitt hjärtas önsknigar till Gud och bad om att få vägledning. Han beskrev vad som sedan hände:

"Omedelbart greps [jag] av en makt, som blev mig helt och hållet övermäktig och hade ett så förvånande inflytande över mig, att min tunga bands, så att jag icke kunde tala. Tätt mörker omgav mig och det tycktes en stund, som om jag vore dömd till plötslig undergång" (J S skrifter 2:15).

All rättfärdighets fiende visste att Joseph hade ett stort verk att utföra och försökte förgöra honom, men Joseph uppbjöd all sin kraft och anropade Gud och blev omedelbart befriad:

"I detta förfärliga ögonblick såg jag en ljuspelare mer strålande än solen alldeles över mitt huvud, och den sänkte sig gradvis, tills den vilade på mig.

Så snart den syntes, kände jag mig befriad från den fiende, som höll mig bunden. När ljuset vilade på mig, såg jag två personer, vilkas glans och härlighet trotsa all beskrivning, stående över mig i luften. En av dem talade till mig, nämnande mig vid namn, och sade, pekande på den andre: Denne är min älskade Son. Hör honom." (Joseph Smith 2:16-17).

Så snart Joseph "kom i besittning av sina sinnen" frågade han Herren vilken av alla sekterna som hade rätt och vilken han skulle tillhöra. Herren svarade att han inte "skulle sluta sig till någon av dem, ty de voro alla orätta" och "alla deras trosbekännelser voro en styggelse inför honom". Han sade att de hade "ett sken av gudsfruktan, men skola icke vilja veta av dess kraft" (J S skrifter 2:19). Han sade också mycket annat till Joseph.

När synen hade upphört fann Joseph att han låg på rygg och fortfarande såg upp mot himlen. Gradvis återfick han sin styrka och återvände hem.

När solen gick upp den där morgonen år 1820 kunde Joseph Smith knappast ha föreställt sig att när skymningen nalkades skulle en profet åter vandra på jorden. Han, en okänd pojke som bodde i västra delen av staten New York, hade utvalts av Gud till att utföra det stora och förunderliga verket att återställa Jesu Kristi evangelium och kyrka på jorden. Han hade sett två gudomliga gestalter och kunde nu som den ende på jorden vittna om Gud Faderns och hans Sons, Jesu Kristi, sanna personligheter. Den morgonen grydde verkligen en ljusare dag — ljus hade flödat ner i en lund, och Gud Fadern och Jesus Kristus hade kallat en fjortonårig pojke till att bli profet.

Kyrkans grundvalar upprättas

Mormons boks framkomst

Ängeln Moronis besök

På kvällen den 21 september 1823, tre år efter den första synen, bad Joseph Smith Herren om förlåtelse för sina ungdomliga dårskaper och bad om vidare vägledning. Herren svarade genom att sända en himmelsk budbärare till honom. Joseph skriver:

”Han kallade mig vid namn och sade till mig, att han var en budbärare sänd av Gud till mig och att hans namn var Moroni. Han sade vidare, att Gud hade ett verk för mig att utföra, och att mitt namn skulle hållas i ära och vanära bland alla nationer, släkten och tungomål, eller att man skulle omtala det som gott och ont ibland alla folk.

Han sade, att det fanns en gömd bok, skriven på plåtar av guld, vilken innehöll en berättelse om denna (amerikanska) kontinents forna invånare och deras ursprung. Han sade också, att den innehöll det eviga evangeliet i dess fullhet, såsom Frälsaren överlämnade det åt de forna invånarna” (J S skrifter 2:33-34).

Moroni var den siste profeten som skrivit i denna forntida uppteckning och hade på Herrens uppmaning grävt ner den i kullen Cumorah. Han hade också grävt ner Urim och Tummim, som använts av forntida profeter och som Joseph skulle använda för att översätta uppteckningen.

Ängeln uppmanade Joseph att gå till kullen, som låg i närheten, och han berättade många viktiga ting för honom om Herrens verk i de sista dagarna. Han sade till Joseph att när denne hade fått plåtarna skulle han inte visa dem för någon

På kullen Cumorah erhöll Joseph Smith guldplåtarna från ängeln Moroni och uppmanades att påbörja översättningsarbetet.

såvida inte Herren befallde honom att göra det. Moroni återvände till Joseph ytterligare två gånger den natten och återigen nästa dag. Varje gång upprepade han sitt viktiga budskap och lämnade ytterligare information.

Dagen efter ängelns besök begav sig Joseph till kullen Cumorah som han hade blivit befalld. Om denna upplevelse berättade han:

”På västsidan av den och icke långt från toppen under en ganska stor sten lågo plåtarna förvarade i en stenkista. Den nämnda stenen var tjock och avrundad i mitten på ovansidan samt tunnare mot ytterkanterna, så att mittpartiet var synligt ovanför markytan, medan kanterna runtom voro täckta med jord.

När jag tagit bort jorden, tog jag en hävstång, som jag stack in under kanten på stenen och med någon ansträngning lyfte jag upp den. Jag tittade då ned, och där såg jag i sanning plåtarna, Urim och Tummim och bröstskölden som budbäraren sagt” (J S skrifter 2:51-52).

Ängeln Moroni uppenbarade sig och sade till Joseph att han skulle träffa honom på kullen nästa år vid samma tidpunkt, och att de skulle fortsätta att träffas en gång om året till dess tiden var inne att erhålla plåtarna. Vid varje besök gav Moroni ytterligare instruktioner om Herrens avsikter och hur hans rike skulle ledas (se J S skrifter 2:27-54).

Översättningsarbetet

Den 22 september 1827, efter fyra års förberedelse, överlämnade Moroni guldplåtarna till profeten Joseph och sade till honom att påbörja arbetet med översättningen. Emma Hale, som Joseph hade gift sig med tidigare samma år, följde med honom vid detta tillfälle och väntade vid kullen Cumorahs fot när hennes make återvände med plåtarna. Hon blev till stor hjälp för profeten och verkade under en kort period som en av skrivarna till Mormons bok.

På grund av upprepade och ihärdiga försök från en lokal pöbelhop att stjäla guldplåtarna, tvangs Joseph och Emma att

lämna sitt hem i Manchester, New York. De sökte sin tillflykt hos Emmas far, Isaac Hale, i hans hem i Harmony, Pennsylvania, omkring 19 mil sydöst om Manchester. Där började Joseph att översätta plåtarna. Han fick snart besök av sin vän, Martin Harris, en välbeställd lantbrukare, som blev hans skrivare.

Martin frågade Joseph om han fick ta med sig hem 116 översatta sidor för att visa sin familj och bevisa för dem värdet av det arbete som de höll på med. Joseph bad Herren om tillstånd, men Herren svarade nej. Martin vädjade till Joseph att fråga igen, vilket Joseph motvilligt gjorde ytterligare två gånger och slutligen fick han tillåtelse. Martin ingick ett förbund om att bara visa manuskriptet för vissa människor, men han bröt sitt löfte, och manuskriptsidorna blev stulna. Denna förlust gjorde Joseph otröstlig, för han trodde att alla hans ansträngningar att tjäna Herren hade varit förgäves. Han utropade: "Vad skall jag göra? Jag har syndat — det är jag som har framkallat Herrens vrede. Jag borde ha nöjt mig med det första svaret som jag fick av Herren."¹

Joseph omvände sig uppriktigt, och efter en kort period, under vilken plåtarna och Urim och Tummim var borttagna, blev han förlåten av Herren och han började återigen att översätta. Herren instruerade honom att inte på nytt översätta det förlorade materialet, vilket hade innehållit en världslig historia. I stället skulle Joseph översätta andra plåtar som skrivits av profeten Nephi och som täckte samma tidsperiod, men som innehöll större profetior om Kristus och andra heliga skrifter. Herren hade förutsett förlusten av de 116 sidorna och inspirerat Nephi att skriva denna andra historia. (Se Första Nephi 9; L&F 10:38-45; se också L&F 3 och 10, vilka erhöles under denna period.)

Vid denna tidpunkt välsignades Joseph med hjälp från Oliver Cowdery, en ung lärare som vägledades av Herren till profetens hem. Oliver började skriva den 7 april 1829. Om denna betydelsefulla tid sade han: "Det var dagar, som man aldrig glömmer — att sitta under ljudet av en röst, som var dikterad genom himmelsk inspiration, fyllde mitt hjärta med största tacksamhet" (J S skrifter 2:71; fotnot).

Oliver uttalade sig också på följande sätt: "Den boken är sann ... Jag skrev den själv som den föll från profetens läppar. Den innehåller det eviga evangeliet, och är en uppfyllelse av de uppenbarelser till Johannes där det står att en ängel kom med ett evigt evangelium som han skulle förkunna för alla länder och stammar och språk och folk. Den innehåller frälsningens principer. Och om ni vandrar i dess ljus och åttlyder dess bud kommer ni att bli frälsta i Guds eviga rike."²

Mitt under sitt arbete upptäckte Joseph och Oliver att deras hängivenhet till översättningen av uppteckningen hade gjort att de var utan mat och pengar. De saknade till och med det nödvändiga skrivmaterialet. När Joseph Knight Sr, en före detta arbetsgivare och vän till profeten, fick höra talas om deras belägenhet beslutade han sig för att hjälpa dem. Han beskrev hur denna högst lägliga hjälp gick till:

"Jag köpte en tunna makrill och några linjerade skrivpapper ... nio eller tio skäppor vete och fem eller sex skäppor potatis." Sedan besökte han de två männen i Harmony och erinrade sig att "Joseph och Oliver hade gått ut för att se om de kunde finna en plats där de kunde arbeta för sitt uppehälle, men de fann inte någon. De återvände hem och fann mig där med förnödenheter och de blev glada eftersom de inte hade någon mat kvar ... Därefter återgick de till arbetet och hade tillräckligt med proviant för att avsluta översättningen."³

Är det att förundra sig över att profeten Joseph sade om denne rättfärdige man: "Det skall sägas om honom, av Sions söner, så länge som någon finns kvar, att denne man var en trofast man i Israel; därför skall hans namn aldrig glömmas bort."⁴

På grund av ökad förföljelse lämnade Joseph och Oliver Harmony och avslutade översättningsarbetet på Peter Whitmers gård i Fayette, New York, i juni 1829. Fullbordandet av detta arbete mitt under så prövande omständigheter är verkligen ett nutida underverk. Med knapphändig formell utbildning dikterade Joseph Smith översättningen på föga mer än två månaders effektiv arbetstid och gjorde mycket få ändringar.

Boken är i stort sett densamma idag som när han översatte den, och den har varit en källa till vittnesbörd för miljontals människor över hela världen. Joseph Smith var ett mäktigt redskap i Herrens hand till att föra ut forntida profeters ord till välsignelse för de heliga i den sista tiden.

Vittnen till Mormons bok

Medan profeten Joseph Smith befann sig i Fayette uppenbarade Herren att Oliver Cowdery, David Whitmer och Martin Harris som tre särskilda vittnen skulle få tillåtelse att se guldplåtarna (se Andra Nephi 27:12; Ether 5:2-4; L&F 17). De skulle, tillsammans med Joseph, kunna vittna om denna forntida upptecknings ursprung och sanningshalt.

David Whitmer förklarade: "Vi gick ut i skogen i närheten och satte oss ner på en trädstam och samtalade en stund. Därefter knäböjde vi och bad. Joseph bad. Därefter reste vi oss upp, satte oss på trädstammen och samtalade när helt plötsligt ett ljussken sänkte sig ner och omgav ett ganska stort område runt omkring oss; och ängeln stod framför oss." Denna ängel var Moroni. David sade att han "var klädd i vitt och talade och nämnde mig vid namn och sade: 'Välsignad är den som lyder hans bud.' Ett bord ställdes framför oss och därpå låg uppteckningarna: nephiternas uppteckningar, från vilka Mormons bok översattes, mässingsplåtarna, kulan med vägvisarna, Labans svärd och andra plåtar."⁵ Medan männen betraktade dessa ting hörde de en röst säga: "Dessa plåtar har uppenbarats genom Guds kraft, och de har översatts genom Guds kraft. Den översättning av dem som ni har sett är korrekt, och jag befäller er att vittna om vad ni nu ser och hör."⁶

Strax efter denna händelse visade Joseph Smith plåtarna för ytterligare åtta vittnen som fick vidröra dem på en avskild plats i närheten av familjen Smiths hem i Manchester, New York. Vittnesbörden från dessa båda grupper av vittnen finns upptecknade i början av Mormons bok.

Mormons bok som missionsredskap

När översättningsarbetet var avslutat gjorde profeten upp planer tillsammans med Egbert B Grandin från Palmyra om att trycka Mormons bok. Martin Harris ingick ett pantsättningsavtal med hr Grandin för att säkerställa betalningen av de 3000 dollar som krävdes för att trycka 5000 exemplar av boken.

De första exemplaren av Mormons bok blev tillgängliga för allmänheten i E B Grandins bokhandel den 26 mars 1830. En av de första missionärerna som använde den nytryckta boken var Samuel Smith. I april 1830 besökte han Tomlinsons värdshus i samhället Mendon i New York. Där sålde han ett exemplar av boken till en ung man vid namn Phineas Young, bror till Brigham Young.

I juni återvände han samma väg och denna gång placerade han ett exemplar av Mormons bok i John P Greenes hem i Bloomfield, New York. John hade gift sig med Rhoda Young, syster till Brigham Young. John Young, far till Brigham, kom därefter i kontakt med boken, tog hem den och läste igenom den. Han sade att "det var ett storslaget arbete, det mest felfria han någonsin sett, Bibeln ej undantagen".⁷

Även om Brigham hade tagit del av bokens innehåll sedan våren 1830 av både familjemedlemmar och missionärer, behövde han tid för att noggrant studera den. Han sade: "Jag undersökte frågan omsorgsfullt i två år innan jag bestämde mig för att ta emot boken. Jag visste att den var sann, lika säkert som jag såg med mina ögon, eller kände med mina fingrar, eller någonting annat som jag var medveten om med mina fysiska sinnen. Hade så inte varit fallet skulle jag aldrig ha hållit fast vid den till denna dag ... Jag ville ha tillräckligt med tid för att bevisa allting för mig själv."⁸

Brigham Young döptes den 14 april 1832. Efter sitt dop och sin konfirmation erinrade han sig: "Enligt Frälsarens ord kände jag ett ödmjukt barnasinne, som vittnade för mig om att mina synder var förlåtna."⁹ Senare skulle han komma att bli apostel och slutligen kyrkans andre president.

Petrus, Jakob och Johannes uppenbarade sig för Joseph Smith och Oliver Cowdery och förlänade dem melkisedekska prästadömet.

Återställelsen av aronska och melkisedekska prästadömet

Vid sitt första möte med Joseph Smith på kullen Cumorah i september 1823 gav ängeln Moroni viktiga instruktioner om återställelsen av prästadömet på jorden. Bland annat yttrade han följande: "När [guldplåtarna] översätts kommer Herren att ge det heliga prästadömet till somliga, och dessa skall börja förkunna evangeliet och döpa med vatten, och därefter skall de ha kraft att ge den Helige Anden genom händers påläggning."¹⁰

På våren 1829 var Joseph med om att ängels ord delvis uppfylldes. När han och Oliver Cowdery översatte Mormons bok fann de att dopet till syndernas förlåtelse nämndes. Den 15 maj sökte de ytterligare kunskap från Herren om detta ämne i bön. När de två männen sände upp sitt hjärtas begär på Susquehannaflodens stränder fick de besök av en himmelsk budbärare. Han sade att han var Johannes döparen från Nya testamentets tid. När han lade händerna på Josephs och Oliver's huvuden sade han: "I Messias' namn giver jag eder, mina medtjänare, Arons prästadöme, som innehar nycklarna till betjäning av änglar, till omvändelsens evangelium och dop genom nedsänkning till syndernas förlåtelse" (L&F 13:1).

Efter denna ordination döpte Joseph och Oliver varandra enligt Johannes döparens befallning och ordinerade varandra till aronska prästadömet. Johannes sade till dem att "detta Aronska prästadöme icke hade myndighet till att giva handpåläggning för den Helige Andens gåva, men att denna myndighet skulle givas oss senare". Han sade också att "han handlade under ledning av Petrus, Jakob och Johannes, som innehade det Melkisedekska prästadömet's nycklar, vilket prästadöme, sade han, skulle i rätt tid tilldelas oss" (J S skrifter 2:70, 62; se också 2:68-72).

Profeten sade om denna händelse: "Omedelbart efter det att vi kommit upp ur vattnet, sedan vi blivit döpta, erforo vi stora och härliga välsignelser från vår himmelske Fader. Så snart jag hade döpt Oliver Cowdery föll den Helige Anden på honom och han stod upp och profeterade mycket, som snart skulle äga rum. Så

snart jag hade blivit döpt av honom, hade jag likaså profetians ande, och jag stod upp och profeterade om kyrkans uppkomst och mycket annat, som tillhörde kyrkan och detta människosläkte. Vi voro fyllda med den Helige Anden och fröjdade oss i vår frälsnings Gud" (Joseph Smith 2:73).

Senare uppenbarade sig Petrus, Jakob och Johannes för Joseph och Oliver och gav dem melkisedekska prästadömet. De anförtrodde dem också Guds rikets nycklar (se L&F 27:12-13; 128:20). Melkisedekska prästadömet är den högsta myndighet som getts till människor på jorden. Med denna myndighet kunde profeten Joseph Smith organisera Jesu Kristi kyrka i denna tidsutdelning och börja bilda de olika prästadömskvorumen så som de är kända i kyrkan idag.

Kyrkans organisation

Herren uppenbarade för Joseph Smith att den 6 april 1830 var den dag då Jesu Kristi kyrka i denna tid skulle organiseras (se L&F 20:1). Man informerade troende och vänner, och ungefär 56 män och kvinnor samlades i Peter Whitmer d ä:s timmerhus i Fayette, New York. Sex män utvaldes av profeten till att bistå vid organiserandet "i överensstämmelse med landets lagar genom Guds vilja och befallningar" (L&F 20:1).

Profeten skrev: "Efter att ha öppnat mötet med högtidlig bön till vår himmelske Fader fortsatte vi, enligt en tidigare befallning, med att fråga våra bröder om de godtog oss som sina lärare i det som hör Guds rike till, och om de samtyckte till att vi fortskred med att organiseras som en kyrka enligt nämnda befallning som vi hade tagit emot. Till dessa förslag samtyckte de enhälligt."¹¹

Med de närvarandes godkännande ordinerades Oliver till äldste i kyrkan av Joseph, och Oliver ordinerade profeten till äldste så som de blivit uppmanade av Herren. Sakramentet välsignades och delades ut till de närvarande medlemmarna. De som hade blivit döpta blev konfirmerade och fick den Helige Andens gåva. Profeten sade att "den Helige Anden utgöts över oss i rikligt mått — några profeterade, medan vi alla prisade

Herren och storligen gladde oss.”¹² Under detta möte fick Joseph en uppenbarelse där Herren uppmanade kyrkan att ge akt på profetens ord som om de kom från Herren själv (se L&F 21:4-6).

De element som ingick i detta möte år 1830 fortsätter i kyrkan idag: tillämpningen av lagen om enhälligt bifall, sång, bön, sakramentets utdelande, personliga vittnesbörd, den Helige Andens gåva genom händers påläggning, ordinationer, personlig uppenbarelse och uppenbarelse genom prästadörets ämbetsmän.

Josephs mor, Lucy Mack Smith, beskrev en rörande händelse som inträffade den dag då Joseph Smith den äldre, profetens far, döptes. ”När Mr Smith kom upp från vattnet stod Joseph på stranden och när han tog sin far vid handen utropade han, med tårar av glädje: ’Pris ske min Gud, att jag får leva och se min egen far döpas in i Jesu Kristi sanna kyrka!’”¹³ Joseph Knight den äldre sade om denna händelse: ”[Profeten] var påtagligt fylld av Anden ... Hans glädje tycktes fullkomlig. Jag tror att han såg det stora verk som han påbörjat och var angelägen om att genomföra det.”¹⁴

Det fanns ett starkt band av kärlek mellan far och son. Vid ett senare tillfälle skrev profeten i en hyllning till sin far: ”Jag älskar min far och minnet av honom, hågkomsten av hans ädla handlingar är för alltid inpräntad i mitt sinne, och många av hans vänliga och faderliga ord till mig är skrivna på mitt hjärtas minnestavlor.”¹⁵

Den kärlek som fanns mellan profeten och hans far gav också Joseph Smith d ä uttryck för när det gällde hans egen far, Asael Smith. I augusti 1830 tog Joseph Smith d ä med sig exemplar av Mormons bok till S:t Lawrence County, New York, i nordöst för att ge dem till sin far och mor och bröder och systrar. Asael Smith hade nästan läst hela boken före sin död i oktober 1830 och han förkunnade att hans sonson, Joseph Smith d y, ”var den profet som han länge hade vetat skulle komma till hans familj”.¹⁶ Ytterligare tre av Asaels söner blev så småningom medlemmar i kyrkan — Silas, Johannes och Asael d y. Profeten hade förmånen

att få se hela sin närmaste familj nedsänkta i dopets vatten och många i sin fars familj.

Sidney Rigdon, som senare blev medlem av första presidentskapet, talade om kyrkans enkla begynnelse och den storslagna vision om framtiden som dess organisatörer redan då hade: "Jag kom samman med hela Kristi kyrka i ett litet timmerhus på omkring 60 kvadratmeter, i närheten av Waterloo, N.Y., och vi började att tala om Gud som om världen låg för våra händer. Vi talade med stort självförtroende ... även om vi inte var många närvarande ... vi hade en vision av Guds kyrka, tusen gånger större ... medan världen helt låg i okunnighet om profeternas vittnesbörd och utan kunskap om det verk Gud hade igångsatt."¹⁷

De händelser som inträffade den 6 april 1830 i västra New York har förändrat miljontals människors liv. Från ett litet antal nyomvända i ett litet timmerhus har evangeliet spritt sig över hela världen. Nu är kyrkan upprättad i många länder, ofta under lika enkla omständigheter som omgärdade den ursprungliga organisationen i Fayette. Heliga över hela världen gläder sig och finner tröst i Frälsarens löfte: "Var två eller tre äro församlade i mitt namn för någon saks skull, där är jag mitt ibland dem" (L&F 6:32).

"Dra till Ohiodalen": Israels insamling i de sista dagarna *Förföljelse i Colesville*

Under samma månad som kyrkan organiserades gick profeten Joseph Smith ut på mission för att undervisa sina vänner Joseph Knight den äldre och hans familj, som bodde i Colesville, New York. Den 28 juni var många medlemmar i familjen Knight och deras vänner redo att ingå i dopets förbund.

Det rådde starkt motstånd mot att evangeliet predikades i Colesville, och en pöbelhop försökte förhindra dopen genom att förstöra den damm som bröderna hade byggt i avsikt att dämna upp vattnet. Men det dröjde inte länge förrän den var reparerad. Joseph Knight d y beskrev de åtgärder som trons fiender vidtog:

”När vi var på väg hem efter [dopen] möttes vi av flera av våra grannar som pekade på oss och frågade om vi hade tvättat får ... Den natten vältes våra vagnar och ved staplades på dem och några sjönk ner i vattnet, stänger staplades mot våra dörrar och vagnskedjor kastades i floden, vilket orsakade stor skada.”¹⁸

Vid samma tidpunkt försökte motståndarna att avleda profeten genom att låta gripa honom och få honom åtalad för störande av ordningen. Men Joseph Knight Sr lejde advokater som snart friade honom från alla anklagelser.

Närhelst viktiga framsteg görs av kyrkan tycks det som om motståndaren till all rättfärdighet gör en koncentrerad ansträngning att förhindra Guds rikes tillväxt. Men hängivna Guds heliga övervinner problemen och växer sig starkare, på samma sätt som de heliga gjorde i Colesville, som förenades i en stark och enig gren.

Missionärer till indianerna

I september och oktober 1830 kallades fyra unga män genom uppenbarelse till att föra ut evangeliet och budskapet om Mormons bok till de amerikanska indianerna, som var ättlingar till folket i Mormons bok. Dessa missionärer var Oliver Cowdery, Peter Whitmer d y, Parley P Pratt och Ziba Peterson (se L&F 28:8; 30:5-6; 32). De färdades hundratals kilometer under mycket prövande omständigheter. De fick tillfälle att predika för catteraugus-indianerna i närheten av Buffalo, New York, wyandoterna i Ohio och slutligen delaware-indianerna som bodde väster om staten Missouri. Men de hade sin största framgång bland nybyggarna i Kirtland, Ohio, med omgivning, där de omvände 127 människor. Efter missionärernas avfärd kom antalet heliga i Ohio snart att uppgå till flera hundra genom de medlemmars arbete som lämnades kvar.

Kallelsen att insamlas i Ohio

Sidney Rigdon, före detta präst och nyligen omvänd medlem från Kirtlandtrakten, och en vän vid namn Edward Partridge, som inte

var medlem, var måna om att få träffa profeten och få veta mer om kyrkans lärdomar. I december 1830 färdades de mer än 40 mil till Fayette, New York, för att besöka Joseph Smith. De bad honom att fråga om Herrens vilja när det gällde dem själva och de heliga i Kirtland. Som svar uppenbarade Herren att de heliga i New York skulle "samlas i Ohiodalen" (L&F 37:3). Vid den tredje och sista av kyrkans konferenser i New York, som hölls på Whitmers gård den 2 januari 1831, upprepade Herren sina uppmaningar till medlemmarna:

"På det I mån undfly fiendens makt och samlas som ett rättfärdigt folk, för mig, fläckfritt och oförvitligt, gav jag eder befallning att draga till Ohiodalen, och där skall jag giva eder min lag, och där skolen I begåvas med kraft från höjden" (L&F 38:31-32). Detta var den första uppmaningen i denna tidsutdelning om att de heliga skulle samlas.

Även om somliga medlemmar valde att inte avyttra sina egendomar och företa den långa färden från New York till Ohio, åtlydde majoriteten av de heliga Herdens röst om att samla Israel. Newel Knight är representativ för de lärjungar som följde prästadömet's ledarskap och gav akt på kallelsen:

"Efter att ha återvänt hem från konferensen, och i åtlydnad till den befallning som hade getts, började jag, tillsammans med grenen i Colesville, att vidta förberedelser för färden till Ohio ... Som man kunde förvänta sig var vi tvungna att göra stora uppoffringar med avseende på vår egendom. Större delen av min tid var jag sysselsatt med att besöka bröderna, och att hjälpa till med att ordna upp deras affärer, så att vi kunde färdas tillsammans som en grupp."¹⁹

Joseph Knight d ä är också representativ för dem som villigt uppoffrade sig genom att sälja sina egendomar för att kunna förena sig med profeten i Ohio. Hans enkla annons i Broome Republican säger mycket om hans hängivenhet till evangeliet: "Den gård som för närvarande ägs av Joseph Knight är belägen i Colesville, i närheten av Colesville Bridge. På ena sidan är den omgiven av Susquehanna-floden och den är etthundrafyrtiotva

tunnland stor. På nämnda gård finns två bostadshus, en bra ladugård och en bra fruktträdgård. Generösa försäljningsvillkor.”²⁰ Ungefär 68 medlemmar från Colesville var på väg till Ohio i mitten av april 1831.

Lika lydiga till Herrens befallning var 80 heliga från Fayettes gren och 50 från Manchesters gren, som lämnade sina hem i början av maj 1831. Lucy Mack Smith, mor till profeten, blev ombedd att leda medlemmarnas uttåg från Fayette. När de anlände till Buffalo, New York, fann de att hamnen i Eriesjön var tilltäppt av ett isblock, och ångbåten som skulle medföra de heliga från Fayette kunde inte lämna hamnen. I denna svåra situation uppmanade hon medlemmarna att utöva sin tro: ”Bröder och systrar, om ni alla låter era önskingar stiga upp till himmelen, om att isen skall brytas upp, så att vi blir fria, så kommer det lika säkert som Herren lever att ske.” I samma ögonblick hördes ett knakande ljud likt ett ”åskdunder”. Isen delade sig och en smal passage bildades genom vilken båten kunde komma fram. Knappt hade de passerat därigenom förrän leden åter blockerades, men då var de ute på öppet vatten och kunde fortsätta sin resa. Efter denna mirakulösa undsättning kallades gruppen till ett bönemöte för att visa sin tacksamhet till Gud för hans barmhärtighet mot dem.²¹

I mitten av maj hade samtliga grenar i kyrkan från New York lyckats ta sig över Eriesjön med båt till Fairport Harbor, Ohio, där de togs emot av sina medsyskon bland de heliga och fördes till platser i samhällena Kirtland och Thompson. Den stora insamlingen av Israel i de sista dagarna hade inletts. De heliga befann sig nu i en situation där de kollektivt kunde undervisas av Herrens utvalda tjänare, få kunskap om hans lagar och bygga heliga tempel.

Templet i Kirtland

Riket byggs upp i Kirtland, Ohio

Profetens ankomst till Ohio

En kall dag i februari 1831 avslutade profeten Joseph Smith och hans hustru Emma, som då var gravid i sjätte månaden med tvillingar, den 40 mil långa färden från New York till Kirtland, Ohio. De anlände i släde till Gilberts och Whitneys butik. Följande utdrag beskriver mötet mellan Newel K Whitney och profeten:

”En av männen [på släden], en ung och kraftfull person, lyste upp, sprang upp för trapporna och gick in i affären där hans yngre medarbetare stod.

‘Newel K Whitney! Ni är mannen!’ utropade han och sträckte hjärtligt ut handen som till en gammal bekant.

‘Ni har övertaget’, svarade köpmannen och tog automatiskt den framräckta handen ... ‘Jag kan inte nämna er vid namn som ni har nämnt mig.’

‘Jag är profeten Joseph’, sade främlingen leende. ‘Ni har bett till Gud att jag skall komma hit, så vad vill ni mig nu?’¹

Någon tid före detta hade Newel och hans hustru, Elizabeth, i en brinnande bön bett om vägledning. Som svar hade den Helige Anden sänkt sig ner över dem och ett moln hade överskuggat deras hus. Från molnet hade en röst förkunnat: ”Förbered er på att ta emot Herrens ord, för det är på väg!”² Strax därefter hade de missionärer som kallats att undervisa indianerna kommit till Kirtland, och nu hade profeten anlant.

Orson F Whitney, sonson till Newel, återgav senare sina känslor beträffande denna händelse: ”Genom vilken kraft kände denne anmärkningsvärde man, Joseph Smith, igen någon som

han aldrig förut hade sett i köttet? Varför kände inte Newel K Whitney igen honom? Därför att Joseph Smith var en siare, en utvald siare. Han hade i själva verket sett Newel K Whitney på knä, hundratals kilometer bort, i bön om att han skulle komma till Kirtland. Förunderligt — men sant!”³

Profetens ankomst förde Herrens ord till Kirtland, där många väsentliga beståndsdelar i kyrkan kom på plats. Den grundläggande organisationen för hur kyrkan skulle styras uppenbarades, missionärer sändes utomlands, det första templet byggdes och många viktiga uppenbarelser togs emot. De heliga blev svårt förföljda och prövade för att se om de skulle visa tro, mod och villighet att följa Herrens smorde profet.

Två centra för kyrkans verksamhet

Vid samma tidpunkt som de heliga kallades att insamlas i Ohio började de att se fram emot den tidpunkt när de skulle kunna upprätta Sion. I juni 1831 fick profeten Joseph Smith en uppenbarelse som uppmanade honom, Sidney Rigdon och 28 andra äldster att bege sig på mission till Missouri och där hålla kyrkans nästa konferens (se L&F 52). Missouri låg vid västra gränsen av det som då var Amerikas Förenta Stater, över 160 mil väster om Kirtland. Herren uppenbarade för Joseph att i Jackson County, Missouri, skulle de heliga få sin arvedel och upprätta Sion.

Joseph, de andra missionärerna och strax efteråt hela gruppen med heliga från Colesville, New York, färdades till Jackson County under sommaren 1831 och började bygga bostäder där. Samtidigt som profeten och andra ledare återvände till Kirtland bosatte sig många av kyrkans medlemmar i Missouri.

Mellan 1831 och 1838 hade kyrkan två platser för befolkningen. Joseph Smith, medlemmar av de tolv rådet och ett stort antal heliga bodde i området kring Kirtland i Ohio, medan många andra medlemmar bodde i Missouri, där kallade prästadömsledare presiderade över dem. Viktiga händelser inträffade på bägge platserna vid samma tidpunkt, och kyrkans

ämbetsmän reste allt efter behov från den ena platsen till den andra. Händelserna i Kirtland under denna sjuårsperiod ska först diskuteras och därefter vad som samtidigt ägde rum i Missouri.

De heligas uppoffringar under insamlingen till Ohio

Många av de heliga som kom till Ohio gjorde stora uppoffringar. Några förkastades av sina familjer och andra miste umgänget med tidigare vänner. Brigham Young beskrev hur han uppoffrade sig för att lyda profetens uppmaning om att insamlas:

”Om någon var fattigare än jag, bland dem som samlades med de heliga när vi anlände till Kirtland [i september 1833], var det därför att han inte hade någonting ... Jag hade två barn att ta hand om — det var allt. Jag var änkeman. ‘Broder Brigham, hade du några skor?’ Nej, inte en sko till mina fötter, förutom ett par lånade stövlar. Jag hade inga vinterkläder, förutom en hemmagjord rock som jag hade haft i tre eller fyra år. ‘Några byxor?’ Nej. ‘Vad gjorde du? Gick du utan?’ Nej, jag lånade ett par tills jag kunde få tag på ett annat. Jag hade rest och predikat och gett bort varenda dollar av det jag ägde. Jag hade några värdefulla saker när jag började predika ... Jag hade rest och predikat tills dess jag inte hade något mer att ta med mig, men Joseph sade: ‘Ta fram det; och jag tog fram det bästa jag hade.’”⁴

Många andra trofasta heliga kom till Kirtland där medlemmarna som redan var där välkomnade dem, och villigt delade med sig av sina knappa tillgångar. Dessa ståndaktiga människor utgjorde stommen i kyrkans fantastiska tillväxt och utveckling.

Uppenbarelser i Kirtlandtrakten

Medan profeten Joseph bodde i Kirtland fick han många uppenbarelser, och av dessa finns 65 nedtecknade i Läran och förbunden. Uppenbarelserna kungjorde Herrens vilja om välfärd, teckensökeri, moraliskt uppförande, hälsoregler, tionde, prästadörets auktoritet, en profets uppgift, de tre härlighetsgraderna, missionsarbete, Kristi andra ankomst, helgelselagen och många andra ämnen.

Joseph Smiths översättning av Bibeln

I juni 1830 inledde Joseph Smith sitt gudomligt sanktionerade arbete med att göra inspirerade korrigeringar i den engelska (King James) versionen av Bibeln. Arbetet är känt som Joseph Smiths översättning av Bibeln. Mellan juni 1830 och juli 1833 gjorde profeten många ändringar i denna bibeltext. Bland annat korrigerade han det bibliska språket, förtydligade lärdomar och återställde historiskt och doktrinärt material.

Joseph erhöll många uppenbarelser under arbetets gång, ofta som svar på frågor som uppstod medan han begründade avsnitt i skrifterna. En sådan uppenbarelse ägde rum den 16 februari 1832, efter det att Joseph och Sidney Rigdon hade översatt Johannes 5:29. De mediterade över detta avsnitt, och "Herren rörde vid [deras] förstånds ögon och de öppnades, och Herrens härlighet kringstrålade [dem]" (L&F 76:19). De erhöll en av historiens mest storslagna syner, som nu finns upptecknad i kapitel 76 av Lära och förbunden. De såg Fadern och Sonen, fick kunskap om den gudomliga bestämmelsen för Guds barn och erhöll eviga sanningar om vilka som kommer att finnas i de tre härlighetsrikena.

Uppenbarelserna publiceras

Vid en särskild konferens som hölls i Hiram, Ohio, i november 1831, röstade kyrkans medlemmar för att publicera Befallningarnas bok, vilken innehöll omkring 70 uppenbarelser som hade getts till profeten. Under denna konferens gav Herren de uppenbarelser till Joseph Smith som senare kom att utgöra "förordet" och "bihanget" till Befallningarnas bok. (Nuvarande kapitel 1 och 133 i Lära och förbunden.)

Uppdraget att trycka boken gavs till William W Phelps, som ägde ett tryckeri i Jackson County, Missouri. (För ytterligare information om Befallningarnas bok, se s 41.) Uppenbarelserna i Befallningarnas bok, tillsammans med andra uppenbarelser, trycktes senare i en bok med titeln Lära och förbunden, vilken publicerades i Kirtland år 1835. En andra upplaga av Mormons

bok, med smärre korrigeringar utförda av profeten Joseph, trycktes också i Kirtland.

Bara några månader efter det att kyrkan hade organiserats framhöll Herren musikens viktiga funktion i kyrkan genom att ge profetens hustru, Emma, i uppdrag att göra ett urval av andliga sånger (se L&F 25:11). Den psalmbok som hon sammanställde publicerades i Kirtland och öppnade vägen för de heliga att kunna ta emot Herrens utlovade välsignelse: "Ty min själ har lust i hjärtats sång, ja, de rättfärdigas sång är en bön till mig, och den skall besvaras med välsignelser över deras huvuden" (L&F 25:12).

Profetskolan

I december 1832 och januari 1833 erhöll profeten Joseph den uppenbarelse som sedermera blev kapitel 88 i Läran och förbunden. I denna uppenbarelse föreskrevs bland annat en "profetskola" (L&F 88:127) som skulle grundas för att instruera bröderna i evangeliets lära och principer, kyrkans angelägenheter och andra frågor.

Under vintern 1833 kom profetskolan ofta samman, och både Joseph och Emma Smith blev bekymrade över brödernas sedvanliga nyttjande av tobak, särskilt tobaksröken på mötena och den brist på renlighet som uppstod genom tobakstuggandet. Joseph Smith vände sig till Herren och fick den uppenbarelse som är känd som visdomsordet. Denna uppenbarelse innehåller Herrens förmaningar för hur man sköter kropp och ande, och ger löftet att de som åttlyder dem ska få andliga välsignelser i form av "visdom och stora skatter av kunskap, ja, fördolda skatter" (L&F 89:19). Visdomsordet innehåller också hälsoinformation som var okänd för den medicinska eller vetenskapliga världen på den tiden, men som sedan dess har bevisats vara av stort värde, såsom rådet att inte använda tobak eller alkohol.

Helgelselagen

År 1831 började Herren uppenbara aspekter av helgelselagen, ett andligt och timligt system som, om det följdes i rättfärdighet,

skulle bli till välsignelse för de utblottade heliga. Enligt denna lag blev kyrkans medlemmar ombedda att helga, eller överlåta, all sin egendom till kyrkans biskop. Därefter överlämnade han en arvedel, eller ett förvaltarskap, tillbaks till medlemmarna. Familjerna administrerade sitt förvaltarskap så väl de kunde. Om de vid årets slut hade ett överskott gavs detta till biskopen för att användas till de behövande. Edward Partridge kallades av Herren till att verka som kyrkans förste biskop.

Helgelselagen består av principer och sedvänjor som andligen stärker medlemmarna, medför relativ ekonomisk jämlikhet och eliminerar girighet och fattigdom. Somliga heliga var bra på att efterleva den, till sin egen och andras välsignelse, men andra medlemmar misslyckades med att höja sig över själviska önskningsar, vilket gjorde att lagen slutligen togs bort från kyrkan. År 1838 uppenbarade Herren tiondelagen (se L&F 119), vilket idag är kyrkans ekonomiska lag.

Prästadömet förstärks

Prästadömets ämbeten uppenbaras

Alltefter som kyrkan tillväxte i medlemsantal fick profeten kontinuerligt uppenbarelsen om prästadömets ämbeten. Enligt Herrens uppmaning organiserade han första presidentskapet, som utgjordes av honom själv som president och Sidney Rigdon och Frederick G Williams som rådgivare. Han organiserade också de tolv apostlarnas kворum och de sjuttios första kворum. Han kallade och ordinerade biskopar och deras rådgivare, högpräster, patriarker, högråd, sjuttio, och äldster. Han organiserade kyrkans första stavar.

Oerfarna, nyligen döpta medlemmar blev ofta överväldigade av kallelsen att tjäna. Newel K Whitney kallades till exempel i december 1831 att verka som kyrkans andre biskop i Kirtland, när Edward Partridge blev biskop för de heliga i Missouri. Newel tyckte inte att han var kapabel att uppfylla ämbetets fordringar, trots att profeten sade till honom att Herren hade kallat honom genom uppenbarelse. Därför sade profeten till honom: "Gå själv och fråga

Fadern." Newel gav sig iväg och knäböjde i ödmjuk åkallan och hörde en röst från himmelen som sade: "Din styrka finns i mig."⁵ Han accepterade kallelsen och verkade som biskop i 18 år.

Utbildning av ledare i Sions läger

Kyrkan hade stort behov av prästadömsledare som hade blivit prövade, fått erfarenhet, visat sig vara trofasta, och som förblivit sanna mot Herren och hans profet under alla omständigheter. Ett tillfälle att visa lydnad under svåra omständigheter, och få personlig utbildning av profeten Joseph Smith, möjliggjordes av marschen med Sions läger.

Sions läger organiserades för att hjälpa de heliga i Missouri som blev svårt förföljda på grund av sina trosuppfattningar. Många hade drivits bort från sina hem. (Se ytterligare information på sidorna 39-45.) Den 24 februari 1834 uppenbarade Herren för Joseph Smith att han skulle organisera en grupp män som skulle marschera från Kirtland till Missouri för att hjälpa de heliga med att återställa deras landområden (se L&F 103). Herren lovade att han skulle gå före dem och att "all seger och härlighet" skulle förverkligas genom deras "flit och trofasthet och eder tros böner" (L&F 103:36). Större delen av de ursprungliga medlemmarna i de tolv apostlarnas kворum och de sjuttios kворum förbereddes för framtida uppgifter genom dessa erfarenheter.

Sions läger organiserades formellt i New Portage, Ohio, den 6 maj 1834. Det kom slutligen att bestå av 207 män, 11 kvinnor och 11 barn, som profeten delade upp i grupper på tio och femtio, och gav varje grupp i uppdrag att välja en ledare. En rekryt, Joseph Holbrook, rapporterade att lägret var organiserat "enligt Israels forntida ordning".⁶ I 45 dagar marscherade de tillsammans till Clay County i Missouri, ett avstånd på över 160 mil. De färdades så snabbt som möjligt och under hårda villkor. Det var mycket svårt att få tillräckligt med mat. Männen var ofta tvungna att äta begränsade portioner av grovt bröd, härsket smör, majs mjölsgröt, stark honung, rått fläsk, ruttan skinka och maskättet bacon och ost full av mask. George A Smith, en framtida apostel, skrev att han

ofta var hungrig: "Jag var så trött, hungrig och sömnig att jag när jag gick vägen fram drömde, att jag såg en vacker bäck vid ett behagligt skuggande träd och en läcker brödlimpa och ett glas mjölk utlagda på en duk vid sidan av källan."⁷

Lägret fäste stor vikt vid andlighet och lydnad till evangeliet. På söndagarna höll de möten och tog sakramentet. Profeten undervisade ofta om rikets lärdomar. Han sade: "Gud var med oss, och hans änglar gick framför oss, och tron i vår lilla trupp var orubblig. Vi vet att änglar var våra följeslagare, för vi såg dem."⁸

Men lägrets svårigheter började att kräva sin tribut av deltagarna. Denna luttringsprocess avslöjade kverulanterna, som inte hade lydnadens anda och som ofta beskyllde Joseph för sina problem. Den 17 maj uppfordrade profeten dem som var uppfyllda av en upprorisk anda "att ödmjuka sig för Herren och bli eniga, så att de inte skulle drabbas av en hemsökelse".⁹

Den 18 juni hade lägret nått fram till Clay County, Missouri. Men guvernören i Missouri, Daniel Dunklin, höll inte sitt löfte om att hjälpa de heligas armé att återinsätta de medlemmar i kyrkan som hade tvingats bort från sina hem. För somliga i lägret var den militära målsättningens misslyckande det slutliga provet på deras tro. Besvikna och vreda gick vissa till öppet uppror. Följden blev att profeten varnade dem för att Herren skulle sända en ödeläggande hemsökelse över dem. Snart spred sig en förödande koleraepidemi genom lägret. Innan den var över hade en tredjedel av lägret smittats, bland annat Joseph Smith, och därefter avled 14 medlemmar i lägret. Den 2 juli förmanade Joseph lägret att ödmjuka sig för Herren och att ingå ett förbund om att lyda hans befallningar, och han sade att om de gjorde det skulle farsoten upphöra från och med detta ögonblick. Förbundet ingicks med upplyfta händer och hemsökelsen upphörde.

I början av juli blev lägrets medlemmar hedervärt avlösta av profeten. Resan hade avslöjat vilka som stod på Herrens sida och vilka som var värdiga att verka som ledare. Profeten förklarade senare avsikten med marschen: "Gud ville inte att ni skulle strida. Han kunde inte organisera sitt rike med tolv män som skulle

öppna evangeliets dörr för jordens nationer, och med sjuttio män som följde i deras fotspår, såvida han inte hämtat dem från en grupp män som hade offrat sina liv, och som hade gjort ett lika stort offer som Abraham.”¹⁰

Wilford Woodruff, medlem av lägret och så småningom kyrkans fjärde president, sade: ”Vi fick en erfarenhet som vi inte kunde ha fått på något annat sätt. Vi hade förmånen att få se profetens ansikte och att färdas hundratals mil med honom, och att se hur Guds ande verkade med honom, och hur Jesus Kristus uppenbarade sig för honom och hur dessa uppenbarelser uppfylldes.”¹¹

I februari 1835, fem månader efter lägrets upplösning, organiserades de tolv apostlarnas kvorum och de sjuttio första kvorum. Sjuttionio av de åttiotvå ämbeten som uppfylldes i de två kvorumen besattes av män som hade visat sin trofasthet under marschen med Sions läger.

I Kirtland fortsatte Joseph Smith med att utbilda framtida ledare. Fyra framtida presidenter för kyrkan — Brigham Young, John Taylor, Wilford Woodruff och Lorenzo Snow — döptes under åren i Kirtland och efterträdde så småningom varandra som ledare för kyrkan fram till 1901. Dessutom var de tre därpå följande presidenterna — Joseph F Smith, Heber J Grant och George Albert Smith, vars ledarskap varade fram till 1951 — direkta ättlingar till ståndaktiga pionjärer i Kirtland.

Missionsarbetet går framåt

Medan de heliga bodde i Kirtland blev många missionärer kallade att predika evangeliet långt hemifrån, oftast till priset av stora personliga uppoffringar. Missionärer skickades till ett antal stater i Amerika, till delar i Canada och över Atlanten till England. Genom dessa missionsansträngningar fick många människor ett vittnesbörd om att evangeliet var sant. De blev trofasta medlemmar som gav den unga kyrkan stor kraft.

Ett antal uppenbarelser som nedtecknades i Kirtland innehöll befallningar till medlemmarna att predika evangeliet för världen. Herren förkunnade: ”I skolen gå ut två och två i min Andes kraft

och predika mitt evangelium i mitt namn, upplyftande eder röst som med en basuns ljud, förkunnande mitt ord såsom Guds änglar" (L&F 42:6). Påföljande år befallde Herren: "Det tillkommer var och en som blivit varnad att varna sin nästa" (L&F 88:81).

Tidiga missionärer från Ohio

Zera Pulsipher, en nyomvänd från Ohio, exemplifierar dem som entusiastiskt delade med sig av återställensens budskap. Han blev medlem i kyrkan i januari 1832 och antecknade strax efteråt att han "blev ordinerad till en äldstes ämbete och gav sig ut för att predika hemma och utomlands med stor framgång".¹² Han och en annan missionär, Elijah Cheney, begav sig till den lilla staden Richland i New York, där de började predika i den lokala skolan. En av de första som döptes av äldste Pulsipher i Richland var en ung lantbrukare vid namn Wilford Woodruff, som en dag skulle bli en av de mest framgångsrika missionärerna i kyrkans historia och kyrkans fjärde president. Inom en månad hade de två missionärerna döpt ett antal människor och organiserat en gren av kyrkan i Richland.

De missionärer som gav akt på kallelsen att varna sin nästa kom från alla samhällsgrupper. Många av dem var gifta och hade familjeansvar. De gav sig iväg mitt under skördetiden och under vinterns dödläge, under perioder av personlig framgång och under tider av ekonomisk depression. Ett antal äldster var nästan utblottade när de gav sig ut på missionsfältet. Profeten själv färdades över 2000 mil och utförde 14 korttidsmissioner från 1831 till 1838 i många stater och i Canada.

När George A Smith, kusin till profeten, erhöll sin kallelse till östra Förenta Staterna, var han så fattig att han inte ägde eller hade medel att köpa de kläder och böcker som han behövde. Följaktligen fick han av profeten Joseph och hans bror Hyrum lite grått tyg, och Eliza Brown sydde honom en rock, väst och byxor. Brigham Young gav honom ett par skor, hans far gav honom en

Dessa fyra missionärer, som kallades att föra evangeliet till indianerna under mycket prövande omständigheter, är exempel på de uppoffringar som gjordes av trofasta missionärer under kyrkans första tid.

liten bibel och profeten försåg honom med ett exemplar av Mormons bok.

Äldsterna Erastus Snow och John E Page var också fattiga när de gav sig ut på missionsfältet under våren 1836. Äldste Snow beskrev sina omständigheter när han skulle ge sig av på en mission till västra Pennsylvania: "Jag lämnade Kirtland till fots och endast med en liten resväska som innehöll några av kyrkans verk och ett par strumpor, och med fem cent på fickan vilket utgjorde alla mina världsliga tillgångar." Äldste Page sade till profeten att han inte kunde ta emot kallelsen att predika eftersom han saknade kläder. Han hade inte ens en rock. Profeten svarade med att ta av sig sin egen rock och ge den till äldste Page. Han sade till äldste Page att om han gav sig ut på sin mission skulle han bli rikligen välsignad.¹³ På sin mission fick äldste Page förmånen att dela med sig av evangeliet till hundratals människor som blev medlemmar i kyrkan.

De tolv apostlarnas mission

År 1835 kallades de tolv apostlarnas kворum på mission till östra Förenta Staterna och Canada. Detta är det enda tillfället i kyrkans

historia som alla tolv medlemmarna i kvorumet var på mission samtidigt. När de återvände vittnade Heber C Kimball om att de hade upplevt Guds kraft och att de hade kunnat bota sjuka och kasta ut onda andar.

Mission till England

Under den sista delen av perioden i Kirtland uppstod en kris inom kyrkan. Vissa medlemmar, bland annat några ledare, avföll från kyrkan eftersom de inte stod ut med prövningar och förföljelser och därför att de hade börjat finna fel på profeten Joseph och andra ledare i kyrkan. Herren uppenbarade för Joseph Smith att någonting nytt behövde göras för kyrkans frälsning. Detta nya var ett tillflöde av medlemmar i kyrkan från England. Söndagen den 4 juni 1837 gick profeten fram till äldste Heber C Kimball i templet i Kirtland och sade till honom: "Broder Heber, Herrens ande har viskat till mig: 'Låt min tjänare Heber bege sig till England och förkunna mitt evangelium, och öppna frälsningens dörr för denna nation.'" ¹⁴

När Heber C Kimball avskildes för sin mission kom äldste Orson Hyde in i rummet. När han hörde vad som ägde rum blev Orson ångerfull eftersom han hade varit en av dem som hade försökt finna fel på profeten. Han erbjöd sig att verka som missionär och avskildes också för att bege sig till England.

Så ivrig var Heber C Kimball att få predika evangeliet på främmande mark att när båten närmade sig landgången i Liverpool, England, hoppade han från båten till kajen innan båten var förtöjd, och förkunnade att han var den förste som beträdde främmande mark på andra sidan havet med återställsens budskap. Den 23 juli predikade missionärerna för stora församlingar och de första dopen var planerade till den 30 juli. George D Watt vann en kapplöpning till floden Ribble i Preston, vilket avgjorde vem som skulle få äran att bli den första som döptes i England.

Inom åtta månader hade hundratals nyomvända förenat sig med kyrkan och många grenar hade organiserats. När Heber

tänkte tillbaks på denna stora skörd av själar erinrade han sig att profeten och hans rådgivare "lade händerna på mig ... och sade att Gud skulle göra mig mäktig i denna nation i att vinna själar åt honom: Änglar skulle ledsaga mig och bära upp mig, mina fötter skulle aldrig vackla och jag skulle bli storligen välsignad och utgöra en källa till frälsning för tusentals människor."¹⁵

Eftersom många av de första missionärerna lydigt tog emot kallelser att verka som missionär, trots stora personliga upppoffringar, fick tusentals brittiska konvertiter åtnjuta det återställda evangeliets välsignelser. De samlades till Sion och gav kyrkan stor kraft under de kritiska perioder som var förestående.

Templet i Kirtland

De heligas upppoffringar

Den 27 december 1832 fick de heliga för första gången kännedom om Herrens befallning att bygga ett tempel (se L&F 88:119). Tempelbygget var den viktigaste målsättningen för kyrkan i Kirtland mellan 1833 och 1836. Detta var en stor utmaning för de heliga, som saknade både nödvändig arbetskraft och pengar. Enligt Eliza R Snow "var de heliga vid denna tidpunkt få till antalet, och större delen av dem var mycket fattiga. Hade det inte varit för det löfte som Gud hade gett, och för befallningen att ett hus skulle byggas i hans namn, som han inte bara hade uppenbarat formen på, utan också planerat dimensionerna, skulle ett försök att bygga detta tempel, under då rådande omständigheter, av alla berörda parter ha betecknats som orimligt."¹⁶

Med tro på att Gud skulle förse dem med nödvändig hjälp och tillgångar började profeten Joseph Smith och de heliga att vidta de nödvändiga åtgärderna. John Tanner tillhörde dem som Herren hade förberett för att hjälpa till med bygget av templet. John, en nyomvänd från Bolton, New York, fick i december 1834 "i en dröm eller nattlig syn ett intryck av att han behövdes och att han omedelbart måste bege sig till kyrkan västerut ...

Vid sin ankomst till Kirtland fick han veta att vid den tidpunkt när han känt sig manad att omedelbart flytta till kyrkan, hade profeten Joseph och några av bröderna samlats till ett bönemöte och bett att Herren skulle skicka dem en broder eller några bröder som kunde hjälpa dem att lösa lånet för den gård på vilken templet byggdes.

”Dagen efter sin ankomst till Kirtland ... [blev han] informerad om att lånet för nämnda gård var på väg att upphävas, varpå han lånade profeten två tusen dollar och tog emot ett lånebrev, med vilken summa gården räddades.”¹⁷

Det anmärkningsvärda arbete som utfördes av de heliga i Kirtland är exempel på uppoffringar och helgande av tid, talanger och tillgångar. I tre år arbetade de på byggnaden. Förutom den byggskicklighet och det arbete som männen bidrog med, så spann och stickade kvinnorna för att kunna ge kläder åt dem som arbetade. Senare sydde de draperierna som skilde rummen åt. Byggarbetet försvårades genom att pöbelhopar hotade att förstöra templet, och de som arbetade på dagen vaktade templet på natten. Men efter ofantliga uppoffringar i form av tid och resurser från de heliga blev templet slutligen färdigt på våren 1836.

Invigningen av templet

När templet var slutfört utgöt Herren kraftfulla andliga välsignelser över de heliga i Kirtland, bland annat syner och betjäning av änglar. Joseph Smith kallade denna period ”ett jubileumsår för oss, och en glädjens tid”.¹⁸ Daniel Tyler vittnade: ”Alla kände att de fått en försmak av himmelen ... Vi undrade om tusenårsriket hade inletts.”¹⁹

Höjdpunkten på detta Andens utgjutande var när templet invigdes. Omkring 1000 människor samlades i templet den 27 mars 1836, fyllda av glädje. Invigningspsalmer sjöngs, bland annat ”Den himmelska elden”, som hade skrivits för detta tillfälle av William W Phelps. Sakramentet välsignades och delades ut, och predikningar hölls av Sidney Rigdon, Joseph Smith och andra.

Joseph Smith läste invigningsbönen, som nu finns upptecknad i Läran och förbunden, kapitel 109, och som han hade fått genom uppenbarelse. I denna bön vädjade han till Herren om att utgjuta samma välsignelser som på pingstdagen: "Fyll ditt hus med härlighet, såsom med en mäktig susande vind" (L&F 109:37). Många vittnade om att denna bön uppfylldes den kvällen när profeten kom samman i templet med medlemmar av prästadörets kvorum.

Eliza R Snow skrev: "Ceremonierna vid denna invigning kan upprepas, men inget jordiskt språk kan redogöra för de himmelska manifestationerna denna minnesvärda dag. Änglar visade sig för somliga, medan alla närvarande förnam en känsla av gudomlig närvaro, och varje hjärta var fyllt med 'outsäglig glädje och härlighet'."²⁰ Efter invigningsbönen reste sig hela församlingen med upplyfta händer och höjde hosiannarop.

En vecka senare, den 3 april 1836, inträffade några av de mest betydelsefulla händelserna i de sista dagars heligas historia. I templet den dagen uppenbarade sig Frälsaren för Joseph Smith och Oliver Cowdery och sade: "Ty se, jag har mottagit detta hus och mitt namn skall vara här, och jag skall uppenbara mig i barmhärtighet för mitt folk i detta hus" (L&F 110:7). Andra storslagna och härliga syner följde när Moses, Elias och Elia uppenbarade sig för att återställa ytterligare prästadömsnycklar. Moses förlänade nycklarna till Israels insamling, Elias överlämnade Abrahams evangelieutdelning till Joseph och Oliver och Elia återställde beseglingsnycklarna (se L&F 110:11-16). Alla dessa ytterligare nycklar var nödvändiga för att Herrens rike skulle tillväxa i den sista tidsutdelningen.

Templets fullständiga prästadömsvälsignelser var inte uppenbarade eller administrerade under perioden i Kirtland. Dessa välsignelser uppenbarades för kyrkan genom profeten Joseph flera år senare när templet i Nauvoo byggdes.

Uttåget från Kirtland

Byggandet av templet medförde många välsignelser, men under åren 1837 och 1838 ställdes också trofasta heliga inför problem

förorsakade av avfall och förföljelser, vilket påskyndade slutet för kyrkans epok i Kirtland.

Förenta Staterna genomled en ekonomisk depression och kyrkan upplevde effekterna därav. Somliga medlemmar snärjdes in i vild spekulation och drabbades av skulder och överlevde inte andligt en mörk period av ekonomiskt sammanbrott, bland annat kollapsen för Kirtland Safety Society. Denna bank hade upprättats av kyrkans medlemmar i Kirtland, och några medlemmar beskyllde felaktigt Joseph Smith för de problem som var förknippade med den.

Organiserad förföljelse och våldsamma pöbelupplopp kom från invånare i det lokala samhället och från bittra medlemmar som hade blivit uteslutna eller som hade avfallit från kyrkan.

När våldet mot de heliga och deras ledare trappades upp blev det osäkert för dem att vara kvar i Kirtland. Profeten, som befann sig i livsfara, flydde från Kirtland i januari 1838 till Far West, Missouri. Under 1838 tvingades också större delen av de trofasta heliga att ge sig av. De lämnade efter sig ett monument av tro, helgelse och uppoffringar i form av det tempel som byggdes till Gud. Med sina liv som exempel lämnade de också en bestående arvedel av trofast lydnad till Herrens smorda ledare och personliga uppoffringar för Herrens verk.

Sion upprättas i Missouri

De första åren i Missouri

Vid samma tidpunkt som de heliga strävade efter att bygga upp Guds rike i Kirtland, Ohio, genomgick många medlemmar i kyrkan stora svårigheter i Jackson County i Missouri.

När de blev ombedda hade de heliga som bodde i Colesville, New York, villigt lämnat sina hem för att samlas i Kirtland (se s 18). När de anlände till Ohio i mitten av maj 1831 fann de att den mark som var avsatt för dem inte fanns tillgänglig. Profeten Joseph Smith lade fram de heligas sak inför Herren i bön. Han hade just erhållit den uppenbarelse som uppmanade honom, Sidney Rigdon och 28 andra äldster att gå på mission till Missouri, och Herren uppmanade de heliga i Colesville att också "draga åstad västerut till Missouri" (L&F 54:8). De utgjorde den första gruppen heliga som bosatte sig i det land som sedermera blev känt som Sion.

Newel Knight, som var president för Colesvilles gren, samlade omedelbart sitt folk. Emily Coburn berättade: "Vi var verkligen en grupp pilgrimer på väg att söka ett bättre land."¹ I Wellsville, Ohio, gick de ombord på en ångbåt, och genom att använda sig av Ohio-, Mississippi- och Missourifloderna färdades de till Jackson County, Missouri. Kaptenen på ångbåten sade att "de var de mest fridfulla och lågmälda emigranter som han någonsin hade fört västerut: 'inga svordomar, inget dåligt språk, inget spelande och inget drickande.'"²

Genom att ta sig fram landvägen kunde profeten och andra ledare i kyrkan hinna före de heliga från Colesville, för att förbereda deras bosättningar i Jackson County. Profetens grupp

nådde fram till Independence i Missouri den 14 juli 1831. Efter att ha betraktat landskapet, och efter att ha sökt gudomlig vägledning i bön, sade profeten: "[Herren] uppenbarade sig för mig, och angav för mig och andra, exakt den plats som han hade för avsikt att insamlingsarbetet skulle inledas på, och uppbyggandet av en helig stad, som skulle kallas för Sion."³

Denna uppenbarelse pekade ut Missouri som den plats där Herren hade för avsikt att samla de heliga, och att "den plats som nu kallas Independence är medelpunkten, och platsen för templet ligger västerut på en tomt icke långt från tingshuset" (L&F 57:3). De heliga skulle köpa varje landområde väster om denna stad till den gränslinje som skilde staten Missouri från indianterritoriet (se L&F 57:1-5).

Joseph Smith och biskop Partridge förvärvade land åt Colesvilles gren i samhället Kaw, ungefär 2 mil väster om Independence. Den 2 augusti 1831, efter medlemmarnas ankomst, hölls en ceremoni som var fylld med symbolik. Tolv män, som representerade Israels tolv stammar, bar en nyhuggen ekstock och lade den tvärs över en sten som hade placerats av Oliver Cowdery, och lade sålunda den symboliska grunden till upprättandet av Sion. Från denna enkla begynnelse uppförde de heliga en byggnad som användes både som kyrka och skolhus.⁴

Följande dag samlades ett antal bröder på en hög punkt omkring två kilometer väster om tingshuset i Independence. Profeten Joseph Smith lade hörnstenen på platsen för det tilltänkta templet och invigde den i Herrens namn. Det viktigaste kännetecknet på Sions land skulle vara Herrens hus.⁵

Profeten återvände till Kirtland, och de heliga i Jackson County började att ta emot markområden från biskop Edward Partridge. De var mycket fattiga och hade inte ens tält som skyddade dem från vädrets makter medan de byggde stugor. Dessutom saknade de nästan helt jordbruksredskap tills arbetslag skickades mer än 30 mil österut till St Louis för att skaffa dem. När de heliga hade fått de nödvändiga redskapen började de att plöja upp marken för att besä den. Emily Coburn blev mycket

imponerad av det hon såg och berättade: "Det var verkligen en märklig syn, att se fyra eller fem oxspann plöja upp den bördiga jorden. Byggandet av stängsel och andra förbättringar fortsatte i snabb takt. Stugor byggdes och förbereddes för familjer så fort som tid, pengar och arbetskraft gjorde det möjligt."⁶

Trots nybyggarlivets vedermödor förblev de heliga från Colesville lyckliga och glada. Parley P Pratt, som bosatte sig med dem, sade: "Vi åtnjöt många lyckliga stunder under våra böner och på våra möten, och Herrens ande var utgjuten över oss, till och med på de små barnen, i så hög grad att många av dem som var åtta, tio eller tolv år talade, bad och profeterade på våra möten och under vår gudsdyrkan i hemmet. Det rådde en anda av frid och enighet, och kärlek och god vilja visade sig i denna lilla kyrka i ödemarken. Jag kommer alltid att bevara detta som ett kärt minne i mitt hjärta."⁷

De heliga välsignades med ett andra besök från profeten och Sidney Rigdon i april 1832. Dessa ledare hade just varit med om en mycket smärtsam erfarenhet på John Johnsons gård i Hiram, Ohio, där de hade arbetat med bibelöversättningen. En grupp fiender till kyrkan hade släpat ut Joseph Smith från hans hem under natten. De hade tagit struhtag på honom, klätt av honom, och täckt hans kropp med tjära och fjädrar. Man hade släpat Sidney Rigdon i fötterna mot den frusna, hårda marken, och orsakat kraftiga skador på hans huvud.

I kontrast till denna fysiska misshandel befann de sig nu i säkerhet bland vänner. Joseph bekräftade att han "fick ett välkomnande som bara de får uppleva som är förenade som bröder och systrar i samma tro, genom samma dop, och som understöds av samma Herre. Särskilt Colesvilles gren glädde sig på samma sätt som de forntida heliga hade gjort med Paulus. Det är gott att glädjas med Guds folk."⁸

Förföljelse i Jackson County

Efter Herrens befallning köpte biskop Partridge hundratals tunnland mark i Jackson County åt de många heliga som

emigrerade från Ohio och andra platser. Ledarna organiserade först grenarna Independence, Colesville, Whitmer, Big Blue och Prairie, för dessa medlemmar. Totalt tio grenar hade upprättats under senare delen av 1833.⁹ Det fanns troligen mer än 1000 heliga närvarande när grenarna kom samman vid Big Blue River i april 1833 för att fira treårsjubileet av kyrkans grundande. Newel Knight sade att denna samling var det första högtidlighållandet i sitt slag i Sion och de heliga kände överlag stor glädje. Men Newel sade också att "när de heliga gläder sig vredgas djävulen, och hans barn och tjänare tar del av denna anda."¹⁰

Före april månads slut hade förföljelsens anda visat sig. På ett tidigt stadium hade lokala invånare varnat kyrkans medlemmar för att de var missnöjda med att så många sista dagars heliga hade anlänt, vilka, som de fruktade, skulle övermannas vid valurnorna. De heliga kom huvudsakligen från de norra staterna och i allmänhet var de motståndare till slaveriet, som då var lagligt i staten Missouri. De heligas tro på Mormons bok som helig skrift, deras anspråk på att Jackson County slutligen skulle bli deras Sion, och deras bedyrande att de var ledda av en profet var mycket oroande. Beskyllningar om att de också hade kontakt med indianerna väckte de lokala invånarnas mistänksamhet.

En rundskrivelse, ibland kallad den "hemliga konstitutionen", skickades runt av motståndarna för att få namnunderskrifter av dem som var villiga att eliminera "mormonplågan". Dessa fientliga känslor kulminerade den 20 juli 1833 när en pöbelhop, ungefär 400 till antalet, kom samman vid tingshuset i Independence för att samordna sina ansträngningar. Skriftliga anspråk lades fram inför kyrkans ledare i vilka de heliga uppmanades att lämna Jackson County, att upphöra att trycka sin egen tidning, Evening and the Morning Star samt att inte tillåta ytterligare medlemmar i kyrkan att komma till Jackson County. När pöbelhopen fann att kyrkans ledare inte gick med på dessa olagliga krav gick de till angrepp mot tidningskontoret, vilket också var chefredaktörens, William W Phelps, hem. Angriparna stal tryckpressen och förstörde byggnaden.

Befallningarnas bok förstörs

Det viktigaste projektet som trycktes på tidningsredaktionen var Befallningarnas bok, den första sammanställningen av uppenbarelser som getts till profeten Joseph Smith. När pöbelhoppen angrepp byggnaden kastade de ut de oinbundna sidorna på gatan. När två unga sista dagars heliga, Mary Elizabeth Rollins och hennes syster, Caroline, såg detta, försökte de vid fara för eget liv rädda vad som kunde räddas. Mary Elizabeth berättade:

"[Pöbelhoppen] tog med sig några stora pappersark och sade: 'Här är mormonernas befallningar.' Min syster Caroline och jag själv stod i hörnet vid ett staket och tittade på dem. När de nämnde befallningarna beslöt jag mig för att ta några av dem. Min syster sade att om jag försökte få tag i någon av dem skulle hon också följa med, men hon sade att 'de dödar oss.'" Medan pöbelhoppen var upptagen i ena ändan av huset sprang de två flickorna och fyllde famnen med de värdefulla sidorna. Pöbelhoppen såg dem och befallde flickorna att stanna. Mary Elizabeth berättade: "Vi sprang så fort vi kunde. Två av dem började springa efter oss. När vi såg en stor öppning i staketet sprang vi in på ett stort majsält, lade sidorna på marken och gömde dem under oss. Majsen var närmare två meter hög och mycket tjock. De snokade runt en hel del, kom mycket nära oss men fann oss inte."

När råskinnen var borta banade sig flickorna fram till ett gammalt stall. Här, enligt Mary Elizabeth, fann de att "syster Phelps och barnen bar på ris och lade upp det i en hög på ena sidan av stallet som liggunderlag. Hon frågade mig vad jag hade, och jag nämnde det för henne. Sedan tog hon sidorna ifrån oss ... De lät binda in dem i små böcker och skickade en till mig, vilket jag satte stort värde på."¹¹

Biskop Partridge höljs med tjära och fjädrar

Därefter tog pöbelhoppen biskop Edward Partridge och Charles Allen till fånga. De fördes till torget i Independence och befalldes

att förneka Mormons bok och lämna samhället. Biskop Partridge sade: "Jag berättade för dem att de heliga i alla världens tidsåldrar hade lidit förföljelse, att jag inte gjort något som kunnat skada någon och att om de behandlade mig illa, skulle detta ske med en oskyldig människa. Jag var villig att lida för Kristi skull, men jag var inte då villig att lämna landet."

På grund av denna vägran slet man av männen deras ytterkläder och täckte deras kroppar med tjära och fjädrar. Biskop Partridge berättade: "Jag utstod misshandeln med så mycken underkastelse och saktmod att det tycktes förvåna mängden som sedan lät mig gå min väg under tystnad. Många såg därvid mycket allvarliga ut, då deras medkänsla hade väckts alldeles som jag hade trott. Vad beträffar mig själv var jag så uppfylld av Anden och av kärlek till Gud att jag inte kände något hat mot mina förföljare, ej heller mot någon annan."¹²

Slaget vid Big Blue

Pöbelhopen återvände den 23 juli och kyrkans ledare erbjöd sig som gisslan om inte folket kom till skada. Men pöbelhopen hotade hela kyrkan och tvingade bröderna att gå med på att alla sista dagars heliga skulle lämna området. Eftersom pöbelhopens agerande var olagligt, och stred mot både Förenta Staternas och staten Missouris konstitution, sökte kyrkans ledare hjälp hos statens guvernör, Daniel Dunklin. Han upplyste dem om deras medborgerliga rättigheter och rådde de heliga att söka juridisk hjälp. Alexander W Doniphan och andra anlätades att företräda kyrkans medlemmar, en åtgärd som uppväckte pöbelhopens vrede i än högre grad.

Först lyckades de heliga undgå direkt konflikt. Men misshandeln av medlemmar och förstörandet av egendom ledde slutligen till en strid i närheten av Big Blue River. Två medlemmar av pöbelhopan dödades och de heliga förlorade Andrew Barber. Philo Dibble blev skjuten tre gånger i magen. Newel Knight ombads att smörja och välsigna honom, vilket gav förunderligt resultat. Broder Dibble berättade:

”Broder Newel Knight kom för att träffa mig och satte sig ner på sidan av min säng ... Jag kände hur Anden vilade på min hjässa innan hans händer rörde vid mig, och jag visste ögonblickligen att jag skulle bli botad ... Jag reste mig omedelbart upp och tömde ut nästan en liter blod eller mer och några tygbitar som hade tryckts in i min kropp tillsammans med kulorna. Sedan klädde jag själv på mig och gick ut ... Från denna tidpunkt miste jag inte en droppe blod och jag kände aldrig den minsta smärta eller obehag av mina sår, förutom att jag var lite svag genom blodförlusten.”¹³

Guvernör Dunklin gick emellan och instruerade överste Thomas Pitcher att avvärpa båda sidor. Men överste Pitchers sympatier låg på pöbelhopens sida och han tog vapnen från de heliga och överlämnade dem till pöbelhopan. De försvarslösa heliga angreps och deras hem förstördes. Männen var tvungna att söka sin tillflykt till skogarna, annars blev de svårt misshandlade. Slutligen uppmanade kyrkans ledare sitt folk att samla ihop sina tillhörigheter och fly från Jackson County.

En tillflyktsort i Clay County

I slutet av 1833 hade större delen av de heliga tagit sig över Missourifloden norrut till Clay County, där de fann en tillfällig tillflyktsort. Parley P Pratt beskrev det sålunda:

”Stranden började på båda sidor om färjeläget att kantas av män, kvinnor och barn, gods, vagnar, lådor, förnödenheter osv, medan färjan ständigt var sysselsatt. När natten sänkte sig över oss såg stranden nästan ut som ett friluftsmöte. Hundratals människor sågs i varje riktning, några i tält och några under bar himmel runt sina eldar medan regnet föll i strömmar. Män frågade efter sina hustrur, hustrur efter sina män. Föräldrar frågade efter barn och barn efter föräldrar. Några hade haft turen att komma undan med sina familjer, hushållsartiklar och en del förnödenheter, medan andra inte visste vad som hänt deras vänner och hade förlorat alla ägodelar. Scenen ... skulle ha rört alla folk på jorden till tårar, utom våra besinningslösa förföljare och ett blint och okunnigt samhälle.”¹⁴

Förmånen att få bygga Sion och ett tempel till sin Gud i Jackson County gick sålunda de heliga tillfälligt miste om. Omkring 1.200 medlemmar gjorde nu det som behövdes för att överleva en ogästvänlig vinter vid floden i Clay County. Några sökte skydd i vagnslådor, tält eller i jordkulor på sluttningarna, medan andra övertog övergivna skjul. Newel Knight uthärdade vintern i en indianhydda.

En av de första byggnaderna som uppfördes av de heliga i Clay County var en liten timmerkyrka där de kunde hålla gudstjänst. Här "glömde de inte att visa sin tacksamhet till den Allsmåktige Guden för att befriats från sina hemska fiender och att be om hans beskydd för framtiden — att han skulle uppmjuka de människors hjärtan som de hade flytt till, och att de bland dem skulle finna något sätt att försörja sig på."¹⁵

Förföljelse mot Sions läger

Som det nämndes i kapitel 3 befallde Herren Joseph Smith att samla en grupp män för att marschera från Kirtland till Missouri, för att hjälpa de heliga som hade blivit utdrivna från sina landområden i Jackson County. När Sions läger nådde östra Clay County, Missouri, i slutet av juni 1834, kom en pöbelhop på över 300 missouribor ut för att möta dem — i avsikt att förgöra dem. Under ledning av profeten Joseph slog bröderna läger på den plats där Little och Big Fishing River mötte varandra.

Pöbelhopen inledde sitt angrepp med kanoneld, men Herren utkämpade de heligas strid. Moln började snabbt att bildas på himmelen. Profeten beskrev situationen: "Det började regna och hagla ... Stormen var våldsamt; vind och regn, hagel och åska möte dem med stort ursinne, och mjukade snabbt upp deras förfärliga mod, och omintetgjorde alla deras avsikter att 'döda Joe Smith och hans armé' ... De kröp in under vagnarna, i ihåliga träd, trängde ihop sig i ett gammalt skjul o dyl tills stormen var över, och då var deras ammunition fuktig." Efter att ha erfarit stormens raseri hela natten, "tog denna del av pöbelhopens 'bakvägen' till Independence, för att förena sig med pöbelhopens

huvudstyrka, helt förvissad om ... att när Jehova strider är det bättre att hålla sig undan ... Det tycktes som om befallningen om vedergällning hade utgått från härskarornas Gud för att skydda hans tjänare från att förgöras av sina fiender.”¹⁶

När det visade sig att en pöbelarmé skulle angripa de heliga och att guvernör Dunklin inte skulle hålla sitt löfte om att hjälpa dem, bad profeten till Herren om vägledning. Herren sade till honom att omständigheterna just då inte var de rätta för Sions återlösning. De heliga hade mycket att göra i form av personliga förberedelser för att kunna bygga Sion. Många av dem hade inte lärt sig lydnad till det som Herren krävde: ”Sion kan icke uppbyggas utom efter de grundsatser, som utgöra det celestialet rikets lag, och utan dessa kan jag icke taga det till mig. Mitt folk måste tuktas till dess det lärt att lyda, genom lidanden om så skulle vara” (L&F 105:5-6).

Herren gav befallning om att Sions läger inte skulle fullgöra sin militära uppgift: ”Jag vill därför, att mina äldster på grund av mitt folks överträdelser skola vänta en liten tid med att förlösa Sion, så att de själva må bliva förberedda och mitt folk erhålla fullkomlig undervisning” (L&F 105:9-10). Bröderna i Sions läger fick en hedervärd avlösning och profeten återvände till Kirtland.

Kyrkans högkvarter i Far West

Större delen av de heliga i Missouri stannade kvar i Clay County fram till 1836, då de blev påmindas av invånarna i länet om att de hade lovat att bara stanna kvar tills de kunde återvända till Jackson County. Eftersom detta nu tycktes omöjligt blev de ombedda att hålla sitt löfte och ge sig av. Lagligt sett behövde de heliga inte rätta sig efter detta, men hellre än att skapa en konflikt flyttade de ännu en gång. Tack vare deras väns, Alexander W Doniphans, arbete i statens lagstiftande församling bildades i december 1836 två nya län, Caldwell och Daviess County, av Ray County. De heliga fick tillåtelse att bygga sitt eget samhälle i Far West, omkring 10 mil norr om Clay County, som länshuvudstad i Caldwell. De högsta ämbetsmännen i länet var sista dagars

heliga, och många hoppades att detta skulle göra slut på förföljelserna mot de heliga.

Efter en besvärlig resa från Kirtland, Ohio, anlände profeten Joseph Smith till Far West, Missouri i mars 1838, och upprättade kyrkans högkvarter där. I maj gav han sig norrut till Daviess County, och när han besökte Grand River talade han profetiskt och sade att området var dalen Adam-on-di-Ahman, "den plats, dit Adam skall komma för att besöka sitt folk" (L&F 116:1).¹⁷ Adam-on-di-Ahman blev det största samhället med heliga i Daviess County. Hörnstenarna till ett tempel invigdes i Far West den 4 juli 1838, och de heliga började känna att de till sist hade kommit undan sina fiender.

Slaget vid Crooked River

Men snart uppstod återigen förföljelser. Den 6 augusti 1838 hindrade en pöbelhop om 100 personer vid valurnorna i Gallatin, Daviess County, de heliga från att rösta. Detta ledde till ett bråk i vilket ett flertal personer skadades. De växande oroligheterna som främjades av pöbelhopen i Caldwell och Daviess County fick guvernör Lilburn W Boggs att kalla in statens milis för att bevara freden.

Kapten Samuel W Bogart, en av milisens officerare, var i själva verket nära lierad med pöbelhopen. Han beslutade sig för att inleda en konflikt genom att kidnappa tre sista dagars heliga och hålla kvar dem i sitt läger vid Crooked River i nordvästra Ray County. Ett kompani av sista dagars heligas milissoldater skickades ut för att rädda dessa män, och en våldsam strid utkämpades den 25 oktober 1838. Kapten David Patten, en av de tolv apostlarna, ledde kompaniet och tillhörde dem som blev dödligt sårade i striden. Davids hustru, Phoebe Ann Patten, Joseph och Hyrum Smith och Heber C Kimball kom till Far West för att vara hos honom före hans död.

Heber sade om David Patten: "De evangelieprinciper som hade betytt så mycket för honom gav honom det stöd och den tröst vid hans bortgång, som berövade döden dess udd och fasa."

Den döende mannen talade till dem som vakade vid hans bädd om de heliga som hade avvikit från sin trofasthet och blivit avfallingar, och utropade: "O, att de befann sig i min situation! För jag känner att jag har bevarat tron." Därefter talade han till Phoebe Ann och sade: "Vad du än gör, så förneka inte tron." Strax före sin död bad han: "Fader, jag ber i Jesu Kristi namn att du skall befria min ande, och ta emot den." Och därefter vädjade han till sin omgivning: "Bröder, ni har uppehållit mig genom er tro, men jag bönfaller er att släppa taget och låta mig gå." Broder Kimball sade: "Följaktligen överlämnade vi honom åt Gud, och snart drog han sitt sista andetag och avsomnade i Jesus, utan minsta jämmer."¹⁸

Kapten Samuel Bogarts kompani hade mer agerat som en pöbelhop än som en statsmilis. Trots detta utnyttjade guvernör Lilburn W Boggs att en milissoldat hade dödats i slaget vid Crooked River, tillsammans med andra rapporter, när han utformade sin ökända "utrotningsorder". Detta påbud, daterat den 27 oktober 1838, påstod bland annat att "mormonerna måste behandlas som fiender och måste utrotas eller drivas ut ur staten, om nödvändigt för den allmänna freden — deras illgärningar trotsar all beskrivning."¹⁹ En milisofficer utsågs att verkställa guvernörens order.

Massakern vid Haun's Mill

Den 30 oktober 1838, tre dagar efter det att utrotningsordern utfärdats, gick ungefär 200 män till överraskande angrepp mot det lilla samhället med heliga vid Haun's Mill i Shoal Creek i Caldwell County. Angriparna uppmanade lögnaktigt de män som ville rädda livet att springa till smedjan. Därefter gick de i ställning runt omkring byggnaden och besköt den tills de trodde att alla inuti var döda. Andra sköts när de försökte att fly. Allt som allt dödades 17 män och pojkar, och 15 sårades.

Efter massakern gick Amanda Smith till smedjan där hon fann sin make, Warren, och en son, Sardius, döda. Mitt i blodbadet blev hon överlycklig över att finna en annan son, lille Alma,

fortfarande vid liv, trots att han var svårt sårad. Hans höft hade skjutits bort av ett muskötskott. Eftersom de flesta männen var döda eller sårade knäböjde Amanda och vädjade till Herren om hjälp:

”O, min himmelske Fader, utropade jag, vad skall jag göra? Du ser min stackars sårade son och vet att jag saknar kunskap. O, min himmelske Fader, vägled mig om vad jag skall göra!” Hon sade att hon ”vägledes som av en röst”, som instruerade henne att göra en lut av askan och göra rent såret. Därefter gjorde hon ett fuktigt almomslag och fyllde såret med det. Nästa dag fyllde hon såret med innehållet i en flaska balsam.

Amanda sade till sin son: ”Alma, mitt barn ... tror du att Herren skapade din höft?”

’Ja, mamma.’

’Herren kan göra någonting annat där, istället för din höft. Tror du inte att han kan det, Alma?’

’Tror du att Herren kan göra det, mamma?’ frågade barnet, med ett barns troskyldighet.

’Ja, min son’, svarade jag, ’han har visat mig i en syn hur det skall gå till.’

’Sedan lade jag honom försiktigt på mage och sade: ’Ligg nu så där och rör dig inte, så skall Herren göra dig en ny höft.’

Alma låg följaktligen på magen i fem veckor, tills han var helt återställd. Då hade en rörlig broskbit vuxit ut i stället för den förlorade leden och ledskålen.”²⁰

Amanda och andra fick den hemska uppgiften att begrava sina nära och kära. Endast några få arbetsdugliga män återstod, bland annat Joseph Young, bror till Brigham Young. Eftersom de fruktade att pöbelhopen skulle återvända fanns det inte tid att gräva konventionella gravar. Kropparna slängdes i en torr brunn, som blev en massgrav. Joseph Young hjälpte till att bära lille Sardius kropp men förkunnade ”att han inte kunde kasta ner denna pojke i den hemska graven”. Han hade lekt med den ”skojiga pojken” under färden till Missouri, och Joseph ”hade en så vek personlighet” att han inte kunde göra det. Amanda knöt in

Sardius i ett lakan och nästa dag lade hon tillsammans med en annan son, Willard, kroppen i brunnen. Jord och halm kastades sedan ner för att dölja den hemska synen.²¹

Vid Adam-on-di-Ahman undkom 20-åriga Benjamin F Johnson ett liknande öde i händerna på en missouribo som var fast besluten att skjuta honom. Benjamin hade gripits och hållits under bevakning i åtta dagar i intensiv kyla runt en öppen lägereld. När han satt på en trädstam kom en grym man fram till honom med ett gevär i händerna och sade: "Antingen överger du mormonismen på ögonblicket, eller också skjuter jag dig." Benjamin nekade bestämt varpå den hänsynslösa mannen tog sikte på honom och tryckte av. Vapnet klickade. Mannen svor högt och sade att han "använt vapnet i 20 år och att det aldrig förr hade klickat". Han undersökte mekanismen, laddade vapnet på nytt och siktade återigen och tryckte av — utan effekt.

På samma sätt försökte han en tredje gång, men resultatet var detsamma. En åskådare sade till honom att "justera vapnet lite" och sedan "kan du döda den där typen". Så för fjärde och sista gången förberedde sig den tilltänkte mördaren. Han laddade till och med ny ammunition. Benjamin berättade vad som hände med följande ord: "Den här gången exploderade vapnet och dödade uslingen på fläcken." En av missouriborna hördes säga: "Det är bäst att inte försöka döda den där mannen."²²

Profeten fångslas

En kort tid efter massakern vid Haun's Mill togs profeten Joseph Smith och andra ledare till fånga av statens milis. En krigsrätt hölls och profeten och hans medhjälpare dömdes till döden genom arkebusering följande morgon på stadens torg i Far West. Men general Alexander W Doniphan från milisen vägrade att genomföra arkebuseringen och kallade beslutet för "kallblodigt mord". Han varnade generalen som förde befäl över milisen att om han fortsatte med sina ansträngningar att döda dessa män, "ska jag hålla er ansvarig inför en jordisk domstol, så sant mig Gud hjälpe".²³

Medan profeten Joseph Smith satt fängslad i Libertyfängelset vädjade han till Herren för de lidande heliga och erhöll den gudomliga vägledning och vederkvickelse som nu finns nedtecknad i kapitel 121, 122 och 123 av Lärnan och förbunden.

Profeten och de andra fördes först till Independence, och därefter till Richmond i Ray County, där de fängslades i avvaktan på rättegång. Parley P Pratt var en av dem som var tillsammans med profeten. Han sade att en kväll smådade vakterna fångarna genom att redogöra för sina våldtäkter, mord och plundringar bland de sista dagars heliga. Han visste att profeten var vaken vid sidan av honom och han berättade att Joseph plötsligt ställde sig upp och tillrättavisade vakterna med stor kraft:

”TIG, ni helvetets avgrunds djävlar! I Jesu Kristi namn näpser jag er och befaller er att vara tysta. Jag vill inte leva en minut till och höra sådant språk. Upphör med sådant språk, eller ni eller jag dör I DETTA ÖGONBLICK!”

Han slutade tala. Han stod upprätt i fruktansvärt majestät. Kedjad och utan vapen, lugn, oförfärad och värdig som en ängel såg han ned på de skälvande vakterna vilkas vapen var sänkta eller släppta på marken och vilkas knän skallrade och som kröp ihop i ett hörn eller krökte rygg vid hans fötter och tiggde om förlåtelse. De blev tysta ända till vaktombytet.”

Parley fällde sedan följande kommentar: ”Jag har försökt föreställa mig konungar, kungliga hov, troner och kronor, kejsare samlade för att besluta om rikens öden. Men värdighet och majestät har jag sett blott en gång, där den stod kedjad, mitt i natten i en fängelsehåla, i en obetydlig by i Missouri.”²⁴

När domstolsförhandlingarna var över skickades Joseph och Hyrum Smith, Sidney Rigdon, Lyman Wight, Caleb Baldwin och Alexander McRae till Libertyfängelset i Clay County, dit de anlände den 1 december 1838. Profeten beskrev deras situation: ”Vi hålls under sträng bevakning, dag och natt, i ett fängelse med dubbla väggar och dörrar, förbjudna att utöva vår samvetsfrihet, vår mat är torftig ... Vi har tvingats att sova på golvet med halm, och otillräckligt med filter för att hålla oss varma ... Domarna har allvarligt sagt till oss gång efter annan att de visste att vi var oskyldiga, och att vi borde befrias, men att de inte vågade tillämpa lagen på oss, eftersom de var rädda för pöbelhoppen.”²⁵

Uttåget till Illinois

Medan profeten förblev fängslad färdades över 8.000 heliga från Missouri österut till Illinois för att undfly utrotningsordern. De tvingades att ge sig av i den kalla vintern, och även om Brigham Young, presidenten för de tolv kverum, vägledde dem och gav dem varje tänkbar hjälp, fick de utstå stora lidanden. John Hammers familj var en av de många familjer som sökte en fristad. John erinrade sig de svåra omständigheterna:

”Jag erinrar mig tydligt lidandet och grymheterna på den tiden ... Vår familj hade en vagn, och en blind häst var det enda vi hade som dragare, och denna enda blinda häst skulle transportera våra tillhörigheter till staten Illinois. En broder hade

två hästar och en lätt vagn för en häst. Vi bytte vagn med honom. I denna lilla vagn placerade vi våra sängkläder, lite majs mjöl och den knapphändiga proviant vi kunde uppbåda, och gav oss iväg till fots i kylan och frosten för att äta och sova vid väggkanten med himlavalvet som enda skydd. Men den bitande frosten de där nätterna och de genomträngande vindarna var mindre barbariska och ömkliga än de demoner i mänsklig form vars vrede vi hade flytt ifrån ... Vår familj, liksom många andra, var nästan barfota, och somliga fick vira in sina fötter i tyg för att förhindra att de förfrös och för att skydda dem från skarpa kanter på den frusna marken. Som bäst var detta ett mycket bristfälligt skydd, och ofta täcktes den frusna marken av blodet från våra fötter. Min mor och syster var de enda i vår familj som hade skor, och dessa blev utslitna och nästan oanvändbara innan vi nådde de då inbjudande stränderna i Illinois.”²⁶

Profeten var tvungen att hjälplöst vänta i fångelse medan hans folk drevs ut från staten. Hans själsliga vända formuleras bäst i hans vädjan till Herren, som finns upptecknad i Läran och Förbunden, kapitel 121:

”O Gud, var är du och var är ditt gömställes paulun?

Huru länge skall din hand hållas tillbaka och ditt öga, ditt rena öga, skåda från de höga himlarna den orätt som vederfares ditt folk och dina tjänare, samt dina öron genomträngas av deras rop?” (L&F 121:1-2.)

Herren svarade honom med dessa tröstande ord: ”Min son, frid vare med din själ! Dina motgångar och lidanden skola endast vara ett ögonblick,

och därefter skall Gud, om du har uthärdat väl, upphöja dig i höjden; du skall triumfera över alla dina fiender.

Dina vänner äro trofasta och de skola åter hälsa dig med varmt hjärta och öppen famn” (L&F 121:7-9).

Herrens ord uppfylldes bokstavligen i april 1839. Efter sex månader av olaglig arrestering innebar ett platsombyte att fångarna först fördes till Gallatin i Daviess County, Missouri, och på väg mot Columbia i Boone County. Men sheriff William

Morgan blev tillsagd "att aldrig föra [dem] till Boone County". En eller flera personer som innehade höga ämbeten hade beslutat att fångarna skulle tillåtas fly, kanske för att undvika den offentliga förödmjukelsen av att föra dem till en rättegång där det inte fanns några fällande bevis mot dem. Fångarna fick möjlighet att köpa två hästar och undkomma sina vakter. Hyrum Smith sade: "Vi antog att vår nya plats var staten Illinois, och inom loppet av nio eller tio dagar anlände vi i säkerhet till Quincy i Adams county, där vi fann våra familjer i ett fattigt tillstånd, men de var vid god hälsa."²⁷ Där blev de sannerligen bemötta med "varmt hjärta och öppen famn".

Wilford Woodruff sade om denna återförening med profeten: "Ännu en gång hade jag förmånen att få trycka broder Josephs hand ... Han hälsade på oss med stor glädje ... Han var uppriktig, öppen och förtrolig som vanligt, och vår glädje var stor. Ingen människa kan förstå vilka glädjrika förnimmelser som ett sådant möte skapar, förutom den som har varit i trångmål för evangeliets skull."²⁸ Herren hade genom ett under bevarat sin profet och sin kyrka. Det nutida Israel började återigen samlas till ett nytt land med nya möjligheter och förbund framför sig.

*De heliga byggde den vackra staden Nauvoo utmed Mississippiflodens stränder.
Templet syntes från hela staden.*

Uppoffringar och välsignelser i Nauvoo

De sista dagars heliga som hade tagit sig till Nauvoo fick ett varmt välkomnande av generösa invånare i staden Quincy. Efter profeten Joseph Smiths återkomst från fängelsevistelsen i Liberty flyttade de heliga ungefär sex mil norrut längs med Missourifloden. Där dränerade de stora träsk i området och började bygga staden Nauvoo vid en krök av floden. Staden sjöd snart av aktivitet och handel när de heliga samlades från alla delar av Förenta Staterna, Canada och England. Inom fyra år hade Nauvoo blivit en av de största städerna i Illinois.

Kyrkans medlemmar hade det relativt fredligt, trygga i förvissningen om att en profet vandrade och arbetade bland dem. Hundratals missionärer som kallats av profeten lämnade Nauvoo för att förkunna evangeliet. Ett tempel byggdes, tempelbegåvningen erhöles, församlingar organiserades för första gången, stavar upprättades, Hjälpföreningen organiserades, Abrahams bok publicerades och viktiga uppenbarelser erhöles. I mer än sex år visade de heliga prov på anmärkningsvärd enighet, tro och lycka, alltefter som deras stad blev en flitens och sanningens fyrbåk.

Nauvoo-missionärernas uppoffringar

När de heliga började att bygga hem och plantera grödor insjuknade många av dem i malaria, en infektionssjukdom som bland annat ledde till feber och frossa. Bland de insjuknade ingick större delen av de tolv och Joseph Smith själv. Den 22 juli 1839 reste sig profeten upp från sin sjukbädd, fylld av Guds kraft. Genom att använda prästadörets kraft botade han sig själv och de sjuka i sitt eget hus, och därefter uppmanade han dem som bodde i tält

på hans gårdsplan att bli friska. Många blev botade. Profeten gick från tält till tält och från hus till hus och välsignade alla. Det var en av de stora dagarna av tro och helbrägdagörelse i kyrkans historia.

Under denna period kallade profeten de tolv apostlarnas kворum att bege sig till England på mission. Äldste Orson Hyde, en medlem av de tolv kворum, sändes till Jerusalem för att inviga Palestina för insamlingen av det judiska folket och andra barn till Abraham. Missionärer skickades ut för att predika över hela Förenta Staterna och östra Canada, och Addison Pratt och andra erhöll kallelser till Stillahavsöarna.

Dessa bröder gjorde stora uppoffringar när de lämnade sina hem och familjer för att lyda kallelsen att tjäna Herren. Många av de tolv medlemmar insjuknade i malaria när de förberedde sin avresa till England. Wilford Woodruff, som var mycket sjuk, lämnade sin hustru, Phoebe, nästan utan mat och livets nödtorft. George A Smith, den yngste aposteln, var så sjuk att han var tvungen att bäras till vagnen, och en man som såg honom frågade kusken om de hade plundrat kyrkogården. Bara Parley P Pratt, som tog med sig sin hustru och sina barn, hans bror Orson Pratt och John Taylor var friska när de lämnade Nauvoo, även om äldste Taylor senare blev mycket sjuk och nästan dog på resan till New York City.

Brigham Young var så sjuk att han inte ens kunde gå ett kort stycke utan hjälp, och hans följeslagare, Heber C Kimball, mådde inte bättre. Deras hustrur och familjer var också sängliggande och lidande. När apostlarna nådde fram till en vägkrök vid en kulle ett kort stycke från sina hem, båda liggande i en vagn, kändes det som om de inte kunde stå ut med att lämna sina familjer i en så ömkansvärd situation. På Hebers förslag kämpade de sig upp på fötter, vinkade med hattarna över huvudena och ropade tre gånger: "Hurra, hurra för Israel." Deras hustrur, Mary Ann och Vilate, fick tillräcklig styrka för att kunna stiga upp, och medan de lutade sig mot dörrkarmen ropade de: "Farväl, Gud välsigne er." De två männen återvände till sina vagnsbäddar i en anda av glädje och tillfredsställelse över att se sina hustrur stå upp, istället för att ligga sjuka till sängs.

De familjer som stannade kvar visade sin tro när de uppoffrade sig för att stödja dem som hade accepterat missionskallelser. När Addison Pratt kallades på mission till "Sandwich-öarna" (nuvarande Hawaii), förklarade hans hustru Louisa Barnes Pratt: "Mina fyra barn behövde gå i skolan och få kläder, och inga pengar skulle finnas kvar åt mig ... Mitt hjärta kändes först svagt, men jag beslutade mig för att lita på Herren och modigt möta livets svårigheter, och glädja mig över att min man ansågs värdig att predika evangeliet."

Louisa och hennes barn begav sig till hamnen för att ta farväl av sin make och far. När de återvände hem berättade Louisa att "vi började känna oss betryckta. Det dröjde inte länge förrän åskan började dåna. En familj, som bodde på andra sidan gatan, hade ett hus som läckte. Det var bräckligt och osäkert. Snart kom alla över för att finna säkerhet i stormen. Vi var tacksamma när vi såg dem komma in till oss. De talade tröstande ord till oss, sjöng psalmer, och brodern bad med oss och stannade tills stormen var över."¹

Strax efter Addisons avfärd drabbades hans lilla dotter av kopporna. Sjukdomen var så smittsam att det förelåg en verklig fara för den prästadömsbroder som eventuellt skulle besöka Pratts, så Louisa bad med tro och "näpste febern". Elva små blemmor slog ut på hennes dotters kropp, men sjukdomen utvecklades aldrig. Inom några dagar hade febern försvunnit. Louisa skrev: "Jag visade flickan för en bekant med samma sjukdom. Han sade att det var ett angrepp men att jag hade besegrat det med tro."²

De missionärer som lämnade Nauvoo och gjorde så stora uppoffringar förde in tusentals människor i kyrkan. Många av dem som omvände sig visade också tro och mod i anmärkningsvärt hög grad. Mary Ann Weston bodde i England tillsammans med William Jenkins familj medan hon utbildade sig till sömmerska. Broder Jenkins omvändes till evangeliet och Wilford Woodruff kom till huset för att besöka familjen. Bara Mary Ann var hemma för tillfället. Wilford satte sig vid brasan och sjöng: "Skall jag av rädsla för människor förneka den Ande jag inom mig känner". Mary Ann såg på honom när han sjöng, och hon berättar att "han

såg så fridsam och lycklig ut. Jag tänkte att det måste vara en god man och att det evangelium han predikade måste vara sant".³

Genom sin samvaro med kyrkans medlemmar blev Mary Ann snart omvänd till evangeliet och döptes — den enda i hennes familj som tog emot budskapet om det återställda evangeliet. Hon gifte sig med en medlem i kyrkan, som avled fyra månader senare, delvis på grund av en misshandel han utsattes för av en pöbelhop som hade för avsikt att störa en kyrklig sammankomst. Helt ensam gick hon ombord på ett skepp som var fyllt med andra sista dagars heliga, och som var på väg till Nauvoo. Hon lämnade sitt hem, sina vänner och sina icke troende föräldrar. Hon återsåg aldrig sin familj.

Hennes mod och beslutsamhet blev slutligen till välsignelse för många människor. Hon gifte sig med Peter Maughan, en änkeman, och bosatte sig i Cache Valley i norra Utah. Där fostrade hon en stor, trofast familj, som hedrade både kyrkan och hennes namn.

Standardverken

Under Nauvoo-tiden publicerades några av de skrifter som senare skulle kallas Den kostbara pärlan. Denna bok innehåller utdrag ur Moses bok, Abrahams bok, ett utdrag ur Matteus evangelium, utdrag ur Joseph Smiths skrifter och Trosartiklarna. Dessa dokument skrevs eller översattes av Joseph Smith under ledning av Herren.

De heliga hade nu de skrifter som skulle komma att utgöra kyrkans standardverk: Bibeln, Mormons bok, Läran och förbunden och Den kostbara pärlan. Dessa böcker är av omätligt värde för Guds barn, eftersom de undervisar om evangeliets grundläggande sanningar och leder den oppriktige sökaren till kunskap om Gud Fadern och hans Son, Jesus Kristus. Ytterligare uppenbarelsen har bifogats våra nutida skrifter enligt Herrens anvisningar genom sina profeter.

Templet i Nauvoo

Endast femton månader efter Nauvoos grundläggning tillkännagav första presidentskapet, i lydnad till en uppenbarelse, att tiden nu hade kommit att "uppföra ett hus för bön, ett hus för ordning, ett

hus för gudsdyrkan, där förordningarna kan utföras i överensstämmelse med hans gudomliga vilja".⁴ Trots att de sista dagars heliga var fattiga och kämpade för att försörja sina egna familjer åttlydde de sina ledares kall, och började donera tid och tillgångar för att bygga ett tempel. Mer än 1.000 män donerade var tionde dags arbete. Louisa Decker, en ung flicka, tog intryck av att hennes mor sålde sitt porslin och fina sängtäcke som bidrag till templet.⁵ Andra sista dagars heliga gav hästar, vagnar, kor, grisar och säd för att hjälpa till med tempelbygget. Kvinnorna i Nauvoo ombads att bidra med sina tiocentare och encentsmynt till tempelfonden.

Caroline Butler hade inga encentare eller tiocentare att bidra med, men hon ville mycket gärna bidra med någonting. En dag medan hon var på väg till staden i en vagn såg hon två döda bisonoxar. Plötsligt visste hon vad hon kunde ge som tempelgåva. Hon och hennes barn drog bort det långa håret från oxarnas manar och tog det med sig hem. De tvättade och kardade håret och spann det till grovt garn. Sedan stickade de åtta par tjocka vantar som gavs till de stenhuggare som arbetade på templet i den stränga vinterkylan.⁶

Mary Fielding Smith, hustru till Hyrum Smith, skrev till en sista dagars helig-kvinna i England. Inom ett år hade denna samlat in 50.000 pennies, som vägde 197 kilo, vilket skeppades till Nauvoo. Bönder donerade oxspann och vagnar. Andra sålde en del av sina markområden och donerade pengarna till byggnadskommittén. Många klockor och vapen överlämnades. De heliga i Norway, Illinois, skickade 100 får till Nauvoo för att användas av tempelkommittén.

Brigham Young erinrade sig: "Vi arbetade mycket hårt på templet i Nauvoo under en period då det var svårt att få tag i bröd och andra förnödenheter som arbetarna kunde äta." Men ändå rådde president Young dem som hade hand om templets fonder att ge bort allt mjöl som de hade, övertygad om att Herren skulle se till att det fanns tillräckligt. Strax därefter kom Joseph Toronto, en nyomvänd till kyrkan från Sicilien, till Nauvoo, och han hade med sig 2.500 dollar i guld, vilka han lade framför brödernas fötter.⁷ Denna summa, som broder Toronto hade sparat

ihop under hela sitt liv, användes för att fylla på mjölet och för att köpa andra välbehövliga förnödenheter.

Strax efter de heligas ankomst till Nauvoo uppenbarade Herren genom profeten Joseph Smith att dop kunde utföras för avlidna förfäder som inte hade hört evangeliet (se L&F 124:29-39). Många heliga fann stor tröst i löftet att de döda kan få samma välsignelser som de som tar emot evangeliet här på jorden.

Profeten fick också en viktig uppenbarelse med de lärdomar, förbund och välsignelser som nu kallas för tempelbegåvningen. Avsikten med denna heliga förordning var att möjliggöra för de heliga "att säkerställa fullheten av de välsignelser" som förbereder dem för att "komma upp till och vistas i ... Elohims närvaro i de eviga världarna".⁸ Efter att ha mottagit begåvningen kunde män och hustrur genom prästadömetts kraft beseglas till varandra för tid och all evighet. Joseph Smith insåg att hans tid på jorden var kort, och därför började han medan templet fortfarande var under konstruktion att förläna begåvningen till utvalda trofasta efterföljare i det övre rummet i sitt röda tegelhus.

Även efter mordet på profeten Joseph Smith, när de heliga insåg att de strax måste lämna Nauvoo, påskyndade de sitt arbete på att slutföra templet. Vindsvåningen på det ofärdiga templet invigdes som en del av den byggnad där begåvningen kunde förlänas. De heliga var så ivriga att erhålla denna heliga förordning att Brigham Young, Heber C Kimball och andra av de tolv apostlarna stannade kvar i templet både dag och natt, och inte sov mer än omkring fyra timmar per natt. Mercy Fielding Thompson var ansvarig för tvätt och strykning av tempelkläderna, och hade dessutom överinseende över matlagningen. Hon bodde också i templet, och ibland arbetade hon hela natten för att ha allting klart till nästa dag. Andra medlemmar var lika hängivna.

Hur kommer det sig att dessa heliga arbetade så hårt för att slutföra en byggnad som de snart skulle lämna bakom sig? Nästan 6.000 heliga erhöll sin begåvning innan de lämnade Nauvoo. När de riktade sina blickar mot emigrationen västerut

var de fasta i tron och förvissade om att deras familjer var beseglade tillsammans för evigt. Tårdränkta ansikten, redo att fortsätta efter att ha begravt ett barn eller en maka på Amerikas väldiga slätter, hade till stor del fått sin beslutsamhet genom löftena i de förordningar som de hade tagit emot i templet.

Hjälpföreningen

Medan templet i Nauvoo höll på att byggas anställde Sarah Granger Kimball, hustru till Hiram Kimball och en av stadens mest förmögna invånare, en sömmerska vid namn Margaret A Cooke. I en önskan att främja Herrens verk donerade Sarah tyg till skjortor åt de män som arbetade på templet, och Margaret samtyckte till att sy dem. Strax därefter ville också några av Sarahs grannar vara med och sy skjortor. Systrarna kom samman i Kimballs vardagsrum och beslutade sig för att formellt organisera sig. Eliza R Snow blev ombedd att skriva en konstitution och stadgar till den nya föreningen.

Eliza lade fram det fullständiga dokumentet för profeten Joseph Smith, som förklarade att det var den bästa konstitution han hade sett. Men han kände sig manad att utveckla visionen om vad kvinnorna kunde uträtta. Han bad dem att vara med på ett annat möte där han skulle organiserade dem till Nauvoos kvinnliga hjälpförening. Emma Smith, profetens hustru, blev föreningens första president.

Joseph talade om för systrarna att de skulle erhålla "undervisning enligt den ordning som Gud upprättat, genom dem som utsetts att leda — och nu vrider jag om nyckeln för er i Guds namn, och från och med nu skall Hjälpföreningen glädja sig, och kunskap och intelligens skall flöda ner — detta är begynnelsen till bättre tider för denna förening."⁹

Strax efter det att föreningen bildats besökte en kommitté samtliga fattiga i Nauvoo, bedömde deras behov, och utbad sig om donationer för att hjälpa dem. Donationer i kontanter, och intäkter från försäljningen av mat och sängkläder, gav möjlighet till skolgång för behövande barn. Lin, ull, garn, takplattor, tvål,

ljus, plåtvaror, smycken, korgar, täcken, filtar, lökar, äpplen, mjöl, bröd, kex och kött donerades till dem som behövde hjälp.

Förutom att hjälpa de fattiga hade Hjälpföreningens systrar gemensamma andliga möten. Eliza R Snow rapporterade att under ett möte "reste sig nästan alla upp och talade, och likt ett renande vatten blev varje hjärta vederkvickt av Herrens ande".¹⁰ Dessa systrar bad för varandra, stärkte varandras tro och helgade sina liv och tillgångar åt att hjälpa till att främja Sions sak.

Martyrdöden

Även om åren i Nauvoo erbjöd de heliga många lyckliga stunder uppstod snart förföljelser igen, som kom att kulminera i mordet på Joseph och Hyrum Smith. Detta var en mörk och dyster period som alltid skulle ihågkommas. Louisa Barnes Pratt beskrev hur hon kände sig när hon fick höra om martyrskapet. Hon skrev: "Natten var stilla och det var fullmåne. En dödens natt tycktes det, och allting samverkade för att göra den dyster! Man hörde kyrkans ledare kalla samman männen och på avstånd lät det som begravningsklockor. Kvinnorna samlades i grupper, grät och bad, några önskade fruktansvärda straff för mördarna, medan andra erkände Guds hand i det som hade hänt."¹¹

På samma sätt som Louisa Barnes Pratt mindes många sista dagars heliga händelserna den 27 juni 1844 som en tid av tårar och brustna hjärtan. Martyrskapet var den mest tragiska händelsen i kyrkans tidiga historia. Men det var inte oväntat.

Vid åtminstone 19 olika tillfällen, med början så tidigt som 1829, hade Joseph Smith sagt till de heliga att han troligen inte skulle lämna detta liv på ett fridfullt sätt.¹² Även om han kände på sig att hans fiender en dag skulle ända hans liv så visste han inte när det skulle ske. När våren 1844 övergick i sommar arbetade fiender både inom och utom kyrkan på att förgöra Joseph. Thomas Sharp, redaktör för en närbelägen tidning och ledare inom Hancock Countys antimormonparti, förespråkade offentligt att profeten skulle mördas. Invånargrupper, avfällingar och världsliga ledare konspirerade om att förgöra kyrkan genom att förgöra dess profet.

Guvernören i Illinois, Thomas Ford, skrev till Joseph Smith och insisterade på att medlemmarna i stadsfullmäktige skulle ställas inför rätta för uppvigling inför en jury med icke-mormoner. Han sade att endast en sådan rättegång skulle tillfredsställa folket. Han lovade männen fullständigt beskydd, även om profeten inte trodde att han skulle kunna uppfylla sitt löfte. När det visade sig att det inte fanns några andra alternativ överlämnade sig profeten, hans bror Hyrum, John Taylor och andra till att bli gripna, helt medvetna om att de inte var skyldiga till några brott.

När profeten förberedde sig för att lämna Nauvoo och bege sig till länsstaden Carthage omkring tre mil bort, visste han att han såg sin familj och sina vänner för sista gången. Han profeterade: "Jag går som ett lamm till slaktbänken men jag är lugn som en sommarmorgon."¹³

När profeten gav sig iväg vandrade B Rogers, som hade arbetat på Josephs gård i mer än tre år, och två andra pojkar över fälten och satte sig på järnstaketet i väntan på att deras vän och ledare skulle passera. Joseph stannade sin häst bredvid pojkarna och sade till milissoldaterna som åtföljde honom: "Mina herrar, detta är min gård och detta är mina pojkar. De tycker om mig och jag tycker om dem." Efter att ha skakat hand med pojkarna satt han upp på hästen och fortsatte att rida döden till mötes.¹⁴

Dan Jones, en nyomvänd från Wales, förenade sig med profeten i Carthagefängelset. Den 26 juni 1844, den sista natten i livet, hörde Joseph gevärseld, lämnade sängplatsen och lade sig på golvet bredvid Jones. Profeten viskade: "Är du rädd för att dö?" "När vi arbetar för ett sådant verk tycker jag inte att döden är något att vara rädd för", svarade Jones. "Du kommer att se Wales än en gång innan du dör och uppfylla den mission till vilken du utsetts", profeterade Joseph.¹⁵ Tusentals trofasta sista dagars heliga åtnjuter idag kyrkans välsignelser på grund av att Dan Jones senare utförde en hedervärd och framgångsrik mission i Wales.

Strax efter klockan 17.00 den 27 juni 1844 stormades fängelset i Carthage av en pöbelhop om cirka 200 män med svärtade

Martyrskapets scen i Carthagefängelset. Hyrum Smith, liggande mitt på golvet, dödades omedelbart; John Taylor, nederst till vänster, blev svårt sårad; Joseph Smith sköts till döds när han sprang mot fönstret och Willard Richards, vid eldstaden, klarade sig oskadd.

ansikten. De sköt och dödade Joseph och hans bror Hyrum, och skadade allvarligt John Taylor. Endast Willard Richards förblev oskadd. När pöbeln fick höra ropen "mormonerna kommer" flydde de, liksom större delen av invånarna i Carthage. Willard Richards tog hand om den sårade John Taylor, och båda sörjde sina mördade ledare. Hyrums kropp låg inuti fängelset, medan Joseph, som hade fallit från ett fönster, låg bredvid brunnen på utsidan.

En av de första sista dagars heliga som anlände till mordplatsen var de döda martyrernas bror Samuel. Han och andra hjälpte Willard Richards med att förbereda kropparna för den långa, sorgliga återfärden till Nauvoo.

I Warsaw, Illinois, lagade under tiden en medlemsfamilj med James Cowley i spetsen, sitt kvällsmål. Fjortonårige Matthias

hörde att det rådde en ovanligt upphetsad stämning i staden och förenade sig med en folksamling. Huvudtalaren såg den unge Cowley och beordrade honom att gå hem till sin mor. Pojkar som inte var medlemmar i kyrkan följde efter och kastade skräp på honom innan han flydde undan genom att springa igenom en grannes gårdsplan.

Eftersom Matthias trodde att det hade lugnat ner sig började han att gå till floden för att hämta en hink vatten. Medlemmar av pöbeln fick syn på honom och betalade en berusad skräddare för att kasta honom i floden. När Matthias stannade för att sänka ner hinken fångades han av skräddaren som grep honom i nacken och sade: "Nu ... lille mormon, ska jag dränka dig." Matthias sade: "Jag frågade honom varför han skulle dränka mig och om jag någonsin hade gjort honom illa? Nej, sade han, 'jag ska inte dränka dig ... du är en bra pojke, du kan gå hem.'" Den kvällen försökte pöbeln tre gånger att sätta eld på Cowleys hem, men genom tro och böner blev familjen beskyddad.¹⁶ Matthias Cowley växte upp och förblev trofast mot kyrkan; Hans son Matthias och sonson Matthew verkade senare i de tolv apostlarnas kворum.

Guvernören i Illinois, Thomas Ford, skrev om martyrskapet: "Många trodde att mordet på bröderna Smith skulle göra slut på mormonerna och skingra dem, men istället kom de närmare varandra än någonsin och fick förnyad kraft i sin tro."¹⁷ Ford skrev också: "En begåvad man som Paulus, en utmärkt talare som genom sin vältalighet kan dra till sig tusentals människor ... kan lyckas med att andas in nytt liv i [mormonkyrkan] och få martyrnämnet Joseph att klinga ... högt och vidröra människornas hjärtan." Ford kände fruktan för att detta skulle hända och att hans namn, på samma sätt som Pilatus och Herodes namn, skulle bli "ökänt för eftervärlden".¹⁸ Fords rädsla visade sig befogad.

President John Taylor återhämtade sig från sina sår och skrev senare en hyllning till de mördade ledarna. Den utgör nu kapitel 135 av Läran och förbunden. Han sade: "Joseph Smith, Herrens profet och siare, har gjort mera — Jesus allena undantagen — för

människornas frälsning i denna världen än någon annan människa, som levat här ... Han var stor i livet och stor i döden i Guds folks ögon, och liksom de flesta av Herrens smorda i forna dagar har han beseglat sin mission och sitt verk med sitt eget blod. Så har ock hans broder Hyrum. I livet voro de icke söndrade och i döden voro de ej åtskilda ... De levde i ära, de dogo med ära och ära är deras eviga belöning" (L&F 135:3, 6).

Successionen inom presidentskapet

När profeten Joseph och Hyrum Smith mördades i Carthagefängelset var många av medlemmarna i de tolv kvorum och andra ledare i kyrkan på mission och borta från Nauvoo. Det gick flera dagar innan dessa män fick kunskap om dödsfallen. När Brigham Young fick höra nyheterna visste han att nycklarna till prästadömet ledarskap fortfarande fanns inom kyrkan, för dessa nycklar hade getts till de tolv kvorum. Men inte alla medlemmar i kyrkan förstod vem som skulle ersätta Joseph Smith som Herrens profet, siare och uppenbarare.

Sidney Rigdon, förste rådgivare i första presidentskapet, anlände från Pittsburg, Pennsylvania, den 3 augusti 1844. Under det år som föregick denna tidpunkt hade han handlat på ett sätt som gick stick i stäv med de råd profeten Joseph Smith gett, och han hade fjärrmat sig från kyrkan. Han vägrade träffa de tre medlemmar av de tolv som redan befann sig i Nauvoo och talade istället till en stor grupp heliga som samlats för att hålla sina söndagsmöten. Han berättade för dem om en syn han haft och i vilken han fått veta att ingen skulle ersätta Joseph Smith. Han sade att en väktare skulle utses åt kyrkan och att denne väktare var Sidney Rigdon. Få heliga stödde honom.

Brigham Young, presidenten för de tolv apostlarnas kvorum, återvände inte till Nauvoo förrän den 6 augusti 1844. Han förkunnade att han bara ville veta "vad Gud säger" om vem som skulle leda kyrkan.¹⁹ De tolv sammankallade till ett möte torsdagen den 8 augusti, 1844. Sidney Rigdon talade på

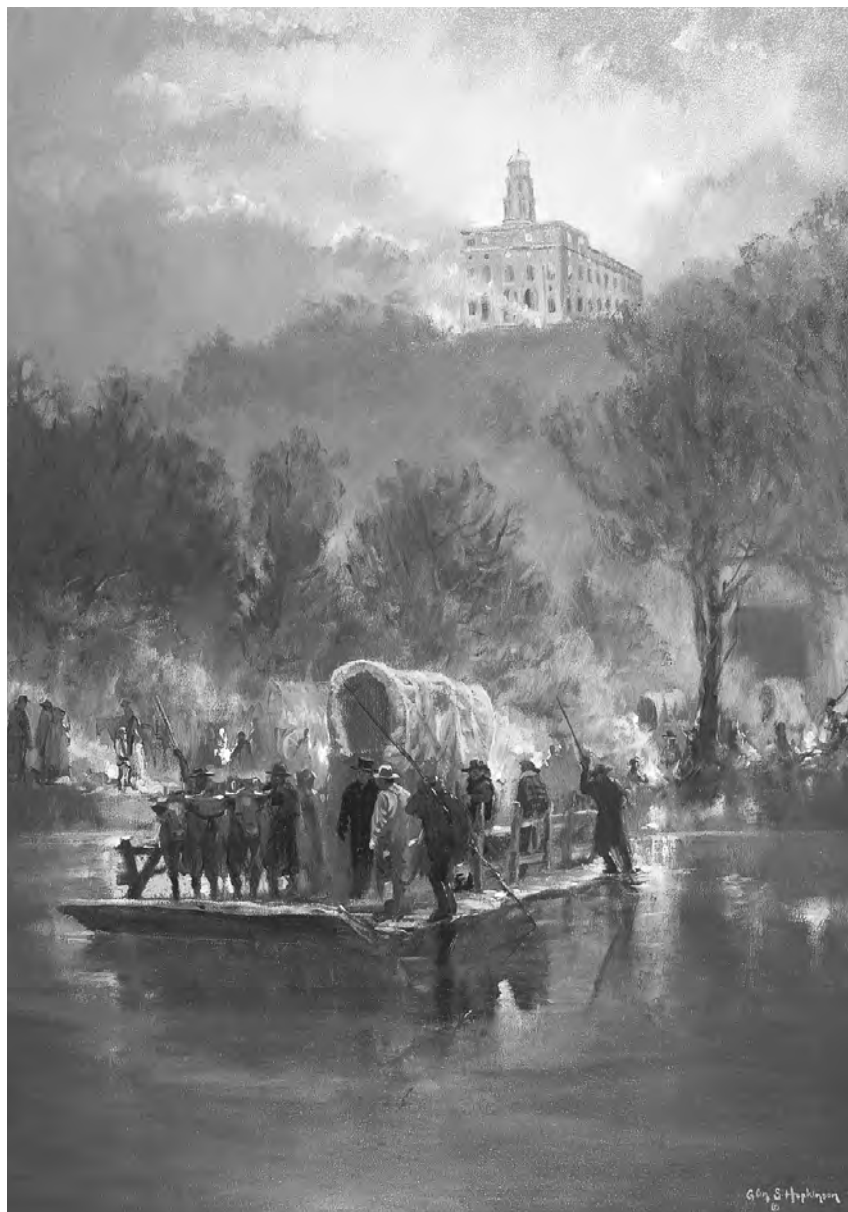
morgonsessionen i mer än en timme. Han vann få om ens några anhängare till den position han intagit.

Brigham Young talade sedan kortfattat, och tröstade de heligas hjärtan. När Brigham talade, berättade George Q Cannon senare, "var det Josephs egen röst", och "i folkets ögon tycktes det som om Joseph själv stod framför dem".²⁰ William C Staines vittnade om att Brigham Young hade talat med profeten Josephs egen röst. "Jag trodde att det var han", sade Staines, "och det gjorde också tusentals andra som lyssnade till honom".²¹ Wilford Woodruff erinrade sig också dessa underbara ögonblick och skrev: "Om jag inte hade sett honom med mina egna ögon så hade inte någon kunnat övertyga mig om att det inte var Joseph Smith, och var och en kan vittna om detta som var bekant med dessa två män".²² Denna förunderliga manifestation, som många var vittne till, övertygade de heliga om att Herren hade valt Brigham Young till att efterträda Joseph Smith som ledare för kyrkan.

På eftermiddagsmötet talade återigen Brigham Young. Han vittnade om att profeten Joseph hade ordinerat apostlarna till att inneha nycklarna till Guds rike över hela världen. Han profeterade att de som inte följde de tolv inte skulle få ha någon framgång och att endast apostlarna skulle lyckas med att bygga upp Guds rike.

Efter sitt tal bad president Young Sidney Rigdon att tala, men denne valde att inte göra det. Efter några ord av William W Phelps och Parley P Pratt talade Brigham Young återigen. Han talade om att färdigställa templet i Nauvoo, att erhålla begåvningen innan de gav sig ut i vildmarken, och om skrifternas betydelse. Han talade om sin kärlek till Joseph Smith och sin tillgivenhet för profetens familj. De heliga röstade sedan enhälligt för att stödja de tolv apostlarna som ledare för kyrkan.

Även om några andra gjorde anspråk på kyrkans presidentskap, var successionskrisen över för större delen av de sista dagars heliga. Brigham Young, senioraposteln och presidenten för de tolvv kворum, var den man som Gud utsett till att leda sitt folk, och folket hade enats om att stödja honom.

Pöbelvåld tvingade de heliga att lämna sin älskade stad Nauvoo.

Varje steg ett steg i tro

Förberedelser för att lämna Nauvoo

Kyrkans ledare hade, åtminstone sedan 1834, talat om att de heliga skulle flytta västerut till Klippiga bergen, där de skulle få leva i fred. Alltefter som åren gick diskuterade ledarna med forskningsresande olika platser och studerade kartor för att finna den rätta platsen att bosätta sig på. Kyrkans ledare ägde den mest aktuella information som fanns att tillgå om områdena västerut i slutet av år 1845.

När förföljelserna i Nauvoo intensifierades framstod det tydligt att de heliga var tvungna att ge sig av. I november 1845 sjöd Nauvoo av förberedelser. Ledare över hundratal, femtiotal och tiotal kallades att leda de heliga på deras uttåg. Varje grupp om hundra upprättade en eller flera vagnsverkstäder. Hjulmakare, timmermän och möbelsnickare arbetade långt in på natten med att bereda virke och bygga vagnar. Medlemmar sändes österut för att köpa järn, och smeder framställde sådant som behövdes för resan och nödvändiga jordbruksredskap för att kolonisera det nya Sion. Familjer samlade mat och hushållsartiklar, och fyllde förvaringskärl med torkad frukt, ris, mjöl och mediciner. Genom att arbeta tillsammans för allas bästa åstadkom de heliga mer än vad som tycktes vara möjligt under en så kort period.

Den prövande vinterresan

Evakueringen av Nauvoo var ursprungligen planerad till april 1846. Men till följd av hoten om att statens milis ämnade hindra de heliga från att bege sig västerut, kom de tolv apostlarna och

andra ledande invånare snabbt samman till ett råd den 2 februari 1846. De samtyckte till att det var nödvändigt att omedelbart bege sig västerut, och uttåget inleddes den 4 februari. Under ledning av Brigham Young var den första gruppen heliga ivriga att påbörja färden. Men denna villighet ställdes inför ett stort prov, för det var många mil som skulle tillryggaläggas innan permanenta läger gav skydd för senvintervädret och en ovanligt regnig vår.

För att undkomma sin förföljare blev tusentals heliga först tvingade att ta sig över den breda Mississippifloden till Iowaterritoriet. Farorna med denna resa visade sig tidigt när en ox sparkade hål i en båt som transporterade ett antal heliga, och båten sjönk. En åskådare såg hur de olyckliga passagerarna höll sig fast vid bolstrar, träbitar, "bråte eller vadhelst de kunde få tag i och hur de kastades hit och dit i vattnet av de kalla och skoningslösa vågorna ... Några klättrade upp överst på vagnen som inte sjönk helt och de hade det bekvämare, medan korna och oxarna sågs simma till den strand som de hade kommit ifrån."¹ Slutligen drogs alla människorna upp i båtar och fördes till den andra sidan.

Två veckor efter den första överresan frös hela floden till is under en period. Även om isen var hal höll den för vagnar och oxspann och gjorde överfarten lättare. Men det kalla vädret orsakade mycket lidande när de heliga banade sig fram genom snön. I lägret vid Sugar Creek på andra sidan floden blåste en ihärdig vind snön till ett djup av omkring två decimeter. Därefter orsakade ett töväder att marken blev lerig. Omkring, ovanför och underifrån samverkade elementen för att åstadkomma en eländig omgivning för de 2.000 heliga som trängde ihop sig i tält, vagnar och hastigt uppförda vindskydd, medan de väntade på befallningen att fortsätta.

Den svåraste delen av resan var den första delen genom Iowa. Hosea Stout rapporterade att han "förberedde sig för natten genom att uppföra ett tillfälligt tält av sängkläder. Vid denna tidpunkt kunde min hustru knappt sitta upp och min lille son var

sjuk i hög feber och lade inte ens märke till någonting av det som pågick.”² Många andra heliga genomgick också stora lidanden.

Allt är väl

De heligas tro, mod och beslutsamhet bar dem igenom kyla, hunger och anförvantes död. William Clayton ombads att vara med i en av de första grupperna som lämnade Nauvoo, och han lämnade sin hustru, Diantha, med sina föräldrar, endast en månad innan hon födde sitt första barn. Hårda marscher på leriga vägar och övernattnings i kalla tält slet på hans nerver samtidigt som han oroade sig för Dianthas hälsa. Två månader senare visste han fortfarande inte om förlossningen hade gått bra, men slutligen nåddes han av det glädjefyllda beskedet att en ”välskapt tjockis till pojke” hade fötts. Nästan genast när William nåddes av nyheten satte han sig ner och skrev en sång som inte bara hade en speciell betydelse för honom själv, utan som skulle komma att bli en sång av inspiration och tacksamhet för kyrkans medlemmar generationer framöver. Sången hette ”Kom, kom Guds folk”, och de berömda versraderna uttryckte hans egen tro och de tusentals heligas tro som mitt under provningarna sjöng: ”Allt är väl! Allt är väl!”³ På samma sätt som de medlemmar som kom efter dem fann de den glädje och den frid som är belöningen för uppoffringar och lydnad i Guds rike.

Winter Quarters

Det tog de heliga 131 dagar att färdas de 50 milen från Nauvoo till bosättningarna i västra Iowa, där de skulle tillbringa vintern 1846-47 och förbereda sig för färden till Klippiga bergen. Denna erfarenhet lärde dem mycket om resor som skulle bli till hjälp för dem att snabbare ta sig fram de 160 milen över den väldiga amerikanska prärien, vilket gjordes följande år på omkring 111 dagar.

Ett antal av de heligas bosättningar sträckte sig utmed båda sidor om Missourifloden. Den största bosättningen, Winter Quarters, låg på västra sidan, i Nebraska. Den blev snabbt ett

hem för omkring 3.500 medlemmar av kyrkan, som bodde i timmerhus och i jordkolor gjorda av pil och lös jord. Ända upp till 2.500 heliga bodde också i och omkring det dåvarande Kanessville på Iowasidan av Missourifloden. Livet i dessa bosättningar var nästan lika påfrestande som själva resan. På sommaren led de av malaria. När vintern kom och färsk mat inte längre fanns att få drabbades de av koleraepidemier, skörbjugg, tandvärk, nattblindhet och svår diarré. Hundratals människor dog.

Ändå gick livet vidare. Kvinnorna tillbringade sina dagar med att städa, tvätta, stryka, sticka, skriva brev, laga sina knappa måltider och ta hand om sina familjer, allt enligt Mary Richards, vars make Samuel var på mission i Skottland. Hon beskrev muntert de heligas göromål i Winter Quarters, bland annat sådana aktiviteter som teologiska diskussioner, danser, kyrkliga möten, fester och väckelsemöten.

Männen arbetade tillsammans och hade ofta sammankomster för att diskutera färdplaner och den framtida platsen för de heligas bosättning. De samarbetade regelbundet för att driva ihop de hjordar som betade på prärien i utkanten av lägret. De arbetade på fälten, vaktade bosättningens gränser, byggde och drev en kvarn och gjorde vagnarna klara för resan. Ofta led de av utmattning och sjukdom. En del av deras arbete var ett osjälviskt kärleksarbete som när de beredde åkrarna och planterade grödor som de efterföljande heliga kunde skörda.

Brigham Youngs son John kallade Winter Quarters för mormonismens "Valley Forge" (plats där viktiga händelser inträffade under amerikanska inbördeskriget, ö a). Han bodde i närheten av begravningsplatserna och bevittnade de "små sorgsna begravningsprocessioner som så ofta passerade vår dörr." Han erinrade sig "hur fattig och enahanda" hans familjs diet på majsbröd, salt bacon och lite mjölk verkade. Han sade att gröt och bacon blev så vämjeligt att det var som att ta medicin och att han hade svårt att svälja det.⁴ Endast de heligas tro och hängivenhet bar dem igenom denna prövande tid.

Mormonbataljonen

Under de heligas vistelse i Iowa blev kyrkans ledare ombedda av rekryterare till Förenta Staternas armé att bidra med en grupp män till mexikanska kriget, som hade inletts i maj 1846. Männen, som skulle komma att kallas mormonbataljonen, skulle marschera över den södra delen av nationen till Kalifornien och få lön, kläder och mat. Brigham Young uppmuntrade dem att delta eftersom det skulle göra det möjligt att samla de fattiga från Nauvoo och att hjälpa enskilda soldaters familjer. Samarbete med regeringen i denna strävan skulle också visa kyrkans medlemmars lojalitet mot sitt land och ge dem en godtagbar anledning till att tillfälligt slå läger på allmän mark och indianmark. Så småningom kom 541 män att följa sina ledares råd, och de förenade sig med bataljonen. De åtföljdes av 33 kvinnor och 42 barn.

Prövningen att gå ut i krig blandades för bataljonens medlemmar med sorgen över att behöva lämna hustrur och barn ensamma under en svår period. William Hyde reflekterade:

”Tanken på att behöva lämna min familj vid denna svåra tid var obeskrivlig. De var långt ifrån sin födelseplats, ute på en ensam prärie med enbart en vagn som bostad, en skoningslös sol som gisslade dem, och med utsikterna att decembers kalla vindar skulle finna dem på samma blåsiga, dystra plats.

Min familj bestod av hustru och två små barn, kvarlämnade med en åldrig far och en mor och bror. Större delen av bataljonen lämnade kvar sina familjer ... När vi åter skulle möta dem visste bara Gud. Trots det ville vi inte klaga.”⁵

Bataljonen marscherade 327 mil mot sydväst till Kalifornien. Man led brist på mat och vatten, fick otillräckligt med vila och läkarvård och led av marschens höga tempo. De fungerade som ockupationstrupper i San Diego, San Luis Rey och Los Angeles. Vid slutet av årets åtagande blev de hemförlovade och fick förenas med sina familjer. Deras ansträngningar och lojalitet mot Förenta Staternas regering vann deras ledares respekt.

Efter hemförlovningen stannade många av bataljonens medlemmar kvar i Kalifornien för att arbeta under en säsong. Ett

antal av dem gav sig iväg norrut till American River och var anställda vid John Sutters sågverk när guld upptäcktes där år 1848, vilket plötsligt framkallade den berömda kaliforniska guldrushen. Men de sista dagars heliga bröderna stannade inte i Kalifornien för att utnyttja detta tillfälle att bli rika. Deras hjärtan var hos deras bröder och systrar som kämpade sig fram västerut över de amerikanska slätterna till Klippiga bergen. En av dem, James S Brown, förklarade:

”Jag har aldrig sett det där rika stället på jorden igen, ej heller beklagar jag det, för jag har alltid haft en högre målsättning än guld ... Några kanske tycker att vi var blinda för våra egna möjligheter. Men efter mer än fyrtio år ser vi tillbaks utan att känna ånger, även om vi såg rikedom i landet och hade många anledningar att stanna. Folk sade: ‘Här finns guld på berggrunden, guld på kullarna, guld i bäckarna, guld överallt ... och snart kan ni göra er en privat förmögenhet.’ Alla insåg vi det. Men ändå kallade plikten, vår ära stod på spel, vi hade ingått ett förbund med varandra, det handlade om en princip; för oss var Gud och hans rike det viktigaste. Vi hade vänner och släktingar i vildmarken, ja, i ett okänt, öde land, och vem visste hur de hade det? Inte vi. Därför gällde plikten framför nöjet, framför rikedomen, och med denna intensiva känsla anträdde vi vår färd.”⁶ Dessa bröder visste att Guds rike var av långt större värde än något av det materiella som denna värld har att erbjuda och valde kurs i enlighet härmed.

De heliga på Brooklyn

Även om större delen av de heliga flyttade till Klippiga bergen genom att ta sig landvägen från Nauvoo, tog sig en grupp heliga från östra Förenta Staterna fram över havet. Den 4 februari 1846 gick 70 män, 68 kvinnor och 100 barn ombord på skeppet Brooklyn och seglade från New Yorks hamn på en 2700 mil lång resa till Kaliforniens kust. Under deras resa föddes två barn, som fick namnen Atlantic och Pacific, och 12 människor dog.

Den sex månader långa resan var mycket besvärlig. Passagerarna hade trångt om utrymme i tropikernas hetta och de

hade bara dålig mat och dåligt vatten. Efter att ha rundat Kap Horn gjorde de ett uppehåll på ön Juan Fernandez för att vila upp sig i fem dagar. Caroline Augusta Perkins berättade: "att få se land och ännu en gång känna fast mark under fötterna var en sådan befrielse från livet ombord att vi tacksamt njöt av det." De badade och tvättade sina kläder i friskt vatten, samlade frukt och potatis, fångade fisk och ål och strövade omkring på ön och utforskade en "Robinson Crusoe-grotta".⁷

Den 31 juli 1846, efter en resa präglad av svåra stormar, brist på mat och långa dagars segling, anlände de till San Francisco. Några stannade kvar och upprättade en koloni som de kallade "New Hope", medan andra färdades österut över bergen för att förena sig med de heliga i Great Basin.

Insamlingen fortsätter

Från alla delar av Amerika och från många nationer, med många olika fortskaffningsmedel, till häst eller till fots, lämnade trofasta nyomvända sina hem och födelseplatser för att förena sig med de heliga och påbörja den långa färden till Klippiga bergen.

I januari 1847 utfärdade president Brigham Young det inspirerade "Herrens ord och vilja beträffande Israels läger" (L&F 136:1), vilket kom att utgöra den författning som styrde pionjärernas färd västerut. Kompanier organiserades och beordrades att ta hand om sina änkor och faderlösa. Umgänget mellan människor skulle vara fritt från ondska, girighet och stridigheter. Människorna skulle vara lyckliga och visa sin tacksamhet genom musik, bön och dans. Genom president Young sade Herren till de heliga: "Gån och gören såsom jag sagt. Frukten icke för fienderna..." (L&F 136:17).

När det första pionjärkompaniet förberedde sig för att lämna Winter Quarters återvände Parley P Pratt från sin mission i England och rapporterade att John Taylor var på väg med en gåva från de heliga i England. Nästa dag anlände broder Taylor med tiondepengar som skickats av dessa medlemmar för att hjälpa resenärerna, ett bevis på deras kärlek och tro. Han

medförde också vetenskapliga instrument som visade sig ovärderliga när det gällde att kartlägga pionjärernas färd och att hjälpa dem få kunskap om terrängen. Den 15 april 1847 gav sig det första kompaniet iväg, med Brigham Young som ledare. Under de nästkommande två decennierna skulle de komma att åtföljas av ungefär 62.000 heliga som färdades över prärien i vagnar och med handkärror för att samlas i Sion.

Underbara syner såväl som umbäranden väntade dessa resenärer. Joseph Moenor erinrade sig att det "var svårt" att komma till Saltsjödalen. Men han såg sådant som han aldrig sett förut — väldiga hjordar av bisonoxar och stora cederträd på kullarna.⁸ Andra mindes åsynen av vidsträckta fält med blommande solrosor.

De heliga hade också trosstärkande upplevelser som minskade de fysiska påfrestningarna. Efter en lång dags färd och ett mål mat tillagat över den öppna elden samlades män och kvinnor i grupper för att diskutera dagens händelser. De talade om evangeliets principer, sjöng, dansade och bad tillsammans.

Döden drabbade de heliga med jämna mellanrum när de långsamt banade sig fram västerut. Den 23 juni 1850 bestod familjen Crandall av 15 personer. I slutet av veckan hade sju avlidit i den fruktade sjukdomen kolera. Under de nästkommande fem dagarna avled ytterligare fem familjemedlemmar. Och den 30 juni avled syster Crandall i barnsäng tillsammans med sin nyfödda baby.

Trots att de heliga fick utstå stora lidanden under sin resa till Saltsjödalen, rådde en anda av enighet, samarbete och optimism. Sammansvetsade genom sin tro och hängivenhet mot Herren fann de glädje mitt i sina provningar.

Detta är den rätta platsen

Den 21 juli 1847 gick Orson Pratt och Erastus Snow i det första pionjärkompaniet som de första emigranterna in i Saltsjödalen. De såg gräs så djupt att man kunde vada igenom det, lovande jordbruksland och ett flertal mindre floder som slingrade sig fram

genom dalen. Tre dagar senare kördes Brigham Young, som låg sjuk i bergsfeber, i sin vagn till dalens mynning. När president Young betraktade utsikten gav han sin profetiska välsignelse till resan: "Det är tillräckligt. Detta är den rätta platsen."

När de efterföljande heliga dök upp mellan bergen skådade de också sitt förlovade land! Denna dal med dess saltsjö som glittrade i solen hade varit föremål för syner och profetior, det var det land som de och tusentals efter dem drömde om. Detta var deras fristad, den plats där de skulle bli ett mäktigt folk mitt bland Klippiga bergen.

Flera år senare beskrev en nyomvänd från England, Jean Rio Griffiths Baker, de känslor hon fick när hon såg ut över Salt Lake City för första gången. "Staden ... är byggd i kvadrater eller kvarter som de kallar dem här. Vart och ett består av tio tunnland och är uppdelat i åtta tomter, varje tomt med ett hus. Jag stod och tittade, kunde knappt analysera mina känslor, men jag tror att det som dominerade var känslor av glädje och tacksamhet för det beskydd jag och de mina haft under vår långa och farliga resa."⁹

Handkärrekompanier

På 1850-talet beslutade sig kyrkans ledare för att bilda handkärrekompanier för att reducera kostnaderna, så att den ekonomiska hjälpen kunde utsträckas till största möjliga antal emigranter. De heliga som färdades på detta sätt lade endast 50 kilo mjöl och begränsad proviant och få tillhörigheter i en kärra och drog sedan kärran över slätterna. Mellan 1856 och 1860 färdades tio handkärrekompanier till Utah. Åtta av kompanierna lyckades nå Saltsjödalen, men två av dem, Martins och Willies handkärrekompanier, fastnade i den tidiga vintern och många heliga bland dem dukade under.

Nellie Purcell, som var pionjär i ett av dessa olycksdrabbade kompanier, fyllde tio år på prärien. Båda hennes föräldrar avled under resan. När gruppen närmade sig bergen var vädret bitande kallt, matransonerna uttömda, och de heliga alltför försvagade av hunger för att kunna fortsätta. Nellie och hennes syster orkade

inte längre. När de nästan hade gett upp hoppet kom kompaniets ledare till dem i en vagn. Han placerade Nellie i vagnen och uppmanade Maggie att gå bredvid den, och hålla fast i vagnen för att få stöd. Maggie var lyckosam eftersom den framtvingade rörligheten förhindrade att hon fick köldskador.

När de nådde fram till Salt Lake City, och man tog av Nellie skor och strumpor som hon hade haft på sig över prärien, följde skinnet med som en följd av köldskadorna. Denna modiga flickas fötter blev smärtsamt amputerade och hon gick på knäna under resten av sitt liv. Hon gifte sig senare och födde sex barn, tog hand om sitt eget hem och fostrade en fin barnaskara.¹⁰ Den hängivenhet hon visade trots den situation hon befann sig i, och omtanken från dem som tog hand om henne, exemplifierar den tro och villighet att göra uppoffringar som kännetecknade dessa tidiga medlemmar av kyrkan. Deras exempel är en arvedel av tro till alla heliga som följer dem.

En man som färdades över prärien i Martins handkärrekompani bodde i Utah i många år. En dag befann han sig bland en grupp människor som häftigt kritiserade kyrkans ledare för att de hade tillåtit de heliga att färdas över slätterna med endast den utrustning och beskydd som ett handkärrekompani erbjuder. Den gamle mannen lyssnade tills han inte längre kunde bärga sig. Då reste han sig upp och sade med stor rörelse:

”Jag var med i det kompaniet och min hustru var med ... Vårt lidande var långt större än ni kan föreställa er och många dog av kyla och svält, men har ni någonsin hört någon av dem som överlevt detta kompani uttala ett kritiskt ord? ... Vi överlevde med den absoluta kunskapen att Gud lever, för i vår djupaste nöd lärde vi känna honom.

Jag har dragit min handkärra när jag var så svag och trött av sjukdom och brist på mat att jag knappt kunde ta ett steg till. Jag har tittat framför mig och sett en sandremsa eller en sluttning och sagt till mig själv att jag bara kan gå så långt och där måste jag ge upp, för jag kan inte dra lasten genom den ... Jag har gått vidare

Heliga från Saltsjödalens riskerade livet för att rädda medlemmar av Martins handkärrekompani, som fastnat på slätterna en tidig vinter.

till denna sandrensa och när jag nått fram till den började kärran att skjuta på mig. Jag såg tillbaks många gånger för att se vem det var som sköt på kärran, men jag kunde inte se någon med mina ögon. Då visste jag att Guds änglar var där.

Sörjde jag över att jag valde att komma med handkärria? Nej. Varken då eller en enda minut av mitt liv sedan dess. Priset vi betalade för att lära känna Gud var en förmån att få betala, och jag är tacksam över att jag fick förmånen att vara med i Martins handkärrekompani.”¹¹

Vår psalmbok innehåller en sång om de tidiga medlemmar av kyrkan som modigt tog emot evangeliet och färdades långväga för att leva i civilisationens utkanter:

Kom, hjälp till att riket bygga
och upprätta Sions land.
Då på jord vi lever trygga
under Herrens ömma hand.
Vi får då tillsammans vara
med de kära här på jord,
med en trofast, älskad skara
glädja oss i Herrens ord.

Deras exempel lär oss hur vi ska leva med större tro och mod i vårt eget land:

Verka blott till Herrens ära,
du som bygger Sions stad.
Att förkunna Kristi lära
gå med Andens kraft åstad.
Gud i glädje blickar neder
när en själ sig omvänt har
och i trohet sig bereder
att i Sion stanna kvar.¹²

Ett baner för nationerna upprättas

Efter att framgångsrikt ha fört det första kompaniet heliga över prärien till Utah inriktade sig president Brigham Young nu på att upprätta Guds rike i öken. Genom hans vision och ledarskap blev det som en gång var en öde öken en blomstrande civilisation och en tillflyktsort för de heliga. Hans rättframma ledarskap hjälpte de heliga att inse vilka möjligheter som fanns i deras nya hem och ledde dem framåt i deras strävan att bygga Guds rike.

Två dagar efter det första kompaniets ankomst klättrade Brigham Young och flera av de tolv upp på en rund klippa, på den bergsluttning som president Young hade sett i en syn innan han lämnade Nauvoo. De såg ut över hela den väldiga dalen och profeterade att alla världens nationer skulle välkomnas till denna plats och att de heliga här skulle åtnjuta framgång och fred. De kallade kullen för Ensign Peak ("banertoppen") efter det skriftställe i Jesaja som utlovade: "Han skall resa upp ett baner för hednafolken och samla Israels fördrivna män" (Jesaja 11:12).¹

President Youngs första offentliga åtgärd, den 28 juli 1847, var att utse en central plats för templet och att sätta män i arbete med att planera dess form och konstruktion. När han placerade sin käpp på den utvalda platsen sade han: "Här ska vi bygga ett tempel åt vår Gud." Detta tillkännagivande måste ha tröstat de heliga, som bara en kort tid dessförinnan hade tvingats att upphöra med sin tempeltjänst när de lämnade Nauvoo.

I augusti återvände kyrkans ledare och större delen av första pionjärkompaniet till Winter Quarters för att förbereda sina familjer på att komma till dalen nästa år. Strax efter sin ankomst kände Brigham Young och de tolv kvorum att tiden var inne att

omorganisera första presidentskapet. Som president för de tolv apostlarnas kворum blev Brigham Young inröstad som kyrkans president. Han valde Heber C Kimball och Willard Richards som sina rådgivare, och de heliga stödde enhälligt sina ledare.

Det första året i dalen

Ytterligare två kompanier med heliga anlände till Saltsjödalen före slutet av sommaren 1847, och de nästan 2.000 medlemmarna organiserades till Salt Lakes stav. Man sådde sent och skörden var knapp, och under våren var det många som led brist på mat. John R Young, som var en ung pojke vid denna tidpunkt, skrev:

”När gräset började växa hade hungersnöden blivit svår. I flera månader hade vi inte något bröd. Oxkött, mjölk, svinmolla, segoliljor och tistlar utgjorde vår föda. Jag var herdepojke och när jag var ute och höll vakt över boskapen brukade jag äta tistelstjälkar tills min mage var lika full som en komage. Till sist blev hungern så stark att min far tog ner den gamla av fåglar sönderhackade oxhuden från grenen och den förvandlades till den mest delikata soppa och avnjöts av familjen som en verklig festmåltid.”² Nybyggarna samarbetade frivilligt och delade med sig till varandra och kunde sålunda överleva denna svåra tid.

I juni 1848 hade nybyggarna odlat upp mellan fem och sex tusen tunnland åkerjord, och dalen började se grön och yppig ut. Men till de heligas förfäran började horder av svarta gräshoppor att slå sig ner på åkrarna. Nybyggarna gjorde allt de förmådde. De byggde diken och riktade vattenstrålar mot gräshopporerna. De slog på insekterna med pinnar och kvastar och försökte bränna dem, men deras ansträngningar var resultatlösa. Gräshopporerna fortsatte att anlända i till synes ändlösa skaror. Patriarken John Smith, president för Salt Lakes stav, utlyste en dag för fasta och bön. Snart visade sig stora flockar med fiskmåsar på himmelen och slog ner på gräshopporerna. Susan Noble Grant sade om denna erfarenhet: ”Till vår förvåning tycktes fiskmasarna häftigt sluka de krälände, hoppande gräshopporerna.”³ De heliga såg på med glädje och förundran. Deras liv hade blivit räddade.

*Genom sin tro och flit började de heliga bygga en stad i Saltsjödalen.
Denna gravyr visar dalen år 1853.*

De heliga arbetade med energi och tro, trots sina svåra omständigheter, och snart hade de gjort stora framsteg. En resenär på väg genom Salt Lake City i september 1849 berömde dem med följande ord: "Jag har aldrig vistats bland ett mer ordningsamt, flitigt och civiliserat folk än detta, och det är otroligt hur mycket de har utträttat här i öknen på så kort tid. I denna stad med omkring fyra till fem tusen invånare har jag aldrig mött en enda dagdrivare, eller någon som liknar en lätting. De ser ljust på skördeutsikterna, och i allt man ser finns en anda och energi som inte går att jämföra med någon annan stad jag varit i."⁴

Forskningsuppdrag

På sensommaren 1848 företog president Brigham Young återigen resan från Winter Quarters till Saltsjödalen. När han anlände insåg han att de heliga behövde alla de resurser som fanns att tillgå i deras nya omgivning. De lärde sig mycket av indianerna som bodde i området, men president Young skickade också ut kyrkans medlemmar på forskningsuppdrag för att upptäcka de

medicinska egenskaperna hos växter och de naturresurser som fanns tillgängliga.

Han skickade ut andra grupper på forskningsuppdrag för att finna platser för bosättningar. Under sina färder fann dessa medlemmar mineraltillgångar, rikligt med skog, vattentillgångar, och grässlätter, och dessutom lämpliga områden för bosättningar. För att motverka markspekulation varnade profeten de heliga för att stycka upp sin tilldelade egendom och sälja den till andra. Markområdet var deras förvaltarskap och skulle tas om hand på ett klokt och idogt sätt, och inte användas för ekonomisk vinning.

På hösten 1849 upprättades den ständiga emigrationsfonden under ledning av president Young. Dess syfte var att hjälpa de fattiga som inte hade tillräckligt med medel att ta sig till den plats där kyrkan hade sitt högkvarter. Genom stora uppoffringar bidrog många heliga till fonden, och som resultat härav kunde tusentals medlemmar ta sig till Saltsjödalen. De som hade fått hjälp förväntades så fort som möjligt betala tillbaka kostnaden för denna hjälp. Dessa fonder användes sedan för att hjälpa andra. Genom denna gemensamma ansträngning kunde de heliga vara till välsignelse för de behövande.

Missionärer tar emot kallelsen

När luften fylldes av ljudet från arbete och vardagsliv riktade president Brigham Young sin uppmärksamhet på kyrkans angelägenheter. Vid den generalkonferens som ägde rum den 6 oktober 1849 utsåg han flera medlemmar av de tolv, tillsammans med nyligen kallade missionärer, att verka som missionärer i främmande länder. De accepterade dessa kallelser även om det innebar att de lämnade bakom sig sina familjer, sina nya hem och många oavslutade uppgifter. Erastus Snow och flera äldster öppnade missionsarbetet i Skandinavien, medan Lorenzo Snow och Joseph Toronto reste till Italien. Addison och Louisa Barnes Pratt återvände till Addisons tidigare arbetsområde på Sällskapsöarna. John Taylor kallades till Frankrike och Tyskland.

När missionärerna färdades österut passerade de de heliga som var på väg till det nya Sion i Klippiga bergen.

På sitt arbetsfält fick missionärerna bevittna underverk, och de döpte många människor in i kyrkan. När Lorenzo Snow, som senare blev president för kyrkan, predikade i Italien såg han en döende treåring. Han såg en möjlighet att bota barnet och att öppna människornas hjärtan i det området. Den kvällen bad han länge och uppriktigt om Guds vägledning, och följande dag fastade och bad han och hans kamrat för pojken. Samma eftermiddag smorde och välsignade de pojken och uppsände en tyst bön om att få hjälp i sina ansträngningar. Pojken sov fridfullt hela natten och blev mirakulöst botad. Ryktet om denna helbrägdagörelse spred sig över Piedmonts dalar i Italien. Dörrar öppnades för missionärerna och de första dopen i området ägde rum.⁵

I augusti 1852, vid en särskild konferens i Salt Lake City, kallades 106 äldster på mission till länder över hela världen. Dessa missionärer, och de som kallades senare, predikade evangeliet i Sydamerika, Kina, Indien, Spanien, Australien, Hawaii och södra Stilla havet. I de flesta av dessa områden hade missionärerna ingen omedelbar framgång. Emellertid sådde de frön som resulterade i att många blev medlemmar av kyrkan genom senare missionsarbete.

Äldste Edward Stevenson kallades till Gibraltarmissionen i Spanien. Denna kallelse innebar att han återvände till sin födelseplats, där han modigt förkunnade det återställda evangeliet för sina landsmän. Han greps för att han predikade och tillbringade en del tid i fängelset, tills myndigheterna upptäckte att han undervisade vakterna och nästan omvänt en av dem. Efter sitt frisläppande döpte han två människor i kyrkan och i januari 1854 hade en gren med tio medlemmar organiserats. Trots att sex medlemmar hade gett sig iväg för att tjänstgöra i brittiska armén i Asien, hade grenen arton medlemmar i juli, bland annat en sjuttio, en äldste, en präst och en lärare, vilket gav grenen det ledarskap som den behövde för att fortsätta att tillväxa.⁶

Lokala regeringar i franska Polynesien körde ut missionärerna år 1852. Men de nyomvända heliga höll kyrkan vid liv fram till dess att ytterligare missionsarbete kunde utföras 1892. Äldsterna Tihoni och Maihea var särskilt ståndaktiga eftersom de hellre än att förneka sin tro uthärdade fängelsevistelser och andra prövningar. De båda strävade efter att hålla de heliga aktiva och trofasta mot evangeliet.⁷

För dem som blev medlemmar av kyrkan utanför Förenta Staterna var detta den tid då man samlades till Sion, vilket var detsamma som att färdas med båt till Amerika. Elizabeth och Charles Wood seglade år 1860 från Sydafrika, där de hade arbetat i flera år för att få pengar till sin resa. Elizabeth skötte huset åt en förmögen man, och hennes make gjorde tegelstenar, tills de hade fått de behövliga medlen. Elizabeth bars ombord på en båt 24 timmar efter det att hon fött en son och hon tilldelades kaptenens hytt så att hon kunde ha det mera bekvämt. Hon var mycket sjuk under resan, var två gånger nära att avlida, men överlevde och bosatte sig i Fillmore, Utah.

Missionärerna blev mycket älskade av de heliga i de länder där de verkade. Joseph F Smith blev allvarligt sjuk i hög feber i slutet av sin mission på Hawaii år 1857, vilket i tre månader hindrade honom att arbeta. Han fick förmånen att komma under Ma Mahuhiis omvårdnad, en trofast hawaiiansk sista dagars helig. Hon tog hand om Joseph som om det vore hennes egen son, och ett starkt kärleksband utvecklades mellan de två. Åratal senare, när Joseph F Smith var president för kyrkan, besökte han Honolulu. Strax efter sin ankomst lade han märke till en gammal blind kvinna som fördes in. Hon hade några fina bananer i handen som gåva. Han hörde hennes rop: "Iosepa, Iosepa" (Joseph, Joseph). Omedelbart sprang han fram till henne och kramade och kysste henne många gånger, klappade henne på huvudet och sade: "Mama, Mama, min kära gamla Mama."⁸

Kallelser att kolonisera

Många samhällen i Utah och södra Idaho, och senare i delar av Arizona, Wyoming, Nevada och Kalifornien, grundlades av

Efter kallelse från president Brigham Young lämnade många heliga sina egna hem för att kolonisera nya samhällen.

enskilda personer och familjer som hade kallats vid generalkonferenser. President Brigham Young ledde grundandet av dessa samhällen, där tusentals nybyggare bodde och brukade jorden.

Under hans livstid koloniserades hela Saltsjödalen och många omgivande områden. År 1877, när Brigham Young avled, hade mer än 350 kolonier grundlagts, och år 1900 var antalet nästan 500. En tidig auktoritet i kyrkan, Brigham Henry Roberts, anmärkte att framgången bakom mormonernas kolonisering härrörde från "folkets lojalitet mot sina ledare, och [deras] osjälviska och hängivna personliga uppoffringar" vid genomförandet av de uppdrag de fått ifrån president Young.⁶ Kolonisterna uppoffrade sin materiella bekvämlighet, umgänget med vänner och ibland sina liv för att följa Herrens profet.

Vid generalkonferensmöten läste president Young upp namnen på de bröder och deras familjer som kallades att flytta till avsides belägna områden. Dessa kolonister ansåg att de hade kallats på mission och att de skulle stanna kvar på sina utsedda platser tills de blev avlösta. De reste till sina nya områden på egen bekostnad och med egna tillgångar. Deras framgång berodde på hur väl de använde sig av sina resurser. De kartlade och röjde mark, byggde kvarnar, grävde bevattningsdiken för att kunna bevattna jorden, inhägnade betesmarker åt sin boskap och byggde vägar. De planterade grödor och köksträdgårdar, byggde kyrkor och skolor och försökte att upprätthålla vänskapliga relationer till indianerna. De hjälpte varandra när de var sjuka och vid födslar, dödsfall och bröllop.

År 1862 fick Charles Lowell Walker en kallelse att bosätta sig i södra Utah. Han var närvarande vid ett möte för dem som blivit kallade och han skrev: "Här lärde jag mig en princip som jag inte kommer att glömma bort i första taget. Den visade för mig att lydnad var en viktig princip i himmelen och på jorden. Här har jag nu arbetat under de senaste sju åren i hetta och kyla, i hunger och i motgång, och slutligen har jag fått ett hem och en hel del fruktträd som just börjat ge avkastning och ser vackra ut. Tja, jag

måste lämna det för att utföra min himmelske Faders vilja, som ser till deras bästa som älskar och fruktar honom. Jag ber till Gud om styrka att utföra det som krävs av mig, på ett för honom välbehagligt sätt.”¹⁰

Charles C Rich, en medlem av de tolv apostlarnas kворum, erhöll också en kallelse att kolonisera. Brigham Young kallade honom och några andra bröder att tillsammans med sina familjer bosätta sig i Bear Lake Valley, omkring 24 mil norr om Salt Lake City. Dalen låg högt över havet, var mycket kall och hade djup snö under vintern. Broder Rich hade nyligen återvänt från en mission i Europa och kände sig inte hågad att flytta med sin familj och börja om på nytt under svåra omständigheter. Men han tog emot kallelsen och i juni 1864 anlände han till Bear Lake Valley. Följande vinter var osedvanligt hård och när våren kom hade några av de andra bröderna beslutat sig för att ge sig av. Broder Rich insåg att det inte skulle vara lätt att leva i det kyliga klimatet, men han sade:

”Vi har haft många umbäranden. Det erkänner jag ... och dessa har vi tagit del av tillsammans. Och om ni vill ge er av någon annanstans så är det er rättighet, och jag vill inte beröva er den ... Men jag måste stanna här, även om jag ska stanna ensam. President Young kallade mig hit och här stannar jag kvar tills han avlöser mig och låter mig gå.” Broder Rich och hans familj stannade och blev ledare för ett blomstrande samhälle under de kommande decennierna.¹¹ Liksom tusentals andra lydde han villigt sina ledare för att hjälpa till med att bygga upp Herrens rike.

Relationer med indianerna

När kolonisterna flyttade längre ut i gränsområdena hade de ofta samröre med indianerna. Till skillnad från andra bosättare västerut lärde president Brigham Young de heliga att ge mat till sina infödda bröder och systrar och att försöka göra dem till medlemmar i kyrkan. Man prövade att missionera bland indianerna vid Fort Lemhi och i Salmon River-området i Idaho-

territoriet, och i Elk Mountain-bosättningen i övre Colorado i Utah-territoriet. President Young startade också Hjälpföreningar vars medlemmar sydde kläder till sina indianbröder och -systerar och samlade in pengar för att hjälpa till med deras uppehälle.

När Elizabeth Kane, som var hustru till Thomas L Kane, en ickemedlem och mycket god vän med de heliga, färdades genom Utah bodde hon i en uttröttad mormonkvinnas hem. Elizabeth hade inte särskilt höga tankar om kvinnan förrän hon såg hur hon behandlade indianerna. När kvinnan kallade sina gäster till kvällsmat sade hon också några ord till de indianer som väntade. Elizabeth frågade vad kvinnan hade sagt till indianerna och en son i familjen sade till henne: "Främlingarna kom först och jag har bara lagat tillräckligt med mat åt dem, men er mat håller på att kokas nu och jag meddelar er när den är klar." Elizabeth var skeptisk och frågade om hon verkligen skulle ge indianerna mat. Sonen sade till henne: "Min mamma serverar dem liksom hon serverar er, och ger dem en plats vid sitt bord." Hon bjöd dem verkligen på mat och passade upp dem medan de åt.¹²

Prästadömets och biorganisationernas funktioner organiseras

Under sina sista år förtydligade och upprättade president Young några viktiga prästadömsuppgifter. Han instruerade de tolv att hålla konferenser i varje stav. Följden blev att sju nya stavar och 140 nya församlingar bildades över hela Utah.

Stavspresidentskapens, högrådens, biskopsrådets och kvorumpresidentskapens plikter blev klart definierade, och hundratals män kallades att inneha dessa ämbeten. Han gav rådet till kyrkans medlemmar att sätta sina liv i ordning och betala tionde, fasteoffer och andra bidrag.

År 1867 utsåg profeten George Q Cannon till generalsuperintendent för Söndagsskolan, och inom några år var Söndagsskolan en permanent del av kyrkans organisation. År 1869 började president Young att ge sina döttrar formell undervisning om lämpligt uppförande. År 1870 utvidgade han dessa råd till att omfatta alla unga kvinnor genom bildandet av

”Återhållsamhetsföreningen”. Detta var inledningen till Unga kvinnors organisation. I juli 1877 reste han till Ogden, Utah, för att organisera den första Hjälpföreningen i en stav.

President Brigham Youngs död och det arv han efterlämnade

Som ledare var president Brigham Young praktisk och energisk. Han reste runt till kyrkans bosättningar för att undervisa och uppmuntra de heliga. Genom vägledning och föredöme lärde han medlemmarna att uppfylla sina kallelser i kyrkan.

I en resumé över sitt liv skrev president Young följande som svar till en tidningsredaktör i New York:

”Resultatet av mitt arbete under de sista 26 åren är kort uttryckt: Detta territoriums befolkande med omkring 100 000 sista dagars heliga, grundandet av över 200 städer, byar och samhällen bebodda av vårt folk ... och upprättandet av skolor, verkstäder, fabriker och andra inrättningar, ägnade åt att förbättra och gynna våra samhällen ...

Hela mitt liv har ägnats åt den Allsmäktiges tjänst.”¹³

I september 1876 bar president Young ett kraftfullt vittnesbörd om Frälsaren: ”Jag vittnar om att Jesus är Kristus, världens Frälsare och Återlösare. Jag har åttlytt hans ord, och förverkligat hans löfte, och den kunskap jag har om honom kan denna världens visdom varken ge eller ta bort.”¹⁴

I augusti 1877 blev president Young svårt sjuk och trots läkarnas omvårdnad avled han inom en vecka. Han var 76 år och hade varit ledare för kyrkan i 33 år. Idag minns vi honom som den dynamiske profet som vägledde det nutida Israel till dess förlovade land. Hans predikningar berörde alla livets aspekter och klargjorde att religionen är en del av vardagen. Hans insikt om nybygggarlivet och hans lyhörda ledarskap inspirerade hans folk att genomföra till synes omöjliga uppgifter, när de med himmelens välsignelser upprättade ett rike i öknen.

Tusentals heliga samlades för att bevittna när templets slutsten kom på plats i Salt Lake City, den 6 april 1892.

En period av umbäranden och prövningar

President John Taylor

Efter president Brigham Youngs död var de tolv apostlarnas kvorum, som John Taylor presiderade över, i tre år ledare för sista dagars heliga. Den 10 oktober 1880 inröstades John Taylor som president för kyrkan. President Taylor var en begåvad författare och journalist som publicerade en bok om försoningen och var redaktör för några av kyrkans viktigaste tidskrifter, bland annat Times and Seasons och Mormon. Vid många tillfällen visade han sitt mod och sin djupa hängivenhet till det återställda evangeliet, som när han frivilligt delade brödernas fängelsevistelse i Carthagefängelset, där han blev skjuten fyra gånger. Hans personliga motto "Guds rike eller ingenting" är betecknande för hans lojalitet mot Gud och kyrkan.

Missionsarbete

President Taylor var fast besluten att göra allt han kunde för att evangeliet skulle förkunnas för jordens ändar. Under generalkonferensen i oktober 1879 kallade han Moses Thatcher, kyrkans senast kallade apostel, att inleda missionsarbetet i Mexico City. Äldste Thatcher och två andra missionärer organiserade kyrkans första gren i Mexico City den 13 november 1879, med dr Plotino C Rhodacanaty som grensresident. Dr Rhodacanaty hade omvänts till evangeliet efter att ha läst en spansk broschyr om Mormons bok, och efter att ha skrivit till president Taylor och bett om ytterligare information om kyrkan.

Med en kärntrupp på tolv medlemmar och tre missionärer började det återställda evangeliet långsamt att sprida sig bland

det mexikanska folket. Den 6 april 1881 gick äldste Thatcher, Feramorz Young och en viss broder País upp på fem tusen meters höjd på Mount Popocatepetl och höll en kort invigningsceremoni. Äldste Thatcher knäböjde inför Herren och invigde landet Mexico och dess folk för att de skulle känna igen Herrens, deras sanne herdes, röst.

Äldste Thatcher återvände till Salt Lake City och rekommenderade att fler missionärer kallades att verka i Mexico. Snart verkade ett flertal unga män, bland annat Anthony W Ivins, en framtida medlem av första presidentskapet, i Mexico City. Som ett led i kyrkans ansträngningar i den mexikanska missionen publicerades år 1886 en spanskspråkig utgåva av Mormons bok. Berättelsen om Milton Trejo, som hjälpte till med översättningen av Mormons bok och annan kyrkans litteratur till spanska, visar hur Herren leder sitt verk.

Milton Trejo föddes i Spanien och växte upp utan att tillhöra någon särskild religion. Han gjorde militärtjänst på Filippinerna när han hörde talas om mormonerna i Klippiga bergen och fick en stark önskan att besöka dem. Senare blev han mycket sjuk och blev tillsagd i en dröm att han var tvungen att besöka Utah. När han återhämtat sig reste han till Salt Lake City. Han mötte Brigham Young och undersökte evangeliet. Han blev övertygad om att han funnit sanningen och blev medlem av kyrkan. Han var på mission i Mexico och var därefter förberedd, andligt och intellektuellt, att spela en viktig roll för att det spansktalande folket skulle kunna läsa Mormons bok på sitt eget språk.

President Taylor kallade också missionärer till att föra ut evangeliet till de indianer som bodde i västra Amerika. Amos Wrights ansträngningar var särskild fruktbara bland Shoshone-stammen i Wind River-reservatet i Wyoming. Efter bara några månaders arbete hade Wright döpt mer än 300 indianer, bland annat hövding Washakie. Sista dagars heliga-missionärer förde också ut evangeliet till de navajo-, pueblo- och zuniindianer som bodde i Arizona och New Mexico. Wilford Woodruff tillbringade ett år med att proselytera bland indianerna, bland annat hopi-,

apache- och zuniindianerna. Ammon M Tenney hjälpte till med att döpa mer än 100 zuniindianer.

Missionärer fortsatte också att undervisa om evangeliet i England och i Europa. År 1883 erhöll den tyskfödde Thomas Biesinger, som bodde i Lehi, Utah, en kallelse att verka i den europeiska missionen. Han och Paul Hammer skickades till Prag i Tjeckoslovakien, en del av dåvarande Österrike-Ungern. Missionärerna var enligt lag förbjudna att proselytera och därför inledde de vanliga samtal med de personer som de träffade. Dessa konversationer kom ofta in på religion. Efter att ha verkat på detta sätt i en månad blev äldste Biesinger gripen och hölls fångslad i två månader. När han frigavs fick han förmånen att döpa Antonín Just, vars anklagelse hade lett till att han blev gripen. Broder Just blev den förste sista dagars helige som bodde i Tjeckoslovakien.¹

Evangeliet predikades också i Polynesien. Två hawaiibor, äldsterna Kimo Pielo och Samuela Manoa, skickades till Samoa år 1862. De döpte omkring 50 människor och äldste Manoa bodde kvar på Samoa tillsammans med sina nyomvända vänner under de påföljande 25 åren. År 1887 erhöll Joseph H Dean från Salt Lake City, Utah, en kallelse att verka som missionär på Samoa. Äldste Manoa och hans trofasta hustru öppnade sitt hem för äldste Dean och hans hustru Florence, de första sista dagars heliga utanför Samoa som de hade träffat på mer än två decennier. Äldste Dean döpte snart 14 människor in i kyrkan och ungefär en månad senare höll han sin första predikan på det samoanska språket.² Sålunda inleddes på nytt missionsarbetet på ön.

Med början 1866, för att förhindra att spetälskan spreds, förflyttade regeringstjänstemän på Hawaii de människor som led av sjukdomen till halvön Kalaupapa på ön Molokai. År 1873 blev Jonathan och Kitty Napela, som var sista dagars heliga, förvisade dit. Endast Kitty led av sjukdomen, men Jonathan, som hade beseglats till henne i Salt Lake Endowment House, ville inte lämna henne ensam. Jonathan drabbades senare av sjukdomen

och när han nio år senare fick besök av en god vän gick han knappast att känna igen. Under en tid presiderade han över de heliga på halvön, som år 1900 till antalet översteg tvåhundra. Kyrkans ledare glömde inte bort de trofasta medlemmar som led av denna färande sjukdom och besökte ofta grenen för att se till deras andliga behov.³

Jubileumskonferensen

Den 6 april 1880 firade kyrkans medlemmar femtioårsdagen av kyrkans organiserande. De kallade det ett jubelår, liksom de forntida israeliterna hade kallat vart femtionde år. President Taylor efterskänkte många av de behövande medlemmarnas skulder till kyrkan. Kyrkan bidrog också med 300 kor och 2.000 får som skulle delas ut till dess "förtjänstfulla fattiga"⁴. Kyrkans hjälpföreningssystrar donerade nästan 35.000 skäppor vete till de behövande. President Taylor vädjade också till kyrkans medlemmar att efterskänka personliga skulder, särskilt för dem som hade det svårt. "Det är jubileumsdags!" förkunnade han.⁵ De sista dagars heliga upplevde i rikt mått en anda av förlåtelse och glädje.

Den sista dagen av jubileumskonferensen i april 1880 var mycket rörande. Elva av de tolv apostlarna bar vittnesbörd på den avslutande sessionen. Orson Pratt, en av de ursprungliga medlemmarna av de tolv apostlarnas kvorum, talade om det tillfälle när hela kyrkan hade kommit samman i Peter Whitmers d ä hem i Fayette, New York. Han erinrade om prövningarna, insamlingarna, förföljelserna och de sista dagars heligas lidanden, och kände sig tacksam över att han fortfarande "räknades bland detta folk". Sedan bar han vittnesbörd "om det stora verk som Herren vår Gud utfört under de gångna femtio åren".⁶ Äldste Pratt hade bara några få månader kvar att leva och han kände glädje över att ha härdat ut till slutet som trofast sista dagars helig.

Två år före jubileumsfirandet hade president John Taylor godkänt upprättandet av en organisation som förmedlade

undervisning till barnen. Denna första Primärförening hade möte i Farmington, Utah, omkring två och en halv mil norr om Salt Lake City, och i mitten av 1880-talet fanns det en Primärförening organiserad i nästan samtliga bosättningar med sista dagars heliga. Primärföreningen har nu vuxit till att omfatta miljontals barn över hela världen som varje vecka har förmånen att ta del av undervisning i evangeliet, musik och kamratskap.

Förföljelserna fortsätter

Under sitt arbete med bibelöversättningen i början av 1830-talet blev profeten Joseph Smith bekymrad över att Abraham, Jakob, David och andra ledare i Gamla testamentet hade mer än en hustru. Profeten bad om insikt och fick veta att vid särskilda tidpunkter, av speciella anledningar, och i efterlevnad till gudomligt givna lagar, var månggifte godkänt och anbefallt av Gud. Joseph Smith fick också veta att med gudomligt godkännande skulle somliga sista dagars heliga snart utväljas med prästadörets myndighet till att gifta sig med mer än en hustru. Ett antal sista dagars heliga utövade månggifte i Nauvoo, men ett offentligt tillkännagivande av denna lära och sedvänja gjordes inte förrän i augusti 1852 på generalkonferensen i Salt Lake City. Vid denna konferens tillkännagav äldste Orson Pratt, på uppdrag av president Brigham Young, att bruket att låta en man ha mer än en hustru var en del av Herrens upprättelse av allting (se Apg 3:19-21).

Många av Amerikas religiösa och politiska ledare blev mycket upprörda när de fick veta att de sista dagars heliga som bodde i Utah uppmuntrade ett äktenskapssystem som de betraktade som omoraliskt och okristligt. Ett stort politiskt korståg sattes igång mot kyrkan och dess medlemmar. Förenta Staternas kongress stiftade en lag som begränsade de sista dagars heligas frihet och som var till ekonomisk skada för kyrkan. Denna lag ledde slutligen till att regeringstjänstemän grep och fängslade de män som hade mer än en hustru och de fråntogs sin rösträtt, rätten till privatlivets helgd i hemmet och åtnjutandet av andra

medborgerliga rättigheter. Hundratals trofasta sista dagars heliga män, och några kvinnor, satt under en tid i fångelser belägna i Utah, Idaho, Arizona, Nebraska, Michigan och South Dakota.

Förföljelserna intensifierades också för de många som hade accepterat kallelser att predika evangeliet, särskilt i södra Förenta Staterna. I juli 1878 blev till exempel äldste Joseph Standing brutalt mördad när han ägnade sig åt missionsarbete i närheten av Rome, Georgia. Hans missionsärskamrat, den framtida aposteln Rudger Clawson, undkom med knapp nöd att bli dödad. De heliga i Salt Lake City blev starkt påverkade av nyheten om mordet på äldste Standing, och tusentals människor var närvarande vid hans begravning i tabernaklet i Salt Lake City.

Äldsterna John Gibbs, William Berry, William Jones och Henry Thompson, reste runt i en stor del av Tennessee i ett försök att ändra allmänhetens uppfattning om kyrkan. En sabbatsmorgon i augusti 1844 vilade de upp sig i James Condors hem i närheten av Cane Creek i Tennessee. När äldste Gibbs studerade skrifterna för att hitta ett ämne till sitt nästa tal, störtade en pöbelhop ut från skogen och började skjuta. Äldste Gibbs och äldste Berry dödades. Äldste Gibbs, som var lärare, efterlämnade hustru och tre barn som närmast sörjande. Syster Gibbs förblev änka i 43 år och utbildade sig till barnmorska för att försörja sina barn. Hon stod fast vid evangeliet fram till sin död och såg fram emot en glädjefylld återförening med sin make. Brigham Henry Roberts, som var tillförordnad missionspresident vid tiden för mordet, riskerade livet genom att förklädd gräva upp Gibbs och Berrys kroppar. Han återförde kropparna till Utah, där många församlingar höll minnesgudstjänster för att hedra de två äldsterna.

Missionärer i andra områden blev slagna tills blodet rann utmed ryggen på dem, och många bar ärren efter dessa slag ända till graven. Under denna tid var det inte lätt att vara medlem i kyrkan.

Många av kyrkans ledare höll sig gömda för att undvika att bli gripna av federala ämbetsmän som sökte efter män med fler än en hustru. Familjer fruktade nattliga intrång av dessa ämbetsmän.

President George Q Cannon, Lorenzo Snow, Rudger Clawson, Brigham Henry Roberts, George Reynolds och många andra sattes i fängelse, där de fördrev tiden med att skriva böcker, undervisa och skriva brev till sina familjer. President John Taylor tvangs leva i exil i Kaysville, Utah, omkring 3 mil norr om Salt Lake City, där han avled den 25 juli 1887. Han var en man fylld av tro och mod, som hade helgat sitt liv åt sitt vittnesbörd om Jesus Kristus och åt att upprätta Guds rike på jorden.

President Wilford Woodruff

Wilford Woodruff var en av kyrkans mest framgångsrika missionärer och dessutom känd för sin profetiska insikt och sin lojalitet mot kyrkan. Han förde noggranna dagboksanteckningar, vilka bidragit med mycket information om kyrkans tidiga historia. Han verkade som president för de tolv apostlarnas kvorum när John Taylor avled, och nästan två år senare inröstades han som president för kyrkan.

Under hans ämbets tid intensifierades det politiska korståget mot sista dagars heliga, men kyrkan gick framåt. Tempel var i verksamhet i tre städer i Utah — S:t George, Logan och Manti — och Salt Lake-templet var nästan färdigbyggt. Dessa Herrens hus gjorde det möjligt för tusentals heliga att erhålla sina begåvningar och utföra förordningsarbete för sina döda släktingar. President Woodruff hade ett livslångt intresse för templet och släktforskningen. Vid många tillfällen förmanade han de heliga att utföra förordningar i templet för sina döda anförvanter.

Följande händelse framhåller betydelsen av det arbete som de heliga utförde för sina döda. I maj 1884 undertecknade biskop Henry Ballard, i Logans andra församling, tempelrekommendationer i sitt hem. Henrys nioåriga dotter, som pratade med vänner på trottoaren i närheten av sitt hem, såg två äldre män närma sig. De kallade på henne, gav henne en tidning och sade åt henne att lämna den till sin far.

Flickan gjorde som hon blivit tillsagd. Biskop Ballard såg att tidningen, *Newbury Weekly News*, var utgiven i England, och att

den innehöll namnen på över 60 personer i hans egen och hans fars bekantskapskrets, tillsammans med genealogisk information. Denna tidning, daterad den 15 maj 1884, hade han fått bara tre dagar efter dess tryckning. I en tid där det ännu var lång tid kvar till flygtransporter, när det tog posten flera veckor att komma från England till västra Amerika, var detta ett underverk.

Nästa dag tog biskop Ballard med sig tidningen till templet och berättade hur han fått den för Marriner W Merrill, tempelpresidenten. President Merrill förkunnade: "Broder Ballard, någon på den andra sidan är mycket mån om att få sitt arbete utfört och visste att du skulle göra det om du fick denna tidning i din hand." Tidningen finns bevarad i kyrkans historiska arkiv i Salt Lake City, Utah.

Trots förföljelsen uppmuntrade kyrkans ledare fortfarande kolonisering av obebodda områden i västra Amerika. Med början 1885 bosatte sig många sista dagars heliga-familjer i Sonora och Chihuahua, Mexico, där de grundade städer som Colonia Juárez och Colonia Díaz. Andra områden i norra Mexico fick också ta emot immigrerande medlemmar.

Kyrkans medlemmar försökte dessutom hitta platser norrut mot Canada som var möjliga att kolonisera. Charles O Card, som verkade som president för Cache Valley stav, grundade ett sista dagars heliga-samhälle i södra Alberta år 1886. Under vintern 1888 bodde över 100 sista dagars heliga i västra Canada, och fler anlände under 1890-talet, och bidrog med den arbetskraft som var nödvändig för att bygga ett bevattningssystem och en järnväg. Många av kyrkans ledare växte upp i Alberta.

Manifestet

När 1880-talet närmade sig sitt slut antog Förenta Staternas regering ytterligare lagar som fråntog dem som praktiserade månggifte rätten att rösta och verka i juryer, och kraftigt begränsade den egendom som kyrkan fick inneha. Sista dagars heliga-familjer fick utstå lidanden eftersom allt fler fäder fick gå under jorden. President Woodruff vädjade till Herren om

vägledning. På kvällen den 23 september 1890 skrev profeten under inspiration ner manifestet, ett dokument som satte punkt för månggiftet för kyrkans medlemmar. Herren visade president Woodruff i en syn att om inte månggiftet upphörde skulle Förenta Staternas regering överta templen och sålunda göra slut på arbetet för de levande och döda.

Den 24 september 1890 stöddes manifestet av första presidentskapet och de tolv apostlarnas kворum. De heliga godkände det på generalkonferensen i oktober 1890. I dag ingår detta dokument som officiellt tillkännagivande 1 i Läran och förbunden.

Efter kyrkans åtgärd utfärdade federala ämbetsmän amnesti för de sista dagars heliga män som dömts för att ha brutit mot antipolygamilagarna och en stor del av förföljelserna upphörde. Men, som president Woodruff förklarade: "Jag skulle hellre ha släppt taget om alla våra tempel. Jag skulle hellre ha gått i fängelse, och låtit varje annan man göra det, om inte himmelens Gud hade befallt mig att göra det som jag gjorde. Och när tiden var inne framstod allt tydligt för mig. Jag gick inför Herren och skrev ner vad Herren befallde mig att skriva ner" (utdrag ur tre tal av president Wilford Woodruff om manifestet", ingår numera efter Officiellt tillkännagivande — 1). Gud, inte Förenta Staternas kongress, låg bakom månggiftets officiella upphörande.

Genealogiska föreningen

Långt innan de sista dagars heliga grundade en genealogisk förening hade kyrkans medlemmar samlat uppteckningar om sina döda anförvantes liv. Wilford Woodruff, Orson Pratt och Heber J Grant var bland dem som sökte upp namnen på tusentals döda släktingar vilka de utförde templets förordningar för. År 1894 anbefallde första presidentskapet organiserandet av en genealogisk förening med äldste Franklin D Richards som dess förste ledare. Ett bibliotek upprättades, och representanter från föreningen sökte i hela världen efter namn på människor som templets förordningar kunde utföras för. Denna förening ledde fram till att kyrkans genealogiska avdelning bildades.

Under generalkonferensen i april 1894 tillkännagav president Woodruff att han fått en uppenbarelse om släktforskningsarbetet. Han förkunnade att det var Guds önskan att de sista dagars heliga "spårar sina släktlängder så långt tillbaks de kan, och att de beseglas till sina fäder och mödrar. Låt barnen beseglas till sina föräldrar och låt denna kedja sträcka sig bakåt så långt det går ... Detta är Herrens vilja till sitt folk", sade han, "och när ni begrundar det tror jag att ni kommer att finna att det är sant".⁸ De sista dagars heliga uppmuntras fortfarande att söka efter uppteckningar om sin döda förfäder och utföra templets förordningar för dem.

Från 1885 till 1900 utförde många av kyrkans medlemmar släktforskningsmissioner. De inbjöds till Salt Lake City för att få en välsignelse av en generalauktoritet inför sin mission. De erhöll också ett missionärskort och ett brev med en kallelse. De besökte släktingar, skrev upp namn från gravstenar, studerade kyrkoböcker och familjebiblar och återvände hem med värdefull information som möjliggjorde utförandet av tempeltjänst. Många missionärer berättade om andliga upplevelser som gav dem den fasta förvisningen om att Herren var med dem och ofta vägledde dem till en viktig källa eller släkting.⁹

Invigningen av Salt Lake-templet

President Wilford Woodruff helgade en stor del av sitt liv åt tempeltjänsten. Han var den förste presidenten för templet i S:t George, och han invigde templet i Manti. Nu, fyrtio år efter det att hörnstenen till Salt Lake-templet hade lagts, såg president Woodruff med stor förväntan fram emot invigningen av denna milstolpe inom tempelbyggandet. Invigningsmöten hölls från den 6 april till 18 maj 1893, och omkring 75.000 människor var närvarande.¹⁰

Efter det inledande invigningsmötet den 6 april skrev president Woodruff i sin dagbok: "Guds ande och kraft vilade på oss. Profetians och uppenbarelsens anda var med oss, folkets hjärtan vidrördes och många ting uppenbarades för oss."¹¹

Somliga sista dagars heliga såg änglar, medan andra såg tidigare presidenter och andra avlidna ledare för kyrkan.¹²

När president Woodruff firade sin nittioårsdag fylldes tabernaklet på tempelområdet med tusentals söndagsskolebarn som skulle fira honom. Han var djupt rörd och med stor känsla berättade han för den unga församlingen om att han som tioåring hade besökt en protestantisk söndagsskola och läst om apostlar och profeter. När han återvände hem hade han bett om att få leva tillräckligt länge för att få se apostlar och profeter ännu en gång på jorden. Nu befann han sig i närvaro av män som var både apostlar och profeter. Hans böner hade besvarats många gånger om.¹³

Ett år senare, den 2 september 1898, avled president Woodruff under ett besök i San Francisco.

President Lorenzo Snow och tiondet

Efter president Woodruffs död blev Lorenzo Snow, president för de tolv kvorum, president för kyrkan. Han var en klok och kärleksfull ledare som var väl förberedd för sin uppgift. Han hade känt och undervisats av samtliga föregående profeter i de sista dagarna. I november 1900 berättade han för de heliga som var församlade i tabernaklet att han ofta besökt profeten Joseph Smith och hans familj, ätit vid hans bord och haft enskilda samtal med honom. Han visste att Joseph var en Guds profet, eftersom Herren hade visat honom denna sanning "på ett mycket klart och fullständigt sätt".¹⁴

Under president Snows ämbetsperiod ställdes kyrkan inför allvarliga ekonomiska svårigheter, orsakade av den federala regeringens lagstiftning mot månggifte. President Snow begrundade och bad om vägledning om hur kyrkan skulle kunna bli fri från sin försvagande skuld. Efter generalkonferensen i april 1899 kände han sig inspirerad att besöka S:t George, Utah. Medan han talade vid ett möte där gjorde han ett kort uppehåll, och när han fortsatte, förkunnade han att han erhållit en uppenbarelse. Kyrkans folk hade försummat tiondelagen, och Herren hade sagt

till honom att om kyrkans medlemmar mera trofast betalade ett fullt tionde skulle välsignelser utgjutas över dem.

Profeten talade om tiondets betydelse inför församlingar över hela Utah. De heliga följde hans råd och det året betalade de dubbelt så mycket tionde som föregående år. År 1907 ägde kyrkan tillräckligt med medel för att betala alla sina fordringsägare och bli skuldfri.

År 1898, vid en mottagning för Unga kvinnors generalkommitté, tillkännagav president George Q Cannon att första presidentskapet hade beslutat att "kalla några av våra kloka kvinnor att gå på mission".¹⁵ Före denna tidpunkt hade en del systrar åtföljt sin män på missionsfältet, men detta var första gången som kyrkan officiellt kallade och avskilde systrar som missionärsambassadörer för Herren Jesus Kristus. Även om systrarna inte är förpliktade att verka som missionärer, har tusentals systrar under de senaste decennierna utnyttjat denna förmån att trofast tjäna Herren som heltidsmissionärer.

President Lorenzo Snow ledde kyrkan in i det tjugonde århundradet. När det nya seklet randades hade kyrkan 43 stavar, 20 missioner och 967 församlingar och grenar. Det fanns 283.765 medlemmar, varav de flesta bodde i Klippiga bergen i Förenta Staterna. Fyra tempel var i verksamhet, och Juvenile Instructor, Improvement Era och Young Women's Journal innehöll artiklar om kyrkan för sina medlemmar. Rykten cirkulerade att åtminstone en ny mission skulle öppnas, och de sista dagars heliga kunde knappast föreställa sig vad de nästföljande hundra åren skulle föra med sig. Ändå var de övertygade om att profetiorna om kyrkans framtid skulle uppfyllas.

Kyrkan expanderar

Från 1901 till 1970 presiderade fyra profeter över en expanderande kyrka — Joseph F Smith, Heber J Grant, George Albert Smith och David O McKay. Dessa presidenter bevittnade övergången från transport med häst och vagn till raketfärder till yttre rymden. Två världskrig och en global depression prövade de heliga. Under denna period byggdes nio tempel. År 1901 fanns det omkring 300.000 medlemmar i 50 stavar, och år 1970 fanns det i kyrkan över 2.800.000 medlemmar indelade i 500 stavar över hela världen.

President Joseph F Smith

År 1838, mitt under de värsta förföljelserna i Missouri, föddes Joseph F Smith i ett litet skjul i närheten av tempelplatsen i Far West. Vid tidpunkten för Josephs födelse var hans far, Hyrum Smith, fängslad i Richmond, Missouri, och hans mor, Mary Fielding Smith, var lämnad ensam att ta hand om sina barn.

Den unge Joseph flyttade med sin familj från Missouri till Nauvoo, Illinois, där en händelse inträffade som han skulle komma att minnas under resten av sitt liv — mordet på hans far och farbror i Carthagefängelset. Joseph glömde aldrig när han såg sin far för sista gången, när han på hästryggen på väg till Carthage lyfte upp sin son, kysste honom och satte ner honom. Han kunde inte heller glömma den fruktansvärda känslan när en granne knackade på fönstret mitt i natten för att berätta för hans mor att Hyrum hade dödats. Åsynen av hans far och farbror som låg i sina kistor i Mansion House i Nauvoo förbleknade aldrig i hans minne.

Pojken Joseph blev nästan man över en natt. När Mary Fielding Smith och hennes familj förenade sig med uttåget från Nauvoo var den sjuårige Joseph kusk på en av hennes vagnar. Joseph var 13 när hans mor dog och lämnade honom föräldralös, och innan han fyllt 16 åkte han iväg på mission till Sandwichöarna (nuvarande Hawaii). Inom tre månader efter ankomsten till Honolulu talade han det inhemska modersmålet flytande, en andlig gåva som förlänats honom av äldste Parley P Pratt och Orson Hyde i de tolv, vilka avskilde honom. När han var 21 gav han sig iväg på en annan mission, denna gång i tre år på de brittiska öarna.

Joseph var endast 28 år när president Brigham Young kände sig manad att ordinera honom till apostel. Under de därpå följande åren verkade han som rådgivare till fyra presidenter i kyrkan. När Lorenzo Snow avled i oktober 1901 blev Joseph F Smith kyrkans sjätte president. Han var väl känd för sin förmåga att utveckla och försvara evangeliets sanningar. Hans predikningar och skrifter sammanställdes till en bok med titeln Evangeliets lära, vilken har blivit en av kyrkans viktigaste doktrinära texter.

Under det tjugonde århundradets inledande decennier gick kyrkan framåt på flera viktiga sätt. Med den fortsatta betoningen på tiondelagen och de heligas trofasta gensvar kunde kyrkan betala av alla sina skulder. En period av framgång följde vilken gjorde det möjligt för kyrkan att bygga tempel, kapell och besökscentra, och att köpa upp kyrkans historiska platser. Kyrkan byggde också den administrationsbyggnad i Salt Lake City som fortfarande fungerar som huvudkontor.

President Smith insåg behovet av tempel över hela världen. Vid en konferens i Bern, Schweiz, år 1906, sträckte han ut sin hand och förkunnade: "Tiden kommer när detta land ska vara fullt med tempel dit ni kan resa för att återlösa era döda."¹ De sista dagars heligas första tempel i Europa, templet i Schweiz, invigdes nästan en halvt sekel senare i en förort till den stad där president Smith hade uttalat sin profetia. President Smith invigde

markområden för ett tempel i Cardston, Alberta, Canada, år 1913 och för ett tempel på Hawaii år 1915.

Från och med 1900-talets början uppmuntrade kyrkans ledare de heliga att stanna kvar i sina egna länder istället för att samlas i Utah. År 1911 gjorde Joseph F Smith och hans rådgivare i första presidentskapet detta uttalande: "Det är önskvärt att vårt folk stannar kvar i sina egna länder och bildar stadigvarande församlingar som hjälper till med proselyteringsarbetet."²

Sex veckor före sin död erhöll president Smith en viktig uppenbarelse om de dödas återlösning. I en syn såg han Frälsarens verksamhet i andevärlden och fick veta att trofasta heliga har möjlighet att fortsätta undervisa om evangeliet i andevärlden. Uppenbarelsen tillfogades Den kostbara pärlan år 1976 och år 1979 överfördes den till Läran och förbunden som kapitel 138.

President Heber J Grant

Strax före sin död i november 1918 fattade president Joseph F Smith handen på Heber J Grant, som då var president för de tolv, och sade: "Herren välsigne dig, min pojke, Herren välsigne dig, du har ett stort ansvar. Kom alltid ihåg att detta är Herrens verk, och inte människans. Herren är större än någon människa. Han vet vem han vill ska leda hans kyrka, och han gör aldrig några misstag."³ Heber J Grant blev kyrkans sjunde president vid 62 års ålder, efter att ha verkat som apostel sedan 1882.

Som ung man och under hela sitt liv visade Heber en osedvanlig beslutsamhet när det gällde att uppnå sina mål. Som enda barn uppfostrad av en mor som var änka blev han något beskyddad från andra pojkars aktiviteter i motsvarande ålder. När han försökte komma med i ett basebollag blev han retad för sin klumpighet och bristande skicklighet och fick inte vara med i laget. I stället för att bli nedslagen tillbringade han många timmar med att intensivt träna på att kasta boll, och slutligen blev han medlem av ett annat lag som vann flera lokala mästerskap.

Som barn ville han bli bokhållare när han fick veta att det skulle ge mycket mera betalt än hans arbete som skoputsare. På

Kyrkan upprättade välfärdsfarmer för att hjälpa behövande med mat. Kyrkans medlemmar bidrog med arbete, vilket illustreras av dessa heliga som arbetade på en sockerbetsfarm år 1933.

den tiden krävdes det en god handstil för att vara bokhållare, men hans handstil var så dålig att två av hans vänner sade att den liknade kråkfötter. Ännu en gång blev han inte nedslagen utan tillbringade många timmar med att lära sig skriva. Han blev välkänd för sin förmåga att skriva vackert, och undervisade så småningom i skrivkonst vid universitetet, och han blev ofta ombedd att skriva viktiga dokument. Han var ett stort föredöme för många människor som såg hans beslutsamhet att göra sitt bästa för att tjäna Herren och sina medmänniskor.

President Grant var en klok och framgångsrik affärsman vars färdigheter hjälpte honom att leda kyrkan genom en världsomfattande ekonomisk depression och de personliga problem som blev följderna därav. Han trodde fullt och fast på oberoendets princip och förtröstan på Herren och sitt eget hårda

arbete, inte på regeringen. Han välsignade många behövande människor med de pengar han förtjänade.

På 1930-talet kämpade de heliga, liksom många andra människor i världen, med arbetslöshet och fattigdom under den stora depressionen. Som en följd av en uppenbarelse från Herren år 1936 upprättade president Grant kyrkans välfärdsprogram för att hjälpa de behövande och för att hjälpa alla medlemmar att bli oberoende. Första presidentskapet sade om detta program: "Vårt primära ändamål var att, så långt det är möjligt, upprätta ett system under vilket lättjans förbannelse skulle krossas, det onda som följer av allmosor avlägsnas och oberoende, flit, sparsamhet och självrespekt återigen upprättas och få en plats bland vårt folk. Kyrkans mål är att hjälpa människorna att hjälpa sig själva. Arbetet måste återigen få en framträdande plats som den förhärskande principen i kyrkans medlemmars liv."⁴

President J Reuben Clark jr, som verkade som rådgivare i första presidentskapet under 28 år, framhöll: "Det verkligt långsiktiga syftet med välfärdsplanen är att bygga upp karaktären hos kyrkans medlemmar, givare och tagare, befria allt det bästa inom dem, och få andens dolda rikedom att blomstra."⁵

En allmän välfärdskommitté upprättades år 1936 med överinseende över kyrkans välfärdsarbete. Harold B Lee, president för Pioneers stav, utsågs till kommitténs verkställande chef. Senare utvecklades Deseret Industries butiker för att hjälpa arbetslösa och handikappade, och lantbruk och produktionsprojekt skapades för att hjälpa de behövande. Välfärdsprogrammet fortsätter att vara till välsignelse för tusentals människor idag, både behövande medlemmar i kyrkan och andra som är utblottade över hela världen.⁶

Medan missionsarbetet fortsatte i allt snabbare takt var president Grant förmedlande länk vid en mycket ovanlig omvändelse. När Vincenzo di Francesca, en italiensk präst, gick på en gata i New York City på väg mot sin kyrka såg han en bok utan omslag ligga i en tunna fylld med aska. Han plockade upp boken, vände på sidorna, och såg för första gången namnen

Nephi, Mosiah, Alma och Moroni. Han kände sig manad att läsa boken även om han inte kände till namnet på den eller dess ursprung, och fråga Herren om den var sann. När han gjorde det sade han att "en lyckokänsla, som om jag hade funnit något värdefullt och extraordinärt, vederkvickte min själ och ingav mig en glädje som mänskligt språk inte kan finna ord att beskriva." Han började att predika bokens principer för sin kyrkas medlemmar. Hans ledare i kyrkan tillrättavisade honom för detta och till och med uppmanade honom att bränna boken, vilket han vägrade att göra.

Senare återvände han till Italien där han år 1930 fick veta att boken utgivits av Jesu Kristi Kyrka av Sista Dagars Heliga. Han skrev ett brev till kyrkan i Utah vilket vidarebefordrades till president Grant. President Grant skickade ett exemplar av Mormons bok på italienska och överlämnade hans namn till presidenten för europeiska missionen. Krigets svårigheter hindrade Vincenzo från att bli döpt under många år, men slutligen, den 18 januari 1951, kunde han bli medlem i kyrkan som den förste personen som döptes på ön Sicilien. Fem år senare erhöll han sin begåvning i templet i Schweiz.⁷

Den 6 maj 1922 invigde president Grant kyrkans första radiostation. Två år senare började stationen sända från generalkonferensen, vilket gav många fler av kyrkans medlemmar möjlighet att lyssna till generalauktoriteternas budskap. Inte långt därefter, i juli 1929, gick det första programmet av Music and the Spoken Word med tabernakelkören ut via etern. Det skulle komma att sändas varje vecka med inspirerande musik och ett muntligt budskap. Detta program har fortsatt sina sändningar varje vecka och pågår än.

President Grant avled den 14 maj 1945. Hans 27 år som president för kyrkan överträffas i längd endast av Brigham Young.

President George Albert Smith

George Albert Smith efterträdde Heber J Grant som kyrkans president. President Smith, vars liv exemplifierade den glädje

som ligger i att efterleva evangeliet, vittnade: "Varje lycka och glädje värd namnet har varit en följd av åttlydnad till Guds bud och iakttagande av hans råd och förmaningar."⁸

Åttlydnad till Guds befallningar och kyrkans ledares råd hade varit ett rättfärdigt mönster i president Smiths familj i generationer. Sitt namn fick han efter sin farfar, George A Smith, som var kusin till profeten Joseph och rådgivare till president Brigham Young. George Alberts far, John Henry Smith, verkade i första presidentskapet under Joseph F Smith. Vid 33 års ålder kallades George Albert Smith till de tolv kvorum. Från 1903 till 1910 verkade John Henry och George Albert tillsammans inom de tolv kvorum, vilket var enda gången i denna tidsutdelning som far och son samarbetade i detta kvorum.

De 42 år som George Albert Smith verkade i de tolv kvorum var fyllda av upphöjt tjänande, trots perioder av dålig hälsa. Hans ögon skadades av solen under hans tid som inspektör för järnvägen i södra Utah, och operationen som skulle återställa hans syn misslyckades. Utökade krav och fordringar på hans tid försvagade hans bräckliga kropp och år 1909 kollapsade han av utmattnings. Läkarens ordination om total vila undergrävde hans självförtroende, skapade känslor av misslyckande och förvärrade hans oro.

Under denna svåra tid hade George en dröm i vilken han såg en vacker skog i närheten av en sjö. När han vandrat en bit in i skogen kände han igen sin älskade farfar, George A Smith, som kom emot honom. George skyndade sig framåt, men när hans farfar närmade sig stannade han till och sade: "Jag skulle vilja veta vad du har gjort med mitt namn." Ett livspanorama passerade revy genom Georges sinne och han svarade ödmjukt: "Jag har aldrig gjort någonting med ditt namn som du behöver skämmas för." Denna dröm gav George förnyad andlig och fysisk kraft och han kunde strax återvända till sitt arbete. Senare beskrev han ofta händelsen som en viktig vändpunkt i hans liv.⁹

Under president George Albert Smiths ämbetsperiod, som varade från 1945 till 1951, nådde antalet medlemmar i kyrkan upp till en

miljon, templet i Idaho Falls invigdes och missionsarbetet återupptogs efter andra världskriget.

Dessutom vidtogs åtgärder för att hjälpa de europeiska heliga som hade utblottats som en följd av kriget. Kyrkans medlemmar i Förenta Staterna uppmuntrades att bidra med kläder och andra varor. President Smith sammanträffade med Harry S Truman, Förenta Staternas president, för att få tillstånd att sända den insamlade maten, kläderna och sängkläderna till Europa. President Smith beskrev mötet på följande sätt:

President Truman sade: "Varför vill ni skeppa över det dit? Deras pengar är inte värda någonting."

Jag sade: 'Vi vill inte ha deras pengar.' Han tittade på mig och sade: 'Ni menar inte att ni ska ge det till dem?'

Jag sade: 'Naturligtvis vill vi ge det till dem. De är våra bröder och systrar och de befinner sig i nöd. Gud har välsignat oss med ett överskott och om vi får hjälp av regeringen skulle vi med glädje skicka över det.'

Han sade: 'Ni är på rätt spår', och tillade, 'vi är glada om vi kan hjälpa er på något sätt.'¹⁰

Medan donationerna sorterades och paketerades i Utah för att skeppas över havet kom president Smith för att bevittna förberedelserna. Tårarna rann ner för hans kinder när han såg den stora mängd artiklar som man så generöst hade bidragit med. Efter några minuter tog han av sig sin nya ytterrock och sade: "Var snäll och skicka med den här." Även om flera människor som stod i hans närhet sade att han behövde sin ytterrock denna kalla, vintriga dag, insisterade han på att den skulle skickas iväg.¹¹

Äldste Ezra Taft Benson i de tolv kvorum fick i uppgift att återigen öppna missionerna i Europa, se till att välfärdsförnödenheterna delades ut, och att de heligas andliga behov tillgodosågs. Ett av äldste Bensons första besök var till en konferens för de heliga i Karlsruhe, en tysk stad vid floden Rhen. Äldste Benson sade om denna upplevelse:

"Slutligen hittade vi fram till mötesplatsen, en delvis utbombad byggnad mitt inne i ett kvarter. De heliga hade haft

President Cornelius Zappey och missionärer i den nederländska missionen tar hand om välfärdspotatis till tyska heliga, år 1947

möte i ungefär två timmar och väntade på oss. De hoppades att vi skulle komma dit eftersom ryktet hade nått dem att vi kanske skulle besöka konferensen. Och för första gången i mitt liv såg jag då nästan en hel församling i tårar när vi gick upp på förhöjningen, och när de till sist insåg, efter sex eller sju långa år, att representanter från Sion, som de uttryckte det, slutligen hade återvänt till dem ... När jag tittade in i deras uppåtvända ansikten, bleka, tunna — många av de heliga var klädda i trasor, några var barfota — kunde jag se trons ljus i deras ögon när de bar vittne om gudomligheten i detta stora verk i de sista dagarna, och uttryckte sin tacksamhet för Herrens välsignelser.”¹²

En av äldste Bensons många ansvarsuppgifter var att överinse utdelandet av 127 järnvägsvagnar med mat, kläder, sängkläder och medicin över hela Europa. Åratal senare när president Thomas S Monson invigde ett nytt kapell i Zwickau, Tyskland, kom en äldre broder fram med tårar i ögonen och bad om en hälsning till president Ezra Taft Benson. Han sade att ”han skulle

säga till honom att han räddade livet på mig och många andra bröder och systrar i mitt hemland, tack vare den mat och de kläder som han förde med sig från kyrkans medlemmar i Amerika.”¹³

De heliga i Holland fick tillfälle att kristuslikt tjäna de svältande heliga i Tyskland. De holländska medlemmarna hade lidit mycket under kriget och därefter hade de fått välfärdshjälp från kyrkans medlemmar i Förenta Staterna. På våren 1947 blev de ombedda att själva inleda ett välfärdsprojekt, vilket de gjorde med entusiasm. De planterade huvudsakligen potatis och förväntade sig en riklig skörd.

Vid denna tidpunkt kom president Walter Stover från östtyska missionen till Holland och, med tårar i ögonen, berättade han om den hunger och ödeläggelse som kyrkans medlemmar i Tyskland hade drabbats av. President Cornelius Zappey, presidenten för den nederländska missionen, frågade sina medlemmar om de kunde ge sin växande potatis till de tyska medlemmarna, som hade varit deras fiender under kriget. Medlemmarna samtyckte villigt och började bevaka sina potatisskördar med större intresse. Skörden blev mycket större än någon hade förväntat sig och de holländska heliga kunde skicka 75 ton potatis till sina bröder och systrar i Tyskland. Ett år senare sände de holländska heliga 90 ton potatis och 9 ton sill till de heliga i Tyskland.¹⁴

Den kristuslika kärlek som dessa heliga visade var typisk för president George Albert Smith, som i hög grad utstrålade Kristi kärlek. Han sade: ”Jag kan säga till er, mina bröder och systrar, att de lyckligaste människorna i världen är de som älskar sin nästa som sig själva och visar sin tacksamhet för Guds välsignelser genom det sätt varpå de lever.”¹⁵

President David O McKay

David O McKay var rådgivare till president George Albert Smith i första presidentskapet. På våren 1951, när det verkade som om president Smiths hälsa hade blivit något bättre, beslutade sig president McKay och hans hustru, Emma Rae, att lämna Salt Lake

*President David O McKay som ung pojke tillsammans med sin familj.
David sitter i sin fars knä.*

City för att åka på en uppskjuten semesterresa till Kalifornien. De stannade till i S:t George, Utah, för att övernatta där. När president McKay vaknade upp tidigt nästa morgon fick han en bestämd känsla av att han borde återvända till kyrkans huvudkontor. Bara några dagar efter hans ankomst till Salt Lake City drabbades president Smith av ett slaganfall som ledde till hans död den 4 april 1951. David O McKay blev därefter kyrkans nionde president.

President McKay hade förberetts väl för att leda kyrkan. Som ett barn på åtta år fick han påta sig en mans ansvar i huset när hans far kallades på mission till de brittiska öarna. Två av hans äldre systrar hade nyligen avlidit, hans mor väntade ännu ett barn och hans far tyckte att ansvaret för gården var för stort att läggas på Davids mor. Under dessa omständigheter sade broder McKay till sin hustru: "Naturligtvis är det omöjligt för mig att ge mig iväg." Syster McKay tittade på honom och sade: "Naturligtvis måste du acceptera det, du behöver inte oroa dig för mig. David O och jag kommer att sköta det här fint!"¹⁶ Föräldrarnas tro och hängivenhet inpräntade i den unge David en

önskan att tjäna Herren under hela sitt liv. Han kallades till de tolv råden år 1906 vid 32 års ålder, och han verkade i detta råd och i första presidentskapet (som rådgivare till president Heber J Grant och president George Albert Smith) i 45 år innan han blev president för kyrkan.

President McKay påbörjade ett omfattande resschema som förde honom till medlemmarna i en kyrka som hade blivit världsomfattande. Han besökte heliga i Storbritannien och Europa, Sydafrika, Latinamerika, södra Stilla havet och andra platser. Medan han var i Europa vidtog han preliminära arrangemang för tempelbyggen i London och Schweiz. Innan han hade avslutat sin period som president hade han besökt nästan hela världen, och välsignat och inspirerat kyrkans medlemmar.

President McKay gav förnyad betoning på missionsarbetet genom att vädja till varje medlem att besluta sig för att föra in åtminstone en ny medlem i kyrkan varje år. Han blev välkänd för sin upprepade uppmaning: "Varje medlem en missionär."

I ett försök att öka heltidsmissionärernas effektivitet skickades år 1952 den första officiella proselyteringsplanen till missionärer över hela världen. Den hade titeln A Systematic Program for Teaching the Gospel ("Ett systematiskt program för undervisning om evangeliet"). Den innehöll sju missionärslektioner som betonade vikten av undervisning med Anden och som gav tydlig undervisning om gudomen, frälsningsplanen, avfallet och återställelsen och betydelsen av Mormons bok. Antalet människor som blev medlemmar i kyrkan ökade dramatiskt över hela världen. År 1961 sammankallade kyrkans ledare det första seminariet för samtliga missionspresidenter, och de undervisades om att uppmuntra familjerna att kontakta sina vänner och grannar och därefter låta missionärerna undervisa dem i deras hem. Ett språkutbildningsprogram för nyligen kallade missionärer upprättades år 1961, och senare byggdes en missionärsskola.

Under president McKays ämbets tid planterades frön för kyrkans tillväxt i Asien av medlemmar i kyrkan som tillhörde det

militära. En ung menig från American Fork i Utah, som utförde sin militärtjänst i Sydkorea, lade märke till att soldater från Förenta Staterna som träffade civila från Korea, tvingade koreanerna att hoppa åt sidan när soldaterna passerade. Men den unge medlemmen i kyrkan var annorlunda och flyttade sig för koreanerna som fick använda gångstigarna. Han ansträngde sig också för att lära sig deras namn och hälsade vänligt på dem när han gick förbi. En dag gick han till mässen med fem av sina vänner. Matkön var mycket lång och därför väntade han en stund vid ett bord. Snart närmade sig en korean med en bricka mat. Soldaten pekade på det enda strecket i gradbeteckningen och sade: "Du behöver inte servera mig. Jag är bara menig." Koreanen svarade: "Jag serverar dig. Du är en första klassens kristen."¹⁷

År 1967 hade missionärerna och militärerna varit så framgångsrika i att undervisa om evangeliet i Korea att Mormons bok översattes till koreanska, och snart täcktes landet av stavar och församlingar.

Missionärerna hade också stor framgång i Japan. Efter andra världskriget hade kyrkans medlemmar i Japan oregelbundna kontakter med kyrkans representanter under några år. Men sista dagars heliga-militärer som var stationerade i Japan efter kriget hjälpte kyrkan att växa sig starkare. År 1945 blev Tatsui Sato imponerad av sista dagars heliga-militärer som avböjde att dricka te, och han ställde frågor till dem som ledde till hans dop och till att flera av hans familjemedlemmar döptes följande år. Elliot Richards döpte Tatsui, och Boyd K Packer, en militär som senare kom att bli medlem av de tolv kvorum, döpte syster Sato. Familjen Satos hem fungerade som mötesplats för många japaner som där för första gången hörde budskapet om det återställda evangeliet. Strax öppnade sista dagars heliga-missionärer, som hade stridit mot japanerna under andra världskriget, japanska städer för missionsarbetet.

Även om kyrkans närvaro på Filippinerna också kan spåras till amerikanska militärens och andras ansträngningar efter andra världskriget, påbörjade kyrkan sin starka tillväxt där år 1961. En

ung filippinsk kvinna som inte var medlem i kyrkan fick höra talas om Mormons bok och träffade flera sista dagars heliga. Följden blev att hon kände sig manad att vända sig till regeringstjänstemän som hon kände, för att be om tillåtelse för sista dagars heliga-missionärer att komma till Filippinerna. Godkännandet gavs och bara månader senare återinvigde äldste Gordon B Hinckley i de tolv kvorum landet för missionsarbete.

Som en följd av kyrkans dramatiska tillväxt under 1950-talet tillkännagav president McKay prästadömetts korrelationsprogram. En kommitté, med äldste Harold B Lee i de tolv kvorum som ordförande, utsågs till att leda en grundlig genomgång av samtliga program i kyrkan för att se hur väl de tillgodosåg kyrkans viktigaste målsättningar. År 1961, med första presidentskapets godkännande, tillkännagav äldste Lee att riktlinjer skulle utvecklas för att styra planerandet, författandet och genomförandet av alla kyrkans studiekurser. En stor del av detta material hade tidigare utvecklats av kyrkans biorganisationer. Denna nya inriktning gjorde det möjligt att undvika onödig dubbling av program och lektionsmaterial, så att evangeliet på ett bättre sätt kunde undervisas till medlemmar av alla åldrar och språkgrupper i en världsomfattande kyrka.

Kyrkan genomförde också andra förändringar för att mer effektivt samordna samtliga program och aktiviteter — bland annat välfärdsprogrammet, missionsarbetet och släktoforskningsarbetet — så att de bättre kunde utföra kyrkans uppgift. Hemundervisningen, som hade varit en del av kyrkan sedan Joseph Smiths tid, betonades på nytt på 1960-talet som ett sätt att ta hand om samtliga medlemmars andliga och timliga behov. Möteshusbibliotek upprättades för att förbättra undervisningen, och ett lärarutbildningsprogram sattes också igång. År 1971 började kyrkan publicera tre engelskspråkiga tidningar under generalauktoriteternas ledning: Friend för barnen, New Era för ungdomar och Ensign för vuxna. Vid ungefär denna tidpunkt slog kyrkan samman sina utländska tidningar som tidigare oberoende av varandra hade publicerats

av olika missioner. En tidning översätts nu till många språk och skickas ut till kyrkans medlemmar över hela världen.

President David O McKay hade länge betonat betydelsen av hemmet och familjen som en källa till lycka och det säkraste skyddet mot nutidens prövningar och frestelser. Han talade ofta om den kärlek han kände till sin familj och det orubbliga stöd han fick från sin hustru, Emma Rae. Under president McKays ledarskap blev bruket att hålla hemafton varje vecka återigen starkt betonat som ett sätt för föräldrar att komma närmare sina barn och att undervisa dem om evangeliets principer.

Hjälpföreningen stödde profeten i att betona vikten av att stärka hemmet och familjen. Sedan begynnelsen i Nauvoo hade Hjälpföreningen vuxit till att omfatta hundratusentals kvinnor över hela världen, som i sina egna liv och i sina familjer välsignades genom den undervisning och det umgänge som de fick genom Hjälpföreningen. Från 1945 till 1974 hette Hjälpföreningens president Belle S Spafford, en duglig ledare som också erhöll nationellt erkännande när hon verkade som president för Förenta Staternas nationella kvinnoråd från 1968 till 1970.

President McKay avled i januari 1970 vid 96 års ålder. Han hade presiderat över kyrkan i nästan 20 år, under en tid då kyrkans medlemsantal nästan hade tredubblats och stora steg hade tagits för att föra ut evangeliets budskap till hela världen.

En världsomspännande kyrka

President Joseph Fielding Smith

Efter David O McKays död blev president Joseph Fielding Smith, som då var nästan 93 år gammal, kyrkans president. Han var son till en före detta president för kyrkan, Joseph F Smith.

Som pojke hade Joseph Fielding Smith en önskan att lära känna Herrens vilja, en önskan som fick honom att läsa Mormons bok två gånger före sin tioårsdag och att bära med sig skrifterna överallt. När basebollaget saknade honom fann de honom vanligen på en höskulle i färd med att läsa skrifterna. Han sade senare: "Alltifrån mina första minnen, från den tidpunkt då jag först kunde läsa, har jag fått mer glädje och tillfredsställelse av att studera skrifterna och att läsa om Herren Jesus Kristus, och om profeten Joseph Smith och det verk som har utförts för människornas frälsning, än av något annat i hela världen."¹

Dessa tidiga studier lade grunden till en omfattande kunskap om skrifterna och kyrkans historia som han använde sig av i sina tal, och när han skrev sina nästan två dussin böcker och mängder av viktiga artiklar i doktrinära ämnen.

Under hans ämbets tid organiserades de första staverna i Asien (Tokyo) och i Afrika (Johannesburg). I samband med att kyrkans medlemsantal växte införde president Smith och hans rådgivare bruket att hålla områdeskonferenser runt om i världen för att utbilda lokala ledare och låta medlemmarna få träffa generalauktoriteter. Den första konferensen av detta slag ägde rum i Manchester, England. För att bättre kunna betjäna människorna överallt i världen kallades hälsovårdsmissionärer för att undervisa om grundläggande hälsovårdsprinciper och

Den första områdeskonferensen i kyrkan hölls i England i augusti 1971, under ledning av president Joseph Fielding Smith. Äldste Howard W Hunter står på podiet.

hygien. Det dröjde inte länge förrän mer än 200 hälsovårdsmisionärer verkade i många länder.

Sedan 1912 hade kyrkan hållit seminarieklasser i angränsande byggnader till högstadier och gymnasier i västra Förenta Staterna. På 1920-talet instiftade man religionsinstitut vid universiteten som ett stort antal sista dagars heliga deltog i. I början av 1950-talet inleddes morgonseminarier i Los Angeles-området, och snart deltog mer än 1.800 elever. Icke medlemmar blev förvånade över att se 15 till 18 år gamla sista dagars heliga-ungdomar stiga upp halv sex på morgonen fem dagar i veckan, för att delta i religionsklasser. I början av 1970-talet introducerades seminariet som ett hemstudieprogram så att sista dagars heliga-elever över hela världen kunde få religiös undervisning. Under president Smiths ämbets tid tillväxte antalet inskrivna i seminariet och institutet på ett dramatiskt sätt.

I sitt sista offentliga tal, som hölls vid generalkonferensen i april 1972, sade president Smith: "Det finns ingen bot för världens sjukdomar utom Herren Jesu Kristi evangelium. Vår förhoppning om fred, timlig och andlig välgång och en slutlig arvedel i Guds rike ligger enbart i det återställda evangeliet. Ingen av oss kan ägna sig åt något arbete som är viktigare än att predika evangeliet och bygga upp kyrkan och Guds rike på jorden."²

Efter att ha verkat som kyrkans president i två och ett halvt år gick Joseph Fielding Smith bort i stillhet i sin dotters hem. Han hade uppnått en ålder av 95 år och hade tjänat Herren trofast under hela sitt liv.

Harold B Lee

Dagen efter president Joseph Fielding Smiths död kom president Harold B Lee, den främste medlemmen i de tolv kvorum, och hans familj samman till en hemafton. En familjemedlem frågade vad de kunde göra för att vara till mest hjälp för president Lee. "Var sanna mot er tro, lev helt enkelt efter evangeliet på det sätt som jag har undervisat er om", svarade han. Detta budskap gäller alla kyrkans medlemmar. Under sin första presskonferens som president för kyrkan förkunnade Harold B Lee: "Håll Guds bud. Däri ligger den enskildes och nationens frälsning under dessa svåra tider."³

När Harold B Lee blev kyrkans president den 7 juli 1972, var han 73 år, och den yngste apostel som blivit president sedan Heber J Grant. Han hade haft en viktig position inom kyrkans administration sedan 1935, då han blev kallad att leda kyrkans välfärdsprogram (se s 109). Han hade också en viktig uppgift vid den genomgång av kyrkans program och studiematerial som ledde till att kyrkans program förenklades och samordnades. Han var en djupt andlig man som var lyhörd inför himmelens inspiration.

President Lee och hans rådgivare presiderade över den andra områdeskonferensen som hölls i Mexico City. De medlemmar som församlades till denna konferens var de första sista dagars

heliga som inröstade det nya första presidentskapet. President Lee förklarade att mötena hölls i Mexico City för "att uppmärksamma och för att berömma de mångas underbara arbete som ... hjälpt till med att åstadkomma kyrkans fantastiska tillväxt".

När de heliga i Mexico och Centralamerika fick veta att en områdeskonferens skulle hållas i Mexico City gjorde många av dem upp planer för att kunna närvara vid den. En syster gick från dörr till dörr och frågade efter tvätt. I fem månader sparade hon de pesos som hon förtjänade genom att tvätta sina grannars kläder och kunde därigenom åka till konferensen och vara närvarande vid alla sessionerna. Många heliga fastade villigt under konferensdagarna eftersom de inte hade pengar till att köpa mat efter att ha arbetat och sparat för att närvara vid mötena. De som uppoffrade sig belönades med stor andlig styrka. En medlem förkunnade att konferensen var "mitt livs härligaste upplevelse"! En annan sade till en reporter: "Jag kommer aldrig att glömma den kärlek som vi har känt de här dagarna."⁴

Under sin ämbets tid besökte president Lee det heliga landet. Han var den förste presidenten för kyrkan i denna tidsutdelning som gjorde det. Dessutom tillkännagav han att mindre tempel nu skulle byggas som så småningom skulle uppfylla världen.

Strax efter jul år 1973, efter att ha verkat som kyrkans president i endast 18 månader, avled president Lee. En andlig jätte hade återvänt till sitt eviga hem.

President Spencer W Kimball

En man som visste mycket om smärta och lidande var Spencer W Kimball. Han var den främste bland de tolv och inröstades som kyrkans president efter president Lees död. Större delen av hans stämband hade avlägsnats på grund av cancer, och han talade med en lågmäld, hes röst som de sista dagars heliga kom att älska. Han var känd för sin ödmjukhet, sin hängivenhet, sin förmåga att arbeta och sitt personliga motto: "Gör det." President Kimball brukade sin lie med all sin kraft.

Spencer W Kimball höll sitt första tal som president till kyrkans regionrepresentanter, och det var en minnesvärd stund för alla närvarande. En deltagare på mötet erinrade sig att bara ett kort ögonblick efter talets inledning "blev vi medvetna om en förvånansvärd andlig närvaro, och vi förstod att vi lyssnade till något ovanligt, kraftfullt, annorlunda ... Det var som om han drog bort förhängena som täckte den Allsmäktiges avsikt och inbjöd oss att tillsammans med honom beskåda evangeliets bestämmelse och dess ledares vision."

President Kimball visade ledarna "hur kyrkan inte helt och fullt levde i den trofasthet som Herren väntar av sitt folk, och att vi till en viss grad hade slagit oss till ro i en anda av självbelåtenhet och tillfredsställelse med saker och ting som de var. Det var i det ögonblicket som han uttryckte det numera berömda mottot: 'Vi måste ta längre steg'". Han förmanade sina åhörare att utöka sin hängivenhet att förkunna evangeliet för jordens nationer. Han bad också om en kraftig ökning av antalet missionärer som kunde verka i sina egna länder. Vid slutet av denna predikan förkunnade president Ezra Taft Benson: "I sanning finns det en profet i Israel."⁵

Under president Kimballs dynamiska ledarskap var det många fler medlemmar som kom att verka som heltidsmissionärer, och kyrkan gick framåt över hela världen. I augusti 1977 reste president Kimball till Warszawa där han invigde landet Polen och välsignade dess folk att Herrens verk skulle gå framåt. Missionärsskolor upprättades i Brasilien, Chile, Mexico, Nya Zeeland och Japan. I juni 1978 tillkännagav han en uppenbarelse från Gud som skulle få en oerhörd effekt på missionsarbetet över hela världen. I många år hade prästadömet förnekats personer av afrikanskt ursprung, men nu skulle prästadömet och templets välsignelser beviljas alla värdiga manliga medlemmar.

Denna uppenbarelse hade trofasta människor över hela världen längtat efter. En av de första svarta som accepterade evangeliet i Afrika var William Paul Daniels, som fick höra talas

om kyrkan redan år 1913. Han reste till Utah, där han fick en särskild välsignelse av president Joseph F Smith. President Smith lovade honom att om han förblev trofast så skulle han få prästadömet i detta liv eller i nästa. Broder Daniels avled år 1936, fortfarande som trofast medlem i kyrkan, och hans dotter lät utföra tempelförordningarna för sin far strax efter det att uppenbarelsen om prästadömet gavs år 1978.⁶

Många fler människor i Afrika utvecklade vittnesbörd om evangeliets sanningar genom kyrkans litteratur eller genom mirakulösa personliga upplevelser, men de kunde inte åtnjuta samtliga välsignelser inom evangeliet.

I många månader före uppenbarelsen i juni 1978 hade president Kimball tillsammans med sina rådgivare och de tolv apostlarna diskuterat det faktum att prästadömets auktoritet inte gavs till personer med afrikanskt ursprung. Kyrkans ledare var motvilliga att öppna missioner i områden av världen där evangeliets fullständiga välsignelser inte kunde förlänas värdiga medlemmar i kyrkan. På en områdeskonferens i Sydafrika förkunnade president Kimball: "Jag bad med stor iver. Jag visste att något låg framför oss som var av stor vikt för många av Guds barn. Jag visste att vi bara kunde erhålla Herrens uppenbarelsen genom att vara värdiga och redo för dem, och redo att acceptera och sätta dem i sitt rätta sammanhang. Dag efter dag gick jag ensam och med högtidligt allvar till de övre rummen i templet, och där utgöt jag min själ och erbjöd mig att utveckla programmet. Jag ville göra det som han ville. Jag talade med honom om det och sade: 'Herre, jag vill bara göra det som är rätt.'⁷

I ett särskilt möte i templet tillsammans med sina rådgivare och de tolv apostlarnas kворum, bad president Kimball att de alla fritt skulle uttrycka sina känslor för att ge prästadömet till svarta män. Därefter bad de runt altaret med president Kimball som språkrör. Äldste Bruce R McConkie, som var närvarande, sade senare: "Vid detta tillfälle, på grund av de enträgna bönerna och tron, och på grund av att den rätta tidpunkten var inne, utgöt

Herren i sin försyn den Helige Anden över första presidentskapet och de tolv på ett mirakulöst och förunderligt sätt, som vida överträffade allt som någon av de närvarande varit med om.”⁸ Det klargjordes för kyrkans ledare att tiden hade kommit för alla värdiga män att erhålla prästadömet fulla välsignelser.

Första presidentskapet skickade ett brev daterat den 8 juni 1978 till prästadömsledare, vilket förklarade att Herren uppenbarat att ”alla värdiga manliga medlemmar av kyrkan kan ordineras till prästadömet, utan hänsyn till ras eller hudfärg”. Den 30 september 1978 röstade de heliga på generalkonferensen enhälligt för att stödja sina ledares åtgärd. Detta brev ingår nu i Läran och förbunden som Officiellt tillkännagivande — 2.

Alltsedan tidpunkten för detta tillkännagivande har tusentals personer av afrikanskt ursprung blivit medlemmar i kyrkan. En nyomvänds upplevelse i Afrika illustrerar hur Herrens hand har välsignat detta folk. En akademiker och lärare hade en dröm i vilken han såg en stor byggnad med spiror eller torn, som människor klädda i vitt gick in i. Senare, under en resa, såg han ett sista dagars heliga-kapell och fick ett intryck av att denna kyrka på något sätt hörde samman med hans dröm, och därför besökte han ett söndagsmöte där. Efter mötena visade missionspresidentens hustru honom en broschyr. När mannen öppnade den såg han en bild på Salt Lake-templet, byggnaden i hans dröm. Senare sade han: ”Innan jag visste ordet av grät jag ... Jag kan inte beskriva känslan. Jag befriades från alla bördor ... Jag kände att jag hade kommit till en plats som jag ofta hade besökt. Och nu var jag hemma.”⁹

Under president Kimballs ämbets tid omorganiserades de sjuttios första kvorum, söndagens sammanslagna mötesblock infördes och tempel byggdes i snabb takt. År 1982 var 22 tempel över hela världen antingen på planeringsstadiet eller höll på att byggas, vilket var långt mer än någonsin förr i kyrkans historia. Dessutom upprättade president Kimball ett pressande reseschema som förde honom till många länder för att hålla områdeskonferenser. Vid dessa möten bortsåg han från sina egna

Under senare år har tempel byggts i allt snabbare takt över hela världen. Templet i Frankfurt är ett av många tempel som nu är till välsignelse för kyrkans medlemmar.

behov och tog varje tänkbart tillfälle att komma samman med, stärka, och välsigna de lokala heliga.

I många länder längtade kyrkans medlemmar efter att erhålla de frälsningens heliga förordningar som erbjöds i templen. Bland dessa var en sista dagars helig från Sverige som hade utfört många missioner och arbetat i missionspresidentskapet. När han avled lämnade han en betydande del av sin egendom till den svenska tempelfonden, långt innan kyrkan hade tillkännagett att ett tempel skulle byggas i detta land. När president Kimball tillkännagav att ett tempel skulle byggas hade denne mans bidrag vuxit med ränta och blivit en stor summa. Strax efter templets invigning beseglades denne trofaste broder, som hade fått sin begåvning medan han levde, till sina föräldrar i det tempel som hans pengar hade hjälpt till att bygga.

En far och mor i Singapore beslutade sig för att ta med sin familj till templet för att beseglas och erhålla sina tempelvälsignelser. De uppoffrade mycket för att få fram de nödvändiga medlen och slutligen kunde de göra resan och besöka templet. De bodde i den missionärs hem som hade undervisat dem årtal tidigare. På ett besök i en speceriaffär tappade denna syster bort sin make och missionären. När de fann henne höll hon gråtande i en schampo-flaska. Hon förklarade att en av de uppoffringar hon hade gjort för att komma till templet var att klara sig utan schampo, som hon inte hade använt på sju år. Hennes uppoffringar, fastän svåra att göra, tycktes nu små, för hon visste att hennes familj var evigt förenad genom förordningarna i Herrens hus.

Ett annat viktigt framsteg under president Kimballs ämbets tid ägde rum år 1979 när kyrkan publicerade en ny upplaga av King James Bible. Texten var oförändrad, men fotnoter var tillagda med tvärhänvisningar från Bibeln till Mormons bok, Läran och förbunden och Den kostbara pärlan. Ett stort ämnesregister och en uppslagsdel gav unika insikter om de nutida skrifterna. Denna utgåva hade nya rubriker för samtliga kapitel och innehöll dessutom utdrag ur Joseph Smiths inspirerade bearbetningar av King James Bible.

År 1981 publicerades också nya utgåvor av Mormons bok, Läran och förbunden och Den kostbara pärlan. Dessa innehöll ett nytt system för fotnoter, nya kapitel, kartor och ett register. Vid ungefär denna tidpunkt började dessutom kyrkan att lägga större tonvikt vid att översätta de nutida skrifterna till många andra språk.

Som föredöme och i sina lärdomar inspirerade president Kimball kyrkans medlemmar att utmärka sig i allt de gjorde. Vid firandet av 100-årsdagen för Brigham Young-universitetet sade han: "Jag både hoppas och förväntar mig att det från detta universitet och från kyrkans utbildningsverksamhet ska komma fram enastående förmågor inom teater, litteratur, musik, skulptur, måleri, vetenskap och inom alla de sköna konsterna."¹⁰ Vid andra

President Kimball tillsammans med indianer i sydvästra Förenta Staterna.

tillfällen uttryckte han sin förhoppning att sista dagars heliga konstnärer skulle återge berättelsen om det återställda evangeliet på ett kraftfullt och övertygande sätt.

Trots president Kimballs hektiska schema visade han ständigt kärlek och tjänade andra. Han hade en speciell känsla för urbefolkningen i Nord- och Sydamerika och för folken på de polynesiska öarna, och han tillbringade många timmar med att försöka hjälpa dem på olika sätt. Han hade fått en välsignelse från president George Albert Smith i vilken han hade uppmanats att vaka över dem, och som president för kyrkan utsåg han medlemmar i de tolv kvorum att inviga eller återinviga länderna

i Central- och Sydamerika för evangeliets predikande. Sedan denna tidpunkt har tiotusentals människor över hela Central- och Sydamerika kunnat glädja sig åt evangeliets välsignelser.

En händelse som är typisk för hans omtanke om alla människor ägde rum på en överfull flygplats där en ung mor, strandsatt genom det dåliga vädret, stod i kö efter kö med sin tvååriga dotter, och försökte finna ett flyg som skulle kunna föra henne dit hon var på väg. Hon var gravid i andra månaden och fick på läkarens order inte bära sitt lilla barn, som var uttröttat och hungrigt. Ingen erbjöd sig att hjälpa till, men flera personer fällde kritiska anmärkningar om hennes gråtande barn. Kvinnan berättade senare vad som då hände:

”Någon kom mot oss och sade med ett vänligt leende: ‘Finns det något jag kan göra för att hjälpa dig?’ Med en tacksam suck tog jag emot hans erbjudande. Han lyfte upp min snyftande lilla dotter från det kalla golvet och höll henne kärleksfullt samtidigt som han klappade henne försiktigt på ryggen. Han frågade om hon kunde tugga tuggummi. När hon hade lugnat ner sig bar han henne med sig och sade någonting vänligt till de andra i kön framför mig, om att jag behövde deras hjälp. De tycktes gå med på det och sedan gick han fram till biljettluckan [längs fram i kön] och avtalade med tjänstemannen att jag skulle få åka med ett flyg som snart skulle avgå. Han gick med oss till en bänk där han småpratade en stund tills han var säker på att jag klarade av situationen. Då gick han sin väg. Omkring en vecka senare såg jag en bild på aposteln Spencer W Kimball och kände igen honom som främlingen på flygplatsen.”¹¹

Under några månader före sin död led president Kimball av svåra hälsoproblem, men han var alltid ett exempel på tålmod, långmodighet och flit i provningens stund. Han avled den 5 november 1985, efter att ha verkat som president för kyrkan i 12 år.

Alltefter som människor över hela världen accepterar Jesu Kristi återställda evangelium får de tillgång till de heliga förordningarnas välsignelser.

Kyrkan av i dag

President Ezra Taft Benson

Ezra Taft Benson blev kyrkans president efter Spencer W Kimballs död. Tidigt under sin ämbets tid betonade han den stora vikten av att läsa och studera Mormons bok. Han vittnade om att "Mormons bok för människor till Kristus", och bekräftade Joseph Smiths uttalande om att denna bok utgör "slutstenen i vår religion, och att en människa kan komma närmare Gud genom att hålla sig till dess föreskrifter än genom någon annan bok".¹

På generalkonferensen i april 1986 förkunnade president Benson: "Herren inspirerade sin tjänare Lorenzo Snow att åter betona principen om tionde för att återlösa kyrkan från finansiell fångenskap ... Nu, i vår tid, har Herren uppenbarat behovet av att åter framhålla Mormons bok ... Jag lovar er att ifrån detta ögonblick och allt framgent, om vi dagligen hämtar näring från dess sidor och åtlyder dess föreskrifter, så kommer Gud att utgjuta på vart och ett av Sions barn och kyrkan en välsignelse som hittills inte har skådats."² Miljontals människor över hela världen accepterade utmaningen och erhöll den utlovade välsignelsen.

Ett annat stort tema var vikten av att undvika högmod. Under generalkonferensen i april 1989 uppmanade han kyrkans medlemmar att "rena det inre kärlet genom att besegra högmodet", som, varnade han för, var orsaken till den nephitiska nationens undergång. Han gav rådet att "botemedlet mot högmod heter ödmjukhet — saktmod, undergivenhet".³

Medan Ezra Taft Benson verkade som medlem i de tolvskvorum hade han ett ovanligt tillfälle att vara ett exempel på hur

man lever efter evangeliet. År 1952, med uppmuntran från president David O McKay, accepterade han en utnämning som jordbruksminister under Dwight D Eisenhower, president för Förenta Staterna. Detta var enda gången i kyrkans historia som en medlem av de tolv kvorum verkade som minister åt Förenta Staternas president. Under sina åtta års verksamhet vann han allmän respekt i sitt hemland och utomlands för sin integritet och för sitt kunnande när det gällde att leda och genomföra regeringens jordbrukspolitik i Förenta Staterna. Han kom i kontakt med nationella ledare och öppnade dörren för kyrkans representanter över hela världen.

Under president Bensons ledarskap gjorde kyrkan stora framsteg över hela världen. Den 28 augusti 1987 invigde han templet utanför Frankfurt, i Förbundsrepubliken Tyskland, ett meningsfullt privilegium för honom eftersom han var stationerad i Frankfurt medan han verkade som president för den europeiska missionen från 1964 till 1965.

Templet i Freiberg, i Tyska demokratiska republiken, invigdes den 29 juni 1985. Denna invigning utgjorde kulmen på en rad underverk som hade gjort det möjligt att bygga det. Under sitt första besök i Tyska demokratiska republiken år 1968 lovade äldste Thomas S Monson, i de tolv kvorum, de heliga: "Om ni förblir sanna och trofasta till Guds befallningar, kommer varje välsignelse som vilken annan medlem som helst i kyrkan kan få ta del av, att bli er." Under 1975, medan äldste Monson var på uppdrag i samma land, kände han sig manad av Anden att inviga landet åt Herren med dessa ord: "Fader, låt detta vara inledningen till en ny dag för kyrkans medlemmar i detta land." Han bad om att de heligas innerliga önskan "att få templets välsignelser" skulle uppfyllas. Hans inspirerade löfte och profetiska invigningsbön förverkligades.⁴

Den sista dagen i mars 1989 fick sista dagars heligamissionärer tillstånd att komma in i Tyska demokratiska republiken. Den 9 november 1989 besvarades många heligas tro och böner när muren mellan östra och västra Europa började

*vicepresident Aleksandr Rutjkoj vid en bankett 24 juni 1991.
Vicepresidenten tillkännagav knappt en månad tidigare att kyrkan har
blivit officiellt erkänd i hela republiken.*

falla, vilket ledde till ett ökat antal dop och kyrkobyggen. En nyomvänd fick för första gången höra talas om kyrkan när han besökte ett öppet hus i det nästan färdiga kapellet i Dresden, Tyskland, den 1 maj 1990. Mindre än en vecka senare blev han döpt efter att ha tagit emot missionärslektionerna, läst Mormons bok två gånger från pärm till pärm, och skaffat sig ett starkt vittnesbörd om evangeliets sanningar.⁵

Den 24 juni 1991, vid en bankett efter en konsert med tabernakelkören i Moskva, tillkännagav vicepresidenten för den ryska sovjetrepubliken att kyrkan var officiellt erkänd i hans land. Detta gjorde det möjligt för kyrkan att upprätta församlingar överallt i denna stora republik. Under 1990-talet blev ett antal tidigare sovjetrepubliker och länder i mellan- och östeuropa invigda för evangeliets predikande, bland annat Albanien, Armenien, Vitryssland, Bulgarien, Estland, Ungern, Lettland, Litauen,

Rumänien, Ryssland och Ukraina. Lokaler för kyrkan hyrs och byggs i vart och ett av dessa länder, och många människor får ett vittnesbörd om evangeliets sanningar. Vid invigningen av det första möteshuset för sista dagars heliga i Polen sedan före andra världskriget, bad äldste Russell M Nelson i de tolvsvorum om att möteshuset skulle fungera som "en tillflyktsort för bekymrade själar och en hoppets fristad för dem som hungrar och törstar efter rättfärdighet".⁶ Denna välsignelse uppfylls i många länder i de heligas liv som har funnit evangeliets frid och glädje.

Som en följd av en fantastisk tillväxt i kyrkans medlemskap och president Bensons betoning på missionsarbetet, fanns det i slutet av hans ämbetsstid nästan 48.000 missionärer som verkade i kyrkans 295 missioner.

Under hans ämbetsstid började också kyrkans välfärdsprogram att erbjuda ökad humanitär hjälp till medlemmar av andra trosåskådningar över hela världen. Denna hjälp ges för att lindra lidandet och för att främja långsiktigt oberoende. Stora mängder mat, kläder, medicin, filter, kontanter och andra varor distribueras till de behövande, och i långsiktiga projekt erbjuds hälsovård, undervisning i läskunnighet och andra tjänster. Denna hjälpverksamhet når idag ut till tusentals människor i många delar av världen.

Drabbad av ålderskrampor och förlusten av sin kära hustru Flora, avled president Benson vid 94 års ålder den 30 maj 1994, efter att trofast ha fullgjort sin uppgift som Herrens profet. Han efterträddes av Howard W Hunter, som då verkade som president för de tolvsvorum.

President Howard W Hunter

På sin första presskonferens den 6 juni 1994 tog president Howard W Hunter upp några viktiga teman för sitt ledarskap. Han sade: "Jag vill uppmana alla kyrkans medlemmar att i sitt liv ägna än mer uppmärksamhet åt Herren Jesu Kristi liv och föredöme, särskilt den kärlek, det hopp och den medkänsla som han visade.

Inviigningen av Orson Hydes minneslund i Jerusalem.

Jag ber att vi må behandla varandra med större vänlighet, större artighet, mer ödmjukhet och tålamod och förlåtelse.”

Han uppmanade också kyrkans medlemmar att ”sätta Herrens tempel som den viktiga symbolen för sitt medlemskap och den gudomliga platsen för sina heligaste förbund. Det är mitt hjärtas djupaste önskan att varje medlem i kyrkan skall bli värdig att besöka templet.”⁷ Många tusen av kyrkans medlemmar tog dessa budskap till sitt hjärta och välsignades med en högre grad av andlighet.

President Hunter var en skarpsinnig man, vilket var av stort värde för kyrkan. På slutet av 1970-talet fick han ett uppdrag som krävde all hans skicklighet. Han hade en viktig uppgift vid förhandlingar om markområden och när det gällde att överinse byggandet av kyrkans största byggnad i det heliga landet — Brigham Young University's Jerusalem Center for Near Eastern Studies (”Brigham Young-universitetets centrum för Främre Orienten-studier”). Centret är beläget på Scopusberget, som gränsar till Olivberget. De studerande bor där och centret bedriver studier för dem som fördjupar sig i detta utvalda land, dess folk (både judar och araber) och de platser där Jesus och hans forntida profeter vandrade. Centret har varit till välsignelse för dem som studerat där och dess skönhet har inspirerat många av dess besökare.

President Hunter hade också en viktig uppgift vid utvecklandet av det polynesiska kulturcentret, beläget i anslutning till Brigham Young University—Hawaii i Laie på Hawaii. Han var kommittéordförande för denna 42 tunnland stora turistattraktion, som ägs och drivs av kyrkan. Dess målsättning är att bevara den polynesiska kulturen och att ge anställning åt studerande. Det byggdes 1963 och är en stor attraktion som nu årligen besöks av nästan en miljon människor. De kommer för att njuta av musik, dans, konst och hantverk från de polynesiska öarna.

Före sin tid som kyrkans president verkade äldste Hunter i åtta år som president för Genealogical Society i Utah,

föregångaren till dagens Släktforskningsavdelning. Under denna period anordnade föreningen den första världskonferensen om släktforskningsuppteckningar år 1969, vilket, som han sade, "har gett kyrkan ett mycket gott anseende och har öppnat dörrar för vårt arbete över hela världen".⁸ Han utvecklade stor kärlek till alla människor, levande och döda, och lärde ofta att vi alla är en del av en enda stor familj. Han var känd för sin kristuslika kärlek.

Under sitt liv drabbades president Hunter av många motgångar. Med tro och styrka handskades han med allvarliga och smärtsamma hälsoproblem, sin första hustrus långvariga och tärande sjukdom och död och andra svårigheter. Trots dessa prövningar tjänade han Herren på ett aktivt sätt, reste mycket och arbetade hårt med att utföra kyrkans angelägenheter. Hans exempel harmonierade med hans budskap: "Om ni har problem hemma med barn som går vilse, om ni lider av ekonomiska motgångar och känslomässig spänning som hotar ert hem och er lycka, om ni står inför förlusten av liv och hälsa, må frid vara med er själ. Vi kommer inte att frestas över vår förmåga att stå emot. Våra omvägar och besvikelser är den raka och smala stigen till honom".⁹

President Hunter presiderade i Mexico City den 11 december 1994 när kyrkans tvåtusende stav upprättades, en viktig milstolpe i kyrkans historia. Till de församlade sade han: "Herren har genom sina tjänare fått detta under att ske. Verket kommer att fortsätta gå framåt med styrka och livskraft. De löften som gavs till fader Lehi och hans barn om deras ättlingar har uppfyllts och fortsätter att uppfyllas i Mexico."¹⁰ Under president Hunters tid som generalauktoritet tillväxte kyrkan i Latinamerika på ett dramatiskt sätt. När han blev president för kyrkan fanns det över 1,5 miljoner sista dagars heliga bara i länderna Mexico, Brasilien och Chile, vilket var fler medlemmar av kyrkan än vad som fanns i Utah vid denna tidpunkt.

Även om president Hunter verkade som president för kyrkan i bara nio månader hade han ett kraftfullt inflytande på de heliga, som minns honom för hans omtänksamhet, långmodighet och goda exempel på kristuslikt leverne.

President Gordon B Hinckley

När Gordon B Hinckley blev kyrkans president efter president Hunters död blev han tillfrågad om vilket han skulle prioritera under sin tid som president. Han svarade: "Gå framåt. Ja, vårt motto skall vara att fortsätta det stora verk som befrämjats av våra föregångare, som har verkat så beundransvärt, trofast och väl. Framhålla familjen, ja. Främja utbildning, ja. Främja en anda av tolerans och tålmod bland människor överallt, ja. Och att förkunna Jesu Kristi evangelium."¹¹

President Hinckleys omfattande erfarenhet av ledarskap inom kyrkan förberedde honom väl för att bli president. Han blev medlem av de tolv apostlarnas kворum år 1961. Med början 1981 verkade han som rådgivare i första presidentskapet till tre av kyrkans presidenter — Spencer W Kimball, Ezra Taft Benson och Howard W Hunter. Under en del av dessa år hade han ett osedvanligt tungt ansvar när dessa presidenter i kyrkan led av ålderdomens krämpor.

När den unge Gordon B Hinckley var på mission i England fick han ett råd som har varit till nytta under hans år med krävande ansvarsuppgifter. Något nedslagen skrev han ett brev till sin far med orden: "Jag slösar bort min tid och dina pengar. Jag kan inte se någon anledning till att stanna här." I sinom tid kom ett kort brev från hans far där det stod: "Käre Gordon. Jag har fått ditt brev ... Jag har bara ett förslag. Glöm dig själv och börja arbeta. Jag älskar dig. Din far."

President Hinckley sade om detta ögonblick: "Jag begrundade hans svar, och nästa morgon läste vi vid våra skriftstudier detta uttalande av Herren: 'Ty den som vill rädda sitt liv skall mista det, men den som mister sitt liv för min och evangeliets skull, han skall rädda det' (Mark 8:35). Det vidrörde mig. Detta uttalande, detta löfte, i samband med min fars brev, fick mig att gå upp till andra våningen ... knäfalla och ingå ett förbund med Herren att jag skulle försöka glömma mig själv och börja arbeta. Jag betraktar den dagen som den dag då jag fattade mitt livs beslut. Jag kan se att allt gott som hänt mig sedan dess hänger samman med det beslut jag fattade den gången."¹²

President Hinckley är känd som en person med okuvlig optimism, alltid fylld med tro på Gud och på framtiden. "Det kommer att ordna sig" kan mycket väl vara president Hinckleys mest upprepade försäkran till familj, vänner och bekanta. 'Försök igen', säger han. "Tro. Var glad. Bli inte missmodig. Allt ordnar sig."¹³

När han tillfrågades av en reporter om vilken som var den största utmaning som kyrkan stod inför svarade han: "Den allvarligaste utmaningen vi står inför, och samtidigt den mest underbara, är den utmaning som följer på vår tillväxt." Han förklarade att ökad tillväxt innebär att det behövs fler byggnader, bland annat fler tempel: "Detta är den främsta epoken i kyrkans historia för tempelbyggande. Aldrig förr har tempelbyggandet gått framåt med sådan fart som nu. Vi har 47 tempel i verksamhet. Vi har 13 andra tempel som håller på att byggas eller befinner sig på ritbordet. Vi ska fortsätta med att bygga tempel."¹⁴ Ökad tillväxt i kyrkan har också gjort det nödvändigt att översätta Mormons bok till många språk.

President Hinckley har haft personlig erfarenhet av kyrkans dramatiska tillväxt. Under en konferens i Osaka, Japan, år 1967 såg han ut över församlingen, som innehöll många ungdomar, och sade: "I er ser jag kyrkans framtid i Japan. Och jag ser en storslagen framtid. Vi har knappt skrapat på ytan. Men jag känner mig manad att säga vad jag har känt under lång tid, att den dag inte är långt borta när det kommer att upprättas Sions stavar i detta stora land."¹⁵ Inom en generation fanns det 100.000 sista dagars heliga i Japan, många stavar, missioner, distrikt och ett tempel.

President Hinckley är också mycket intresserad av kyrkans tillväxt på Filippinerna, där den första staven organiserades i Manila år 1973. Två decennier senare, vid den tidpunkt då han blev president för kyrkan, kunde över 300.000 filippinska medlemmar ta del av evangeliets välsignelser, vilka omfattade ett tempel i deras land. President Hinckley har också visat stor omtanke om kyrkans tillväxt i andra delar av Asien, bland annat Korea, Kina och sydöstra Asien.

Ett bevis på andligheten hos många medlemmar i Asien erfor en generalauktoritet som hade fått i uppgift att kalla en ny stavspresident till en stav på Filippinerna. Efter att ha intervjuat ett antal prästadömsbröder kände han sig manad att kalla en man i tjugofemårsåldern som stavspresident. Han bad den unge brodern att gå in i ett angränsande rum och ägna en stund åt att välja rådgivare. Brodern kom tillbaks inom 30 sekunder. Generalauktoriteten trodde att det hade skett ett missförstånd, men den nye stavspresidenten sade: "Nej. Jag visste för en månad sedan genom Herrens ande att jag skulle bli stavspresident. Jag har redan valt mina rådgivare."

Det är passande att president Hinckley, som har gjort så mycket för att upprätta kyrkan över hela världen, kunde tillkännage följande under sin ämbets tid: "Våra statistiker har berättat för mig, att om trenden fortsätter, kommer det någon gång i februari 1996, om bara några månader, att finnas fler medlemmar av kyrkan utanför USA än i USA. Det blir en underbar och betydelsefull händelse när denna gräns passeras. Det representerar frukterna av en enorm insats att nå ut till andra."¹⁶

En viktig kärnfråga under president Hinckleys ämbets tid är vikten av ett gott familjeliv, särskilt i en värld som ofta inte uppmuntrar familjevärderingar. Under hans ledning har första presidentskapet och de tolv råden utfärdat ett särskilt tillkännagivande om familjen till hela världen. Bland annat lyder den:

"Familjen är instiftad av Gud. Äktenskap mellan man och kvinna är en nödvändig del av hans eviga plan. Barn har rätt att födas inom äktenskapets ram, och att fostras av en far och en mor som ärar sina äktenskapslöften med fullständig trohet. Största förutsättningarna för lycka i familjelivet finns då det byggs på Herren Jesu Kristi lärdomar ...

Vi varnar dem som bryter mot kyskhetsbudet, som förgriper sig på maka eller barn, eller som underlåter att fullgöra sina skyldigheter mot familjen, att de en dag kommer att stå ansvariga

inför Gud. Vi varnar vidare för att familjens upplösning kommer att frambringa de stora olyckor över enskilda människor, samhällen och nationer som förutsagts av forntida och nutida profeter.”¹⁷

Under generalkonferensen i april 1995 tillkännagav president Hinckley att kyrkans regionrepresentanter, som hade utfört ett så gott tjänande, den 15 augusti 1995 skulle avlösas och att det nya ämbetet områdesauktoritet skulle instiftas. Områdesauktoreriter presiderar vid stavskonferenser, omorganiserar eller bildar stavar, erbjuder utbildning för stavs-, missions- och distriktspresidenter och genomför andra uppdrag från första presidentskapet och från sitt områdespresidentskap. Detta nya ämbete gör det möjligt för kyrkans ledare att leva och arbeta närmare de människor som de tjänar samt främjar ökad tillväxt över hela världen.

En generalauktoritet förklarade hur var och en av de heliga bäst kan vara till stöd för president Hinckley: ”När han tillträder det heliga ämbete som han kallats till — att vara profet, siare och uppenbarare, presiderande högpräst och president för Jesu Kristi Kyrka av Sista Dagars Heliga ... är det bästa vi kan göra för att stödja honom i hans ämbete förvisso att ‘framåt gå, framåt gå, framåt gå!’”¹⁸

*Dessa missionärer hjälper till att uppfylla Joseph Smiths profetia:
"Guds sanning skall gå fram kraftfullt, ädelt och oförskräckt,
tills den genomträngt varje kontinent ... och ljudit i varje öra."*

Sammanfattning

Var och en av oss har en uppgift att fylla i kyrkans historia. Somliga medlemmar föds in i familjer som i generationer har omfattat evangeliet och uppfostrat sina barn på Herrens vägar. Andra får höra evangeliet för första gången och stiger i dopets vatten, och därmed ingår de heliga förbund att göra sin del i uppbyggandet av Guds rike. Många medlemmar bor i områden där de precis har påbörjat sin egen epok i kyrkans historia och skapar en arvedel av tro för sina barn. Oavsett vilken situation vi befinner oss i är vi alla en viktig del i uppbyggandet av Sion och i förberedelsen för Frälsarens andra ankomst. Vi är "inte längre gäster och främlingar utan äger samma medborgarskap som de heliga och har [vårt] hem hos Gud" (Ef 2:19).

Oavsett om vi är nya eller gamla medlemmar får vi en arvedel av tro och uppoffringar från dem som gått före oss. Vi är också nutida pionjärer för våra barn och för miljontals av vår himmelske Faders barn som fortfarande väntar på att få höra och ta emot Jesu Kristi evangelium. Vi bidrar på olika sätt över hela världen genom att trofast utföra Herrens verk.

Fäder och mödrar undervisar under bön sina barn om rättfärdighetens principer. Hemlärare och besökslärarinnor tar hand om de behövande. Familjer tar farväl av missionärer som har valt att helga år av sitt liv åt att föra ut evangeliets budskap till andra. Osjälviska ledare inom prästadömet och biorganisationerna besvarar kallelsen att tjäna andra. Genom otaliga timmar av tyst arbete med att söka efter namnet på förfäder och utföra heliga förordningar i templet, utsträcks välsignelser till både levande och döda.

Vi hjälper var och en till med att uppfylla den bestämmelse för Jesu Kristi Kyrka av Sista Dagars Heliga som uppenbarades för profeten Joseph Smith. År 1842 profeterade han:

”Sanningens banér [har] upprests. Ingen gudlös hand kan hindra verkets framgång. Förföljelser må rasa, pöbelhopar må samlas, arméer må förena sig, förtalet må nedsvärta, men Guds sanning skall gå fram kraftfullt, ädelt och oförskräckt, tills den genomträngt varje kontinent, förkunnats i varje trakt, täckt varje land och ljudit i varje öra, tills Guds avsikter utförts och den store Jehova säger att verket är fullbordat.”¹

Även om kyrkan förblev mycket liten under profeten Joseph Smiths livstid visste han att den var Guds rike på jorden och att dess bestämmelse var att fylla hela jorden med Jesu Kristi evangeliums sanningar. Vi har på senare år bevittnat kyrkans dramatiska tillväxt. Vi har förmånen att leva i en tid när vi kan bidra med egen tro och med uppoffringar för att hjälpa till med att upprätta Guds rike, ett rike som består för evigt.

Slutnoter

INTRODUKTION

1. *History of the Church*, 3:30.
2. "Easter Greetings from the First Presidency" (Påskhälsning från första presidentskapet), *Church News*, 15 apr 1995.

KAPITEL TVÅ

1. Lucy Mack Smith, *History of Joseph Smith* (1958), 128.
2. Reuben Millers dagböcker, 1848-49, 21 okt 1848; Historical Department, Archives Division, The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints; härefter betecknat som LDS Church Archives; moderniserad stavning och kommatering.
3. Dean Jesse, ed, "Joseph Knight's Recollection of Early Mormon History", *BYU Studies*, hösten 1976, 36; moderniserad stavning.
4. *History of the Church*, 5:124-125.
5. *The Saints' Herald*, 1 mars 1882, 68.
6. *History of the Church*, 1:55.
7. "History of Brigham Young", *Millennial Star*, 6 juni 1863, 361.
8. Brigham Young, i *Journal of Discourses*, 3:91.
9. "History of Brigham Young", *Millennial Star*, 11 juli 1863, 438.
10. "Letter from Oliver Cowdery to W W Phelps", *Latter-day Saints' Messenger and Advocate*, okt 1835, 199.
11. *History of the Church*, 1:78.
12. *History of the Church*, 1:78.
13. Lucy Mack Smith, *History of Joseph Smith*, 168.
14. Dean Jesse, ed, "Joseph Knight's Recollection of Early Mormon History", 37; moderniserad stavning.
15. *History of the Church*, 5:126.
16. *History of the Church*, 2:443.
17. "Conference Minutes" (Konferensprotokoll), *Times and Seasons*, 1 maj 1844, 522-23.
18. Biografisk skiss över Joseph Knight, 1862; i LDS Church Archives.
19. Newel Knight, citerad i Larry Porter, "A Study of the Origins of The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints in the States of New York and Pennsylvania, 1816-1831" (Ph.D. diss, Brigham Young University, 1971), 296.
20. *Broome Republican*, 5 maj 1831; citerad i Larry Porter, "A Study of the Origins of The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints", 298-299, kursivering tillagd.
21. Lucy Mack Smith, *History of Joseph Smith*, 204.

KAPITEL TRE

1. Orson F Whitney, "Newel K Whitney", *Contributor*, jan 1885, 125.
2. Elizabeth Ann Whitney, citerad i Edward W Tullidge, *Women of Mormondom* [1877], 42.
3. Orson F Whitney, i Conference Report, apr 1912, 50.
4. Brigham Young, i *Journal of Discourses*, 11:295.
5. Orson F Whitney, "Newel K Whitney", 126.
6. Joseph Holbrook, citerad i James L Bradley, *Zion's Camp 1834: Prelude to the Civil War* (1990), 33.
7. George Albert Smith, "History of George Albert Smith, 1834-1871", 17; i LDS Church Archives.
8. *History of the Church*, 2:73.
9. *History of the Church*, 2:68.
10. Joseph Young sr, *History of the Organization of the Seventies* (1878), 14.
11. Wilford Woodruff, *Deseret News*, 22 dec 1869, 543.
12. "Zera Pulsipher Record Book, 1858-1878", i LDS Church Archives.
13. "History of John E Page", *Deseret News*, 16 juni 1858, 69.
14. Orson F Whitney, *Life of Heber C Kimball*, 3:e uppl. (1945), 104.
15. Orson F Whitney, *Life of Heber C Kimball*, 105.
16. *Eliza R Snow: An Immortal* (1957), 54.
17. "Sketch of an Elder's Life", *Scraps of Biography* (1883), 12.
18. *History of the Church*, 2:430.
19. Daniel Tyler, "Incidents of Experience", *Scraps of Biography*, 32.
20. Eliza R Snow, citerad i Tullidge, *Women of Mormondom*, 95.

KAPITEL FYRA

1. Emily M Austin, *Mormonism; or, Life Among the Mormons* (1882), 63.
2. Emily M Austin, *Mormonism*, 64.
3. Joseph Smith, *Latter Day Saints' Messenger and Advocate*, sep 1835, 179.
4. Larry C Porter, "The Colesville Branch in Kaw Township, Jackson County, Missouri, 1831 to 1833", *Regional Studies in Latter-day Saint Church History: Missouri*, ed Arnold K Garr och Clark V Johnson (1994), 286-287.
5. *History of the Church*, 1:199.
6. Emily M Austin, *Mormonism*, 67.
7. *Autobiography of Parley P Pratt*, ed Parley P Pratt d y (1938), 72.
8. *History of the Church*, 1:269.
9. *Far West Record*, ed Donald Q Cannon och Lyndon W Cook (1983), 65.
10. "Newel Knight's Journal", *Scraps of Biography* (1883), 75.
11. Mary Flizabeth Rollins Lightner, *Utah Genealogical and Historical Magazine*, juli 1926, 196.
12. *History of the Church*, 1:391.
13. "Philo Dibble's Narrative", *Early Scenes in Church History* (1882), 84-85.
14. *Autobiography of Parley P Pratt*, 102.
15. "Newel Knight's Journal", *Scraps of Biography*, 85.
16. Andrew Jenson, *The Historical Record* (1888), 7:586.
17. L&F 116:1; se också L&F 107:53-57; *History of the Church*, 3:34-35.
18. Orson F Whitney, *Life of Heber C Kimball*, 3:e uppl. (1945), 213-214.

19. Leland Homer Gentry, "A History of the Latter-day Saints in Northern Missouri from 1836 till 1839", (PH.D. diss, Brigham Young University, 1965), 419.
20. Amanda Barnes Smith, citerad i Edward W Tullidge, *Women of Mormondom* [1877], 124, 128.
21. Amanda Barnes Smith, citerad i Edward W Tullidge, *Women of Mormondom*, 126.
22. E Dale LeBaron, "Benjamin Franklin Johnson: Colonizer, Public Servant and Church Leader" (master's thesis, Brigham Young University, 1966), 42-43.
23. Leland Homer Gentry, "A History of the Latter-day Saints in Northern Missouri", 518.
24. *Autobiography of Parley P Pratt*, 211.
25. "Copy of a Letter from J Smith jr to Mr Galland", *Times and Seasons*, feb 1840, 52.
26. Lyman Omer Littlefield, *Reminiscences of Latter-day Saints* (1888), 72-73.
27. *History of the Church*, 3:423.
28. Matthias F Cowley, *Wilford Woodruff* (1909), 102.

KAPITEL FEM

1. "Journal of Louisa Barnes Pratt", *Heart Throbs of the West*, sammanst. Kate B Carter, 12 vols (1939-1951), 8:229.
2. "Journal of Louisa Barnes Pratt", 8:233.
3. "Journal of Mary Ann Weston Maughan", *Our Pioneer Heritage*, sammanst. Kate B Carter, 9 vols (1958-1966), 2:353-254.
4. *History of the Church*, 4:186.
5. Louisa Decker, "Reminiscences of Nauvoo", *Woman's Exponent*, mars 1909, 41.
6. "The Mormons and Indians", *Heart Throbs of the West*, 7:385.
7. B H Roberts, *A Comprehensive History of the Church*, 2:472.
8. *History of the Church*, 5:2.
9. Protokoll från Kvinnliga Hjälpföreningen i Nauvoo, 28 apr 1842, 40.
10. Protokoll från Kvinnliga Hjälpföreningen i Nauvoo, 28 apr 1842, 33.
11. "Journal of Louisa Barnes Pratt", 8:231.
12. *History of the Church*, 4:587, 604; 6:558.
13. *History of the Church*, 6:555.
14. Kenneth W Godfrey, "A Time, a Season, When Murder Was in the Air", *Mormon Heritage*, juli/aug 1994, 35-36.
15. *History of the Church*, 6:601.
16. Matthias Cowley, "Reminiscences" (1856), i LDS Church Archives.
17. Thomas Ford, *A History of Illinois*, ed Milo Milton Quaipe, 2 vol. (1946), 2:217.
18. Thomas Ford, *A History of Illinois*, 2:221-223.
19. *History of the Church*, 7:230.
20. Citerad i *History of the Church*, 7:236.
21. Citerad i *History of the Church*, 7:236.
22. Citerad i *History of the Church*, 7:236.

KAPITEL SEX

1. Juanita Brooks ed, *On the Mormon Frontier: The Diary of Hosea Stout*, 2 del. (1964) 1:114; moderniserad stavning och kommatering.
2. Juanita Brooks, *On the Mormon Frontier*, 1:117; moderniserad stavning och kommatering.

3. James B Allen, *Trials of Discipleship: The Story of William Clayton, a Mormon* (1987), 202.
4. Russell R Rich, *Ensign to the Nations* (1972), 92.
5. *Readings in LDS Church History: From Original Manuscripts*, ed William E Berret och Alma B Purton, 3 vol. (1965), 2:221.
6. James S Brown, *Giant of the Lord: Life of a Pioneer* (1960), 120
7. Caroline Augusta Perkins, citerad i "The Ship Brooklyn Saints", *Our Pioneer Heritage* (1960), 506.
8. Utahs 50-åriga jubileumskommission *The Book of the Pioneers* (1897), 2 vol. 2:54; i LDS Church Archives.
9. "Jean Rio Griffiths Baker Diary", 29 sep 1851; i LDS Church Archives.
10. "Story of Nellie Pucell Unthank", *Heart Throbs of the West*, sammanst. Kate B Carter, 12 vol. (1939-1951), 9:418-420.
11. William Palmer, citerad i David O McKay, "Pioneer Women", *Relief Society Magazine*, jan 1948, 8.
12. "Kom, hjälp till att riket bygga", *Psalmer*, nr 21.

KAPITEL SJU

1. Se *Journal of Discourses*, 13:85-86.
2. John R Young, *Memoirs of John R Young* (1920), 64.
3. Carter E Grant, *The Kingdom of God Restored* (1955), 446.
4. Citerad i B H Roberts, *Life of John Taylor* (1963), 202.
5. Francis M Gibbons, *Lorenzo Snow: Spiritual Giant, Prophet of God* (1982), 64.
6. "The Church in Spain and Gibraltar", *Friend*, maj 1975, 33.
7. R Lanier Britsch, *Unto the Islands of the Sea: A History of the Latter-day Saints in the Pacific* (1986), 21-22.
8. Charles W Nibley, "Reminiscences of President Joseph F Smith", *Improvement Era*, jan 1919, 193-194.
9. Citerad i Russell R Rich, *Ensign to the Nations* (1972), 349.
10. *Diary of Charles Lowell Walker*, ed. A Karl Larson och Katharine Miles Larson, 2 vol. (1980). 1:239; moderniserad stavning och kommatering.
11. Leonard J Arrington, *Charles C Rich* (1974), 264.
12. Elizabeth Wood Kane, *Twelve Mormon Homes Visited in Succession on a Journey through Utah to Arizona* (1974), 65-66.
13. Citerad i Gordon B Hinckley, *Sanningen återställd* (1979, 1989), s 120.
14. Brigham Young, i *Journal of Discourses*, 18:233.

KAPITEL ÄTTA

1. Kahlile Mehr, "Enduring Believers: Czechoslovakia and the LDS Church, 1884-1990", *Journal of Mormon History* (hösten 1992), 112-113.
2. R Lanier Britsch, *Unto the Islands of the Sea: A History of the Latter-day Saints in the Pacific* (1986), 352-354.
3. Lee G Cantwell, "The Separating Sickness", *This People* (sommaren 1995), 58.
4. B H Roberts, *A Comprehensive History of the Church*, 5:592.
5. B H Roberts, *A Comprehensive History of the Church*, 5:593.
6. B H Roberts, *A Comprehensive History of the Church*, 5:590-91.

7. Melvin J Ballard: *Crusader for Righteousness* (1966), 16-17.
8. James R Clark, sammanst. *Messages of the First Presidency of the The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints*, 6 vol. (1965-75), 3:256-57.
9. James B Allen, Jessie L Embry, Kahlile B Mehrs, *Hearts Turned to the Fathers: A History of the Genealogical Society of Utah, 1894-1994* (1995), 39-41).
10. B H Roberts, *A Comprehensive History of the Church*, 6:236.
11. "Wilford Woodruff Journals" (1833-98), 6 april 1893; i LDS Church Archives; moderniserad stavning och kommatering.
12. Richard Neitzel Holzapfel, *Every Stone a Sermon* (1992), 71, 75, 80.
13. Se Matthias F Cowley, *Wilford Woodruff* (1909), 602.
14. "The Redemption of Zion", *Millennial Star*, 29 nov 1900, 754.
15. "Biographical Sketches: Jennie Brimhall and Inez Knight", *Young Women's Journal*, jun 1898, 245.

KAPITEL NIO

1. Citerad i Serge F Ballif, i Conference Report okt 1920, 90.
2. James R Clark, sammanst *Messages of the First Presidency of The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints*, 6 vol. (1965-1975), 4:222.
3. "Editorial", *Improvement Era*, nov 1936, 692.
4. Första presidentskapet, i Conference Report, okt 1936, 3.
5. J Reuben Clark d y, särskilt möte för stavspremier, 2 okt 1936.
6. För vidare information, se Glen L Rudd, *Pure Religion: The Story of Church Welfare Since 1930* (1995).
7. Vincenzo di Francesca, "I Will Not Burn the Book!" *Ensign*, jan 1988, 18.
8. George Albert Smith, i Conference Report, apr 1948, 162.
9. George Albert Smith, *Sharing the Gospel with Others*, urv Preston Nibley.
10. George Albert Smith, i Conference Report, okt 1947, 5-6.
11. Se Glen L Rudd, *Pure Religion*, 248.
12. Ezra Taft Benson, i Conference Report, apr 1947, 154.
13. Citerad i Gerry Avant, "War Divides, but the Gospel Unites", *Church News*, 19 aug 1995, 5.
14. För vidare information, se Glen L Rudd, *Pure Religion*, 254-261.
15. George Albert Smith, i Conference Report, apr 1949, 10.
16. Citerad i Llewelyn R McKay, *Home Memories of President David O McKay* (1956), 5-6.
17. George Durrant, "No. 1 Christian", *Improvement Era*, nov 1968, 82-84.

KAPITEL TIO

1. Joseph Fielding Smith, Conference Report, apr 1930, 91.
2. Joseph Fielding Smith, Conference Report, apr 1972, 13; eller *Ensign*, juli 1972, 27; Nordstjärnan dec 1972, s 494.
3. Francis M Gibbons, *Harold B Lee* (1993), 459.
4. Jay M Todd, "The Remarkable Mexico City Area Conference", *Ensign* nov 1972, 89, 93, 95.
5. W Grant Bangerter, i Conference Report, okt 1977, 38-39; eller *Ensign*, nov 1977, 26-27.
6. E Dale LeBaron, "Black Africa", *Mormon Heritage*, mars/apr 1994, 20.

7. *The Teachings of Spencer W Kimball*, ed Edward L Kimball (1982), 451.
8. Bruce R McConkie, "All Are Alike unto God", *Charge to Religious Educators*, 2:a uppl. (1981), 153.
9. E Dale LeBaron, "Black Africa", 24.
10. Spencer W Kimball, "The Second Century of Brigham Young University", *Speeches of the Year, 1975* (1976), 247.
11. *Spencer W Kimball*, ed Edward L Kimball, Andrew E Kimball d y (1977), 334.

KAPITEL ELVA

1. Ezra Taft Benson, *A Witness and a Warning* (1988), 3, 21; se också *History of the Church*, 4:461.
2. Ezra Taft Benson, i Conference Report, apr 1986, 100; eller *Ensign*, maj 1986, 78; "Ett heligt ansvar", *Nordstjärnan* juli 1986, s 80.
3. Ezra Taft Benson, i Conference Report, apr 1989, 6-7; eller *Ensign*, maj 1989, 6-7; "Tagen eder tillvara för högmod", *Nordstjärnan* juli 1989, s 5.
4. Thomas S Monson, i Conference Report, apr 1989, 66; eller *Ensign*, maj 1989, 51; se också Conference Report, okt 1985, 44; eller *Ensign*, nov 1985, 34; "Lovad vare Gud", *Nordstjärnan* juli 1989, s 47-49.
5. Garold och Norma Davis, "The Wall Comes Down", *Ensign*, juni 1991, 33.
6. *Church News*, 29 juni 1991, 12.
7. Howard W Hunter, *Church News*, 11 juni 1994, 14; *Nordstjärnan* (Specialutgåva), maj 1995, s 2.
8. Eleanor Knowles, *Howard W Hunter* (1994), 193.
9. Howard W Hunter, i Conference Report, okt 1987, 71; *Ensign* nov 1987, 60; "Dörrar som öppnas och stängs", *Nordstjärnan* jan 1988, s 54.
10. *Church News*, 17 dec 1994, 3.
11. *Church News*, 18 mars 1995, 10; "President Gordon B Hinckley -- Modigt och fast han står", *Nordstjärnan* (specialutgåva), jun 1995, s 2.
12. *Gordon B Hinckley: Man of Integrity, 15th President of the Church*, videokassett (1994); "President Gordon B Hinckley – Modigt och fast han står", *Nordstjärnan* (specialutgåva), jun 1995, s 14.
13. Jeffrey R Holland, "President Gordon B Hinckley", *Ensign*, juni 1995, 5; "President Gordon B Hinckley — Modigt och fast han står", *Nordstjärnan* (specialutgåva), jun 1995, s 22.
14. *Church News*, 18 mars 1995, 10.
15. Gordon B Hinckley, "Addresses", AV 1801; i LDS Church Archives.
16. Gordon B Hinckley, i Conference Report, okt 1995, 92-93; *Ensign*, nov 1995, 70; "Håll kursen — bevara tron", *Nordstjärnan* jan 1996, s 70.
17. First Presidency and Council of the Twelve Apostles, "The Family: A Proclamation to the World", *Ensign*, nov 1995, 102; Första presidentskapet och de tolv apostlarnas råd, "Familjen: En kungörelse för världen", *Nordstjärnan* juni 1996, s 10.
18. Jeffrey R Holland, "President Gordon B Hinckley", 13; "President Gordon B Hinckley — Modigt och fast han står", *Nordstjärnan* (specialutgåva), juni 1995, s 23.

SAMMANFATTNING

1. *History of the Church*, 4:540.

JESU KRISTI
KYRKA
AV SISTA DAGARS HELIGA

